

Justerat tisdagen den 4 maj 2010

Inger Linge

Conny Andersson

John Glas

§ 91
Inledning

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades och närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades enligt uppropslistan, bilaga 1.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

§ 92
Kungörelse och annonsering

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde anslogs den 22 april 2010 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt till länsstyrelsen.

Föredragningslistan infördes den 26 och 27 april 2010 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

§ 93
Justering

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet förklarades omedelbart justerat och § 94 justerades separat.

§ 94**Nya Karolinska Solna Universitetssjukhus – beslut om övergripande verksamhetsinnehåll samt förslag till tilldelningsbeslut avseende funktionsupphandling i offentlig privat samverkan (OPS) (förslag 42)
LS 1003-0255**

Anf. 1-149

Fullmäktige beslutade inledningsvis enligt ordförandens förslag

att överläggningen i ärendet hålls inom stängda dörrar i enlighet med KL. 5 kap. 38 §

att nedan namngivna personer har rätt att närvara vid överläggningen i ärendet

Politiska sekreterare: Fredrik Östbom (M), Caroline Karlsson (M), Per-Inge Buskas (M), David Winks (KD), Petri Salonen (C), Inger Hallqvist Lindvall (MP), Anders Lönn (S), Caroline Andersson (S), Ida Strutt (S), Patrik Silverudd (FP), Cecilia Carpelan (FP), Andreas Falk (V) och Ingrid Falk (V).

Tjänstemän: Mona Boström, Lennart Persson, Erik Gjötterberg, Lenka Medin, Anne Rundquist, Bodil Tingsby, Helena Holmstedt, Peter Freme, Jan Vikenheim, Anne Lindblom, Karin Mikaelsson, Monika Spovér, Tommy Karlsson, Leif Österdahl, Hendry Andersson och Hans Kylhström.

Stenografer: Roland Nilsson, Lisbeth Davidsson, Karin Ekdahl, Lars Lingvall och Carl Johan Petersson.

Teknisk personal: Jan Lundqvist, Qenter.

Övriga: Jan Kansmark, jurist från advokatbyrån Mannheimer & Swartling.

Härefter ajournerade sig fullmäktige för utrymning av åhörarläktaren samt avsökning av densamma.

Ordföranden informerade om sekretessbestämmelserna och om jävsbestämmelserna.

I ordningsfråga yttrade sig landstingsråden Ilija Batljan och Catharina Elmsäter-Svärd.

Under överläggningen i ärendet yttrade sig

Landstingsråden Catharina Elmsäter-Svärd, Ilija Batljan, Thomas Magnusson, landstingsråden Stig Nyman och Raymond Wigg, Birgitta Rydberg, Anna Kettner, Åke Askensten, landstingsråden Gustav Andersson och Birgitta Sevefjord, Sverre Launy, Jan Strömdahl, Anders Lönnberg, Inger Ros, landstingsrådet Dag Larsson, landstingsrådet Lars Dahlberg, Helene Sigfridsson, Björn Sigurdsson, Urban Ryadal, Jan Olov Sundström, Jan Liliemark, Lars-Erik Salminen,

Efter överläggningarna ajournerade sig fullmäktige för att tillåta insläpp på åhörarläktaren inför beslutsfattande i ärendet.

YRKANDEN

Under överläggningen framfördes följande yrkanden

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till S-, V- och MP-ledamöternas förstahandsyrkande i den gemensamma reservationen i landstingsstyrelsen innebärande ”*att* avbryta upphandlingen samt om *att* uppdra till landstingsstyrelsen att vidta förberedelser för ny upphandling av Nya Karolinska Solna Universitetssjukhuset.”

- 3) bifall till övriga delar i den gemensamma S-, V- och MP-ledamöternas reservationen i landstingsstyrelsen
- 4) bifall till Stig Nymans förslag att sekretess skall gälla enligt PM utdelat under sammanträdet, bilaga 4
- 5) bifall till S- och V-ledamöternas förslag innebärande avslag på Stig Nymans förslag att sekretess skall gälla enligt PM utdelat under sammanträdet

Ordföranden ställde förts propositioner om avslag respektive bifall till yrkandet under 2) ovan och fann att fullmäktige beslutat avslå yrkandet.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller avslagsyrkandet förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat bifalla S-, V- och MP-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 77 ja-röster, 55 nej-röster och att 17 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 2.

Ordföranden ställde sedan propositioner om bifall till yrkandena under 1) och 3) ovan och fann att fullmäktiges beslutat enligt landstingsstyrelsens förslag.

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige beslutat bifalla landstingsstyrelsens förslag.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat bifalla S-, V- och MP-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 77 ja-röster, 56 nej-röster och att 16 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 3.

Till sist ställde ordföranden propositioner om bifall respektive avslag till yrkanden under 4) och 5) ovan och fann att fullmäktige bifallit Stig Nymans förslag.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller Stig Nymans förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat bifalla S- och V-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 77 ja-röster, 56 nej-röster och att 16 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 5.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag *att*

- 1) planera Nya Karolinska Solnas verksamhetsinnehåll så att Karolinska universitetssjukhusets roll i ett regionalt och akademiskt sjukvårdssystem stärks, och att verksamheten blir internationellt konkurrenskraftig med patientperspektiv och patientsäkerhet som utgångspunkter för all verksamhet
- 2) Nya Karolinska Solna i samverkan med i första hand Karolinska Institutet, men också med övriga universitet och högskolor i Stockholmsregionen, ska bidra till att utveckla en stark integration och samverkan mellan sjukvård, utbildning, klinisk forskning och grundforskning
- 3) verksamhetsinnehållet i Nya Karolinska Solna ska baseras på det koncept för verksamhetsinnehåll som föreslagits av FoUU-utskottet och de kompletteringar som följer av hälso- och sjukvårdsnämndens analys av framtidens hälso- och sjukvård
- 4) uppdra till landstingsstyrelsen att före utgången av 2011 fastställa mer preciserat verksamhetsinnehåll vid Nya Karolinska Solna, samt hur verksamheten ska organiseras i förhållande till övrig befintlig hälso- och sjukvårdsverksamhet
- 5) godkänna redovisningen i detta ärende av de uppdrag som landstingsfullmäktige tidigare beslutat om avseende byggnation och OPS-upphandling av ett nytt universitetssjukhus i Solna
- 6) genomförandet av OPS-upphandlingen har inneburit att kravet på förväntad konkurrens som förutsatts i tidigare beslut har uppnåtts
- 7) tilldela anbudsgivare Skanska/Innisfree kontrakt för OPS-uppdraget att konstruera, bygga, driva, underhålla och finansiera den nya sjukhusanläggningen i Solna, Nya Karolinska Solna
- 8) Stockholms läns landsting under hela avtalsperioden ska vara ägare av fastigheterna på vilka det nya sjukhuset uppförs liksom av anläggningarna som sådana
- 9) godkänna att Projektavtal ingås mellan Stockholms läns landsting och projektbolaget/anbudsgivare Skanska/Innisfree
- 10) godkänna att följande relaterade avtal som omnämns i projektavtalet ingås av Stockholms läns landsting i anslutning till projektavtalet: Finansiärernas direktavtal, Depositionsavtal, Entreprenörens Säkerhetsavtal, Tjänsteverantörens Säkerhetsavtal, Avtal om försäkrings-ersättningskonto samt Uppdragsavtal för Oberoende Besiktningsman
- 11) Stockholms läns landsting i enlighet med projektavtalet åtar sig att betala årligt vederlag och engångsbetalning av vederlag vid färdigställande av viss fas med de belopp som redovisas i tjänsteutlåtandet i avsnitten 6.1 och 6.1.1.
- 12) godkänna de slutliga beloppen avseende årligt vederlag bestäms i samband med att "financial close" äger rum, under förutsättning att årsvederlaget vid basdagen (ÅVO), sådant det anges i projektavtalet vid undertecknandet av det, inte överstiger 1 970 000 000 kronor.
- 13) godkänna de i projektavtalet angivna villkoren för ett eventuellt förtida överförande till Stockholms läns landsting av hela OPS-uppdraget i form av möjlighet till förtida uppsägning (utan orsak) av projektavtalet från landstingets sida
- 14) Thoraxbyggnaden bevaras och ansluts till den nya sjukhusanläggningen
- 15) uppförandet av ett patienthotell ingår i OPS-uppdraget

16) uppdra åt landstingsstyrelsen att ansvara för att projektavtalet mellan Stockholms läns landsting och projektbolaget/anslagsgivare Skanska/Innisfree, och övriga till nämnda avtal relaterade avtal undertecknas, och att all nödvändig dokumentation i samband med detta sammanställs och utfärdas

17) uppdra åt landstingsstyrelsen att ansvara för att all annan dokumentation och alla andra underrättelser för Stockholms läns landstingsräkning, som är nödvändiga eller önskvärda att undertecknas eller avsändas i samband med projektavtalet och därtill relaterade avtal, undertecknas eller avsänds

18) uppdra åt landstingsstyrelsen att ansvara för utseende av Stockholms läns landstings ombud i enlighet med krav i Projektavtal med de funktioner och befogenheter som framgår av Projektavtal

19) uppdra åt landstingsstyrelsen att göra en översyn av Stockholms läns landstings finanspolicy och därvid beakta de finansiella implikationerna av upphandlingen i offentlig-privat samverkan av det nya universitetssjukhuset i Solna.

RESERVATIONER

S-, V- och MP-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut.

UTTALANDEN

S-ledamöterna med instämmande av V-ledamöterna lät till protokollet anteckna särskilt uttalande, se bilaga 6.

MP-ledamöterna lät till protokollet anteckna särskilt uttalande, se bilaga 7.

AVSLUTNING

Ordföranden konstaterade således att fullmäktige i dag fattat beslut om tilldelning innebärande att Stockholms läns landsting tecknar avtal med projektbolaget Skanska/Innisfree.

Ordföranden informerade även ledamöterna om att de tidigare utdelade handlingarna med rosa sidor kunde återlämnas, och att nya vita handlingar med vissa markerade svarta avsnitt då delar av ärendet fortfarande lyder under sekretess fanns att tillgå utanför landstingssalen.

Ordföranden avslutade sammanträdet kl 15.45.

Vid protokollet

Peter Freme

Anföranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges sammanträde den 4 maj 2010

§ 94 Nya Karolinska Solna Universitetssjukhus – beslut om övergripande verksamhetsinnehåll samt förslag till tilldelningsbeslut avseende funktionsupphandling i offentlig privat samverkan (OPS)

Ordföranden: Vi behandlar detta ärende med sekretess, vilket betyder att åhörarläkturen ska utrymmas. Det är nu klart.

Rubriken på ärendet är "Nya Karolinska Solna Universitetssjukhus – beslut om övergripande verksamhetsinnehåll samt förslag till tilldelningsbeslut avseende funktionsupphandling i offentlig privat samverkan (OPS)".

Jag vill säga något om sekretessbestämmelserna. Under beredningen av ärendet omfattas det av upphandlingssekretess. Det följer av 9 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen. Landstingsfullmäktige har i dag för avsikt att avsluta upphandlingen genom att fatta ett så kallat tilldelningsbeslut och alltså tilldela en leverantör ett kontrakt. I och med att det beslutet är fattat blir underlaget i NKS-ärendet offentligt, sedan dagens protokoll har justerats. Dock gäller fortsatt sekretess för vissa uppgifter i underlaget, framför allt punkt 12 i beslutsunderlaget. Då handlar det om landstingets och leverantörens ömsesidiga affärsekonomiska intressen.

Jävsbestämmelser kan det finnas – jag vill påminna om det. I ett ärende som personligen berör en ledamots make, maka, sambo, föräldrar, syskon eller någon närstående kan det finnas jäv. Jag utgår från att var och en förstår om den är jävig. Några ledamöter är inte här på grund av jäv.

Ordningsfråga

Anförande nr 1

Landstingsrådet **Batljan (S)**: Ordförande, landstingsfullmäktige! Ordningsfrågan gäller frågan om sekretess. I punkt 12 som har varit utskickat hänvisas endast till vederlaget och de slutliga beloppen. Därmed anser jag att det inte är acceptabelt att man sekretessbelägger alla de punkter som gäller avkastningen till aktieägarna inklusive räntemarginaler.

Enligt allt vanligt umgänge på kapitalmarknaden avser "financial close" inte förhandlingar om aktieägarnas vinster eller förhandlingar om marginaler. För att få det bekräftat har vi bett att få det skriftligt. Om det är på det sättet anser jag att fullmäktige måste ge ett helt annat mandat till ordföranden, och jag hoppas att hon i så fall kan få mandat att hämta ett antal miljarder.

I sekretessfrågan instämmer vi fullt ut i det som har varit utskickat, det vill säga sekretess enligt punkt 12 som avser vederlagen men inte sekretess när det gäller marginaler och avkastning till aktieägarna. Det är faktiskt något som inte kan räknas ut med hjälp av punkt 12.

Ordföranden: Jag är inte expert på sekretesslagen, utan det är vår ansvariga chefsjurist Anne Rundquist som har sett till vad jag ska framföra. Är det någon som kan svara på Ilja Batljans frågor om sekretess?

Anförande nr 2

Mona Boström: Vi har ombetts att komma med ett underlag med motivering för grunderna till det förslag om vilka delar som ska hållas under sekretess även fortsatt efter beslutet. Det är på väg. Så snart det kommer ska vi se till att meddela det. Med det underlaget som stöd får man väl ta ställning till hur man ser på frågan om sekretess i fortsättningen.

Anförande nr 3

Landstingsrådet Batljan (S): Ordförande! Jag vill inte ha en debatt med Mona. Hon är en opolitisk tjänsteman. Det är ett politiskt ställningstagande att man utvidgar på detta sätt. Punkt 12, så som den är utskickad till alla er som sitter i fullmäktige, avser endast vederlagen och de slutliga beloppen. Snälla, ta några sekunder och läs punkt 12! Därefter kommer ni att se att den inte avser räntemarginaler eller avkastning.

Det är inte en juridisk fråga utan en fråga om vilket underlag fullmäktige har att ta ställning till. I det underlag som ni har fått hemskickat står det exakt "det slutliga beloppet inklusive vederlaget" – inte avkastningen eller räntemarginalerna.

Anförande nr 4

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Fullmäktige! Jag vänder mig närmast till presidiet. Vi behöver väl inte ta ställning till alla yrkanden från början. Låt oss invänta det underlag som oppositionen också har begärt på landstingsstyrelsen. Det kommer hit senare.

Efter debatten kommer vi fram till beslut och beslutsordning. Det finns möjlighet att lägga vilka yrkanden man vill, förutom dem som redan ligger, så får vi ta ställning till yrkandena då.

Anförande nr 5

Landstingsrådet Batljan (S): Jag vill bara tacka Cattis för den öppenhet du visar. Jag tycker absolut att vi kan vänta, så att vi alla kan fundera över detta. Vi ska inte behöva strida om den punkten.

Ordföranden: Då utgår vi från att underlaget kommer så fort som möjligt, så att vi alla kan ta del av det. Eventuellt ajournerar vi oss en stund sedan det har kommit.

Då övergår vi till själva överläggningen i ärendet.

Anförande nr 6

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Ordförande, fullmäktige! Jag förstår att det nog var rätt många som i morse vaknade lite lätt nervösa och kanske stressade eller rent av som ett frågetecken, samtidigt som vi är på väg att ta ett av de största besluten någonsin. Samtidigt som vi har försökt balansera med den demokratiska processen har vi att göra med ett ärende som verkligen behöver lyda under strikt sekretess.

I botten tror jag att vi alla är eniga om vad detta kommer att kunna innebära inte bara för landstinget, patienterna och sjukvården utan också för Stockholm och landet i dess helhet om och när vi får det nya sjukhuset på plats, inte minst eftersom vi är överens om den sammankoppling som behöver finns med forskning och utveckling för att sätta hela klustret Stockholm Life på kartan.

Stockholms läns landsting är en part. Vi har ett ansvar för det vi gör. Men vi har också medparter, andra aktörer som också håller på att bygga upp denna framtidsplats för dessa framtidens jobb och detta kluster med livsvetenskaper.

Här är tidsaspekten oerhört viktig. Men det är den också för vår egen planering när det gäller övrig sjukvårdsstruktur. Vi har ett stort ansvar för de pengar som vi förfogar över, skattebetalarnas pengar, så att vi gör rätt saker i rätt ordning och till rätt kostnad.

Jag tänkte fokusera lite mer på finansieringen, eftersom det är där jag tror att vi kommer att ha den stora diskussionen i dag.

Oppositionens förslag, som i dag har lagts på bordet i landstingsstyrelsen, har vi tolkat så att oppositionen de facto inte är för offentlig-privat samverkan utan i stället vill ha en traditionell samverkansentreprenad.

Låt mig då gå tillbaka till något som jag tycker känns oerhört viktigt för fullmäktige och som man ser och förstår när man har läst hela handlingen och även haft möjlighet att ta del av andra underliggande avtal som har funnits till hands för den som har önskat.

Det handlar om att vi tar vara på vem som kan göra saker på bästa sätt. Vi kommer att vilja gå vidare med OPS-lösningen, offentlig-privat samverkan.

Vi har i materialet redovisat att det finns ett vederlag som vi ska betala för varje år. Men kom då ihåg att vi börjar betala först vartefter varje hus är färdigt och besiktigt. Först år 2018 börjar vi betala på det hela.

Men – skulle man kunna fråga – betalar vi inte väldigt mycket pengar? Räntan, som vi redan har fått oss utlovad, blir den inte väldigt dyr – framför allt när den största risken är borta och husen står på plats? Jo, om vi skulle fullfölja så som det står i underlaget, där det anges ett takbelopp. För oss är det viktigt att veta att vi inte kommer att betala mer än detta.

Just därför har vi möjlighet och kan till och med ställa krav på att omförhandla lånen, omplacera lånen eller refinansiera. I detta ligger det en drivkraft för oss i landstinget men också för projektbolaget, det projektbolag som står för risken när byggandet ska börja, före, under och efter. Det är de som har ansvaret gentemot finansörerna.

Jag känner att det finns en trygghet i det avtal som vi har gjort, att kunna förutse att kostnaderna inte blir högre.

Jag tycker att det ska bli oerhört spännande att i den här diskussionen få höra vad oppositionen har rent konkret. Jag vet att vi har riktiga länelöften och verkliga aktörer som är beredda att skriva under papper. Vi har inte spekulerat i om någonting vore på det ena eller det andra sättet.

För landstingets skull, för vårt förtroende, är det av största vikt att projektet inte försenas. Skulle det avbrytas i dag har vi minst ett år av försening.

Den förutsägbarhet som vi uppnår gäller tiden och kostnaden men inte minst funktionen för det bygge som inte bara är ett bygge. Detta när vi med det underlag som finns för fullmäktige i dag.

Anförande nr 7

Landstingsrådet B a t l j a n (S): Ordförande, ledamöter! Låt mig börja med att säga att jag vill tacka Stig Nyman, Inger Ros med flera kompisar som har suttit i FoUU-utskottet och som har gjort ett fantastiskt jobb när det gäller att försöka hitta bra lösningar för innehållet och när det gäller att försöka bidra till utvecklingen av Stockholms och Sveriges hälso- och sjukvård.

Vidare tänker jag också mycket tydligt säga att jag är en varm anhängare av OPS. Till dem som vill kolla upp det: Det finns inspelat på band.

Sedan kommer jag att lägga fokus på att diskutera finansieringen. Jag kan inleda, om Cattis tillåter, med att ta upp några punkter som hon tog upp.

Beträffande omförhandling av lån: Varför ska man betala dyra jurister för att omförhandla något? Varför inte göra rätt från början? Då blir det lättare för oss alla.

När det gäller spekulationer: Det som finns i vårt förslag är inte spekulation, utan det är seriöst framtagna förslag. Om vi får några dagar på oss kan vi också se till att ta fram finansieringen, utan spekulation.

Sedan tänkte jag prata om förtroende, och då ska jag prata om finansieringen. Jag skulle gärna ha använt mina tre minuter för att rita för er, för inget är bättre än en ritning. De som vill kan gärna komma förbi mitt bord, så kan jag visa ritningen.

I handlingarna finns det beskrivet att byggnationen av sjukhuset, själva entreprenaden, kostar 7,9 miljarder. Ovanpå det läggs det vinst, risk och lite övriga påslag på 5,1 miljarder. Sedan indexerar man alltihop med 1,475 miljarder. Då är man uppe i 14,5 miljarder. Sedan ska man betala ränta också på index, och den räntan är på ett antal miljarder.

Det totala beloppet blir alltså inte det ni ser i era handlingar, 18,05 miljarder. De som har lyssnat på informationen före det här mötet har hört att det totala beloppet är 18,05 miljarder plus de två inbetalningar som man gör under tiden och som inte används för amorteringar, så det totala beloppet är 20,95 miljarder. Det är så mycket sjukhuset kostar när det är klart.

Hur finansierar man detta? Jo, man tar ett "bottenlån" med ett antal finansiärer. Därutöver tar man ett lån från affärsbankerna. Det finns en liten punkt om provision. Provisionen är 218 eller 220 miljoner. Det är vad affärsbankerna tar bara för att jobba med de här lånen. Därutöver ska man ha betalt genom extra marginaler. De marginalerna är skäliga bara om landstinget riskerar att gå omkull.

Är det så att ni vet något som jag inte vet? Berätta då det för mig! Jag vet att om det finns risk för att vi går omkull, då kan vi inte få andra marginaler än dem vi har fått. Men om man jämför de skräpmarginaler som vi får med 70 punkter – vår finansavdelning fick senast i september 45 punkter, men vi ska inte överdriva – då handlar det faktiskt om en extra beskattning som motsvarar 3,24 miljarder. Det är mycket pengar.

Därutöver sker finansieringen upp till 18,5 miljarder med aktieägarlån, med en avkastning på 13,85 miljarder. Jag ska fortsätta senare med hur mycket ni kan spara om ni får en marknadsmässig avkastning.

Anförande nr 8

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Ordförande! Ilija Batljan är en varm anhängare av OPS, men just nu är förslaget från hans sida att gå tillbaka till en normal samverkansentreprenad, där landstinget ska stå för all risk, även om man då kan låna till lägre ränta.

Ilija Batljan frågar: Varför inte göra rätt från början? Varför omförhandla lånet? Då ska man vara oerhört medveten om att vi pratar om upphandling och lånebehov för ett stort antal år. Det är inga korta pengar vi pratar om. Med tanke på och erfarenhet av den finansiella kris som har varit var det väldigt få banker som över huvud taget ville arbeta med lån på längre tid än 10 år, och vi pratar om 30 år.

Ingen vet hur marknaden ser ut. Det är därför vi har fått in i vårt avtal möjligheten att göra engångsinbetalningar, om vi kan hitta bättre förutsättningar att hitta pengar. Vi kan också omförhandla länen. Om tio år, när husen står på plats, har vi inte heller någon risk, och det är självklart att kostnaden då kan bli annorlunda. För det behöver vi inte anlita några dyra konsulter.

Anförande nr 9

Landstingsrådet **B a t l j a n (S)**: När det gäller OPS: I rapporten från Ernst & Young konstaterar de att deras uppfattning är "att beslut kring detaljer avseende finansieringslösningen ... som ska användas i OPS-lösningen inte bör fattas innan upphandling, utan först efter inkomna anbud utvärderats", alltså först efter att anbuden har utvärderats.

Men, Catharina, det är bara du som kan förklara för oss vilka de risker är som jag inte känner till och som Stockholms läns landsting är tvungen att betala för. Varför måste vi betala mycket för långa pengar? Vilka är de risker som du vill undvika?

Om vi förstår vilka risker vi betalar för kommer vi gladeligen att betala. Men vi kan inte kasta skattebetalarnas pengar i sjön, cirka 3,2 miljarder, utan att veta vilka risker vi betalar för.

Anförande nr 10

Landstingsrådet **E l m s ä t e r - S v ä r d (M)**: Fru ordförande! Inkomna anbud ska utvärderas. Det är det som har gjorts i bland annat FoUU-utskottet. Eftersom detta har varit en förhandlad upphandling med stor transparens och öppenhet har vi också, i alla de uppgifter som har kommit från anbudsgivaren, haft möjlighet att testa marknaden och jämföra med det referensobjekt som vi har i botten, Forum Karolinska. Vi har kunnat utvärdera för att se: Är det rätt? Är det rimligt? Är det till och med bättre?

Vi har kommit fram till att vi med den här anbudsgivaren känner oss oerhört trygga att detta blir ett bra bygge som kommer att bli färdigt i tid. Det är lite grann av vår erfarenhet hittills. Om vi själva skulle bära all risk gäller det att få bygget på plats, kunna hålla ihop det som en god byggherre och inte få förseningar och inte minst klara funktionen. Det är det vi har sett som den stora utvecklingspotentialen i samverkan med en privat aktör. Det tycker jag är till fördel för oss och skattebetalarna.

Anförande nr 11

Landstingsrådet **B a t l j a n (S)**: Catharina! Du nämnde inte med ett ord att finansieringen har utvärderats mot referensobjektet, för det har inte gjorts någon utvärdering av finansieringen. Det finns inget referensobjekt för finansieringen. Du pratar bara om byggnationen.

Jag tänkte replikera just om byggnationen. Du säger att vi betalar för risken. Min poäng är att vi betalar rejält för risken. Därefter får vi usel finansiering.

Då ska jag ta den siffra som alla har i sina handlingar: entreprenaden kostar 7,9 miljarder. Men när huset är byggt har vi betalat 20,95 miljarder, så vi har betalat 12 miljarder ytterligare. Du kan få de bästa konsulter för 12 miljarder!

Anförande nr 12

T h o m a s M a g n u s s o n (V): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter men i dag tyvärr inga åhörare! Detta är en ganska stor och viktig dag för oss, för alla som sitter här inne men också för alla Stockholms läns medborgare. Vi är – precis som Catharina var inne på – överens om att det är viktigt att bygga ett nytt sjukhus, att inte lappa och laga på det gamla.

Det är ett spännande språng inför framtiden, och personligen måste jag erkänna att det har varit både inspirerande och lärorikt att få vara med om den processen.

I FoUU-utskottet, där jag har haft möjlighet att vara med, har vi haft många bra diskussioner och många bra genomgångar. Men jag vill ändå fokusera på två som jag bedömer det ganska negativa händelser som har präglat arbetet och som vi också ser resultat av i dag.

För det första gäller det avsaknaden av diskussion om NKS roll i det svenska sjukvårdssystemet. Vi har pratat om att det skulle vara ett nav i det svenska sjukvårdssystemet. Nu har begreppet "nav" försvunnit på slutet. Men jag tror att det är viktigt att ha klart för sig att vi aldrig på allvar har diskuterat vilken roll sjukhuset ska ha på nationell nivå, ställt i relation till övriga sjukhus.

För det andra har vi inte diskuterat vilken roll det ska ha i regionalt sammanhang, vilken roll sjukhuset ska ha ställt i relation till de andra akutsjukhusen i landstinget.

För det tredje har vi inte heller rätt ut frågan om att Karolinska i dag befinner sig både i Solna och i Huddinge. Hur ska det se ut i framtiden?

Ni som har läst om de fackliga organisationernas oro tror jag kan se att de fackliga organisationerna är oroliga över NKS roll i den här strukturen.

Den andra delen handlar om OPS. Låt mig direkt säga att jag tycker att man ska ha respekt för den politiska motståndarens uppfattning, och det har jag verkligen. Därför kändes det väldigt bra när det nya finanslandstingsrådet kom på plats och ville ha en gemensam diskussion om hur vi skulle hitta en finansieringsform. Vi hade partiöverläggningar som ledde fram till att vi tog i hand på att vi inte skulle ha OPS utan lämna det åt sidan eller som Stig Nyman sade vid det tillfället: Jag vill ha OPS, men det är viktigare att vi har politisk enighet.

Men utan diskussion och utan kontakt bröt man det förhandlingsresultatet. Det har satt sin prägel på arbetet långsiktigt. All möjlighet till samförstånd och reell diskussion blev perforerad genom att man svek i den här frågan. Man sade en sak men gjorde något annat.

Jag tycker att det är viktigt att ta upp detta i debatten, för det kan ibland låta som om vi har gjort allt väldigt ordentligt i FoUU-utskottet. Men nog är det min uppfattning att vi hade kunnat komma mycket längre om det hade funnits en samsyn i finansieringsfrågan.

Vårt förslag är att man i dag ska avbryta upphandlingen. Huvudskälet till det är helt enkelt att vi inte har fått förväntad konkurrens genom att få in bara ett anbud. Tyvärr är det ju så att vi har fått bara ett anbud. Och tyvärr kan vi därmed inte beräkna hur det hade kunnat se ut. Det beslut som landstingsfullmäktige tog om att få förväntad konkurrens kan därmed inte anses vara uppfyllt. Så enkelt är det.

Dessutom är det så – vilket för mig är helt häpnadsväckande – att vi ska fatta beslut om att förväntad konkurrens har uppnåtts. Hur kan vi fatta beslut om något som vi inte vet? Vi vet inte om det är så. Jag ställer mig helt frågande till att den att-satsen finns med över huvud taget.

Ilija har ganska tydligt beskrivit de ekonomiska tveksamheter som finns. Jag vill kommentera det som Catharina Elmsäter-Svärd sade i en replik tidigare: Inkommet anbud utvärderas. Men inte har vi politiskt utvärderat det inkomna anbudet i FoUU-utskottet. Det har aldrig behandlats på det sättet. Detta har förhandlats av tjänstemän. Men vi har inte fått det politiska resultatet så att vi kan göra den utvärderingen.

Det är viktigt, Catharina, att säga att du faktiskt har fel på den här punkten. Det är möjligt att du har utvärderat anbudet politiskt i någon korridor, men det har inte skett i FoUU-utskottets sammanträdesrum, där vi skulle hantera detta.

Med detta, fru ordförande, yrkar jag bifall till det förslag som jag hoppas delas ut nu.

Anförande nr 13

Landstingsrådet N y m a n (KD): Ordförande, ledamöter! Jag begärde replik eftersom det gjordes några kommentarer kring arbetet i FoUU-utskottet, att det inte skulle ha förekommit någon diskussion där om det framtida sjukvårdssystemet.

Det framgår med all önskvärd tydlighet i ärendet att vi har kommit så här långt när det gäller det övergripande, och när det gäller mycket av det andra har vi ungefär ett och ett halvt år till på oss för att diskutera. Få ärenden har erbjudit politikerna i landstinget så mycket tid i förväg för att överväga vad vi ska nyttja resurserna till än just ärenden och frågor som NKS.

Beträffande handslaget: Ska man ha politisk enighet ska man väl ha det på majoritetssidan först, men det lyckades vi inte åstadkomma. I det läget hade vi inte mandat att besluta.

Beträffande förväntad konkurrens: Vi har följt lagen om offentlig upphandling i allt väsentligt när det gäller detta att förväntad konkurrens har uppnåtts – det påstår vi.

Anförande nr 14

T h o m a s M a g n u s s o n (V): Jag är, fru ordförande, helt övertygad om att Stig har diskuterat sjukvårdsstrukturen i FoUU-utskottet, precis som alla vi andra. Problemet är att vi inte har landat. Vi vet inte exakt hur det kommer att se ut.

Då kan man möjligtvis säga: Nu bygger vi sjukhuset, och sedan får vi se vilken verksamheten det blir, se hur sjukhuset kommer att se ut i relation till de andra. Min poäng är att det hade varit bra att få en bättre bild av detta, så att vi vet att vi bygger rätt.

Det är tråkigt, Stig, att man säger en viss sak på ett sammanträde och gör något annat i korridoren. Vi var överens om hur vi skulle hantera detta. Jag kan respektera att du inte fick med dig dina allianskompisar. Det är i och för sig inget konstigt med det. Men då tar man kontakt och redovisar det, går igenom och säger: Ursäkta, men nu blev det på det här sättet. Men det var ingen kontakt över huvud taget. Det är trist att behöva repetera det, men det är viktigt att komma ihåg att om man agerar på det sättet, då har man också satt spår i NKS-projektet inte bara nu utan för all framtid då NKS kommer att leva vidare.

Anförande nr 15

Landstingsrådet N y m a n (KD): Fru ordförande! Anledningen till att vi inte har landat är att vi inte har fullföljt de resonemang som ska föras om sjukvårdens framtid i Stockholm, med NKS och alla övriga aktörer som vi har i dag och som vi möjligen kan få i framtiden.

Det återstår bland annat ett arbete från hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning, ett uppdrag som man fick i höstas och som gäller en bättre beskrivning av hur man beräknar de framtida vårdbehoven, hur resurserna kan se ut, hur man bedömer finansieringen och så vidare. Det är oerhört värdefullt för den fortsatta diskussionen att de underlagen finns.

Låt mig också kommentera en sak som jag inte hann med i den förra repliken, nämligen att vi inte har haft någon utvärdering i utskottet. Nej, inte i detalj, men vi har haft anbudsgivaren på plats som har föredragit sitt förslag för utskottet. Då, liksom vid alla möten därefter, fanns det tillfälle att fullgöra detta.

Jag tycker att förvaltningen har skött sig alldeles utomordentligt när det gäller att redovisa varje mått och steg under utvärderingens gång, och jag känner mig mycket nöjd med det.

Anförande nr 16

T h o m a s M a g n u s s o n (V): Ordförande! Om någon tror att jag är missnöjd med förvaltningen vill jag göra klart att det inte handlar om det. Vad det handlar om är att vi inte har följt upp detta med en politisk behandling i FoUU-utskottet.

Ta exemplet som vi var inne på alldeles nyss i replikskiftet mellan Ilija och Catharina, att man ska utvärdera anbudet. Vi har inte utvärderat anbudet under resans gång. Vi har fått föredraget ett antal problemområden, men i praktiken är det tjänstemännen som har fört förhandlingarna.

Det har jag egentligen ingen synpunkt på. Men problemet är att vi inte politiskt sett kan reda ut vägvalen under resans gång förrän vi kommer till ett dukat bord. Då har vi missat möjligheten att som politiker påverka det förhandlade resultatet, och då blir det mer av *take it or leave it* när vi får det färdiga resultatet på bordet. Jag tycker inte att det är en bra ordning.

Anförande nr 17

Landstingsrådet Wig (MP): Fru ordförande, fullmäktige! Åhörarna får man väl vända sig till retroaktivt – de får väl lyssna till detta sammanträde i efterhand.

Detta borde vara en glädjens dag. Det borde vara en dag när vi ser fram emot att vi ska bygga ett nytt universitetssjukhus, ett av världens mest ledande universitetssjukhus, som ska leda Sveriges och Stockholms vård in i framtiden. Men det känns inte riktigt så för tillfället.

Det började tidigare, men jag kan ta avstamp i formgivningstävlingen, som startade 2005. Miljöpartiets inställning har hela tiden varit att vi ska ha ett långsiktigt hållbart sjukhus, ett sjukhus som präglas av mänsklighet och omvårdnad. Det är de mjuka värdena som vi har tryckt på under hela resans gång.

Resultatet är så där. Det är ganska bra men inte fullt ut vad vi skulle kunna önska. Det gäller till exempel avsaknaden av ett eget kök. Att tänka sig att vi ska ha ett universitetssjukhus utan ett eget kök, när vi känner till matens betydelse för tillfrisknande och för hälsa – det är en stor brist i detta sjukhus. Vi tänker inte nöja oss med att det ska vara så, utan vi ska med alla krafter som vi har jobba vidare för att det ska bli ett kök.

Den andra stora bristen är att det nya Karolinska sjukhuset "svävar i luften". Den frågan har varit uppe tidigare. Sammanhanget och relationen till framför allt Huddinge saknas och redovisas inte. Vad ska det landa i? Det talas om ett nav, men vi har ju ett samlat universitetssjukhus på två olika platser. Den frågan återstår att svara på.

Sedan har vi själva resan beträffande Nya Karolinska Solna. Det finns två punkter som jag anser är avgörande för att det inte blev det bästa som det kunde ha blivit.

Vi har redan pratat om den brutna gruppleदारöverenskommelsen. Vi hade en överenskommelse – vi tog i hand och sade att vi skulle göra en samverkansentreprenad. Men den överenskommelsen bröts, och den 10 juni togs beslutet att gå vidare ensidigt från den ena sidan av blockpolitiken, vilket jag beklagar.

Vi var flera som ville ha en blocköverskridande överenskommelse, vilket naturligtvis hade gagnat hela projektet, inte minst när det gäller finansieringsfrågan, som redan då var uppe. Vi såg redan i juni 2008 att landstinget med sin starka finansiella ställning var den bästa säkerheten för detta projekt. Redan då stod det klart att det var en ekonomiskt sämre affär att låta ett riskkapitalbolag sköta upplåningen.

Man framförde som ett tungt argument att vi måste få sjukhuset klart i tid. Nu kommer sjukhuset inte att vara helt öppet förrän 2018. Då kan man fråga sig om det är värt den extra risken.

Det andra var att vi slapp att själva vara byggherre och leda det hela. Men som flera har visat på – Öhrlings Pricewaterhouse Coopers och Ernst & Young sade att man mycket väl kan bryta ut finansieringen. Majoriteten valde dock att gå vidare som man har gjort. Det är det första grundläggande felet.

Det andra grundläggande felet var när man gick vidare med en enda anbudsgivare. Trots fullmäktiges beslut om att förväntad konkurrens skulle uppnås gick FoUU-utskottet den 3 februari 2009 vidare med en enda anbudsgivare – trots att det var över 250 personer på mötet på Arlanda och 100 företag och presumtiva anbudsgivare den 3 oktober 2008, vilket Catharina gjorde ett stort nummer av då.

Nu är man på väg att begå ett tredje stort misstag, med en skandalöst dålig finansieringsmodell, som gör att skattebetalarna riskerar att förlora runt 9 miljarder kronor, att få stå för en kostnad på runt 9 miljarder kronor extra. Borde vi inte besinna oss i detta läge?

Jag återkommer till hanteringen vad gäller demokratin.

Det är en helt undermålig finansieringsmodell. Det är det vi inriktar oss på i dag, och det är därför vi vill avbryta upphandlingen. Därmed hänvisar jag till vårt gemensamma ställningstagande i landstingsstyrelsen om att avslå förslaget.

Anförande nr 18

Landstingsrådet N y m a n (KD): Jag tänkte kommentera detta med kök. Ett mottagningskök ska vi ha. Förvaltningen och vi i utskottet har hela tiden varit angelägna om att följa den policy som gäller på området för upphandlingen. Men det förbereds också för ett produktionskök, så att det ska vara möjligt, om landstinget väljer andra vägar än dem som gäller just nu. Det förbereds för det, och med det känner jag mig alldeles trygg. Vi kan inte möta framtiden med exakta besked på varje punkt, när det gäller vare sig Huddinges roll eller Danderyds roll eller Norrtäljes roll i det här sammanhanget. Att fastställa detta nu vore att föregripa ny kunskap som hela tiden tillförs. Därför finns den här öppenheten. Vi ska använda ett och ett halvt år på ett intensivt sätt för att fördjupa oss i vad vi kan förvänta oss behövs för att möta människornas sjukvårdsbehov i form av universitetssjukvårdsresurser och så vidare.

Men köksfrågan kan du lämna därhän så länge, även om det kanske är en from önskan från min sida.

Anförande nr 19

Landstingsrådet W i g g (MP): Jag tycker inte att det behövs några nya, moderna lösningar och tankar. Det finns nygamla lösningar vad gäller maten. Det har alltid varit känt att mat är viktigt för människors tillfrisknande och hälsa. Det är inga nya vetenskaper som behöver uppfinnas för det.

Jag är glad att det ändå planeras för ett nytt kök, och jag hoppas att det köket också kommer att vara enligt det koncept som vi på den rödgröna sidan har kommit fram till vore det bästa för patienterna och självfallet också för personalen.

Anförande nr 20

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Fru ordförande! Det är tråkigt om Raymond Wigg har uppfattningen att sjukhuset inte skulle ha ett hållbarhetsperspektiv, när ambitionen från både den som bygger och oss är att sjukhuset ska vara klass guld. Hit ska människor vallfärda för att se vilka innovationer vi har tagit fram när det gäller miljö och hållbarhet.

Det känns också tråkigt om Raymond Wigg har uppfattningen att det är en skandalöst dålig finansieringsmodell. Då undrar jag om Raymond Wigg medvetet inte vill inse de möjligheter som vi har med detta upplägg att marknadsstesta de tjänster som ligger som underlag för vederlaget och de möjligheter som vi har att refinansiera länen.

Anförande nr 21

Landstingsrådet **Wigg** (MP): Vad gäller refinansieringen av lånen har jag samma inställning som **Ilija Batljan** tidigare har redovisat. Varför ska vi från början gå in i en dålig modell för att senare eventuellt kunna göra om den till en bättre?

Jag kan inte se de risker som skulle finnas för att landstinget skulle komma på obestånd 10 eller 15 år framåt. Om de riskerna finns borde de ha redovisats som grundläggande för varför vi själva inte borde stå för finansieringen, men jag kan inte se att det är så.

Vi i Miljöpartiet hade kanske önskat oss ännu mer hållbara och gröna lösningar. Men vi var ändå relativt nöjda med innehållet. Så sade jag, om du lyssnade på mig.

Anförande nr 22

Landstingsrådet **Elmsäter-Svärd** (M): Vi kan dela upp det i två delar, **Raymond Wigg**. Den första delen, som är den stora risken, gäller att hitta pengar för att finansiera när man ska bygga och få det färdigt i tid och få funktioner färdiga fullt ut. Då är det bra med andra som kliver in.

Sedan kommer knäckfrågan, om jag har tolkat oppositionen rätt. Enligt det underlag som finns i dag betalar vi dyra pengar. Men när huset väl är på plats är det i stort sett det säkraste papper som finns i världen att låna på, och det är just då vi kan använda det krav som finns – och som innebär en vinna-vinna-situation för projektbolaget och för oss – att göra om lånen. Vi kan också hitta andra lånefinansiärer och även, om vi så önskar, göra en engångsinbetalning. Om vi vill skulle vi till och med kunna återta hela avtalet.

Detta finns med som ett upplägg. Det är väl snarare så att det borgar för ännu bättre förutsättningar. Annars – upp till bevis! Vem lånar ut pengar som ni spekulerar om?

Anförande nr 23

Landstingsrådet **Wigg** (MP): Räntesatsen på 3,6 procent, som är 4 gånger högre än vad landstinget skulle kunna uppnå, kan jag inte se är en bra finansieringsmodell. Det blir en avkastning på 13,85 procent. Jag skulle själv kunna ställa mitt lilla kapital till förfogande för att få den avkastningen.

Det är marginaler på uppemot 9 miljarder för en förväntad risk som vi inte har fått redovisad. Det kallar jag en skandalöst dålig finansieringsmodell.

Anförande nr 24

Helene Sigfridsson (MP): **Catharina Elmsäter-Svärd**, **Birgitta Rydberg**, **Stig Nyman** och **Gustav Andersson**! I dag går ni ut i **Dagens Industri** och berättar för stockholmarna att vi ska få ett nytt sjukhus. Ni berättar också i den första meningen i artikeln – en del kanske inte läser så mycket längre än så – att det ska kosta 14,1 miljarder. Som ledamot i landstingsfullmäktige studsar man till lite när man läser det, för vid det informationsmöte i **Sollentuna** som jag var på förekom inte den siffran. När jag i dag ställde frågan till landstingsdirektören ville hon först inte svara hur mycket sjukhuset ska kosta och varför det står en annan siffra i **Dagens Industri**, men när jag frågade om hennes uppfattning säger hon att den är att sjukhuset ska kosta 14,5 miljarder. Det är alltså 0,4 miljarder som är på vift.

I er text i **Dagens Industri** talar ni ganska mycket om att man ska vara varsam med skattebetalarnas pengar. Det är ju inte så varsamt om 0,4 miljarder är på vift. Då har man varit ovarsam, är min bedömning. Frågan är nu: Vad ska sjukhuset kosta?

Anförande nr 25

Landstingsrådet **Elmsäter-Svärd (M)**: Fru ordförande! Det är rätt att det i debattartikeln står 14,1 inledningsvis, men det står 14,5 i slutet, och det är 14,5 som det ska vara.

Anförande nr 26

Helene Sigfridsson (MP): Man skulle ju kunna tänka sig att det är en redaktör som har skrivit ingressen och att ni har skrivit resten av texten, men det står 14,1 på båda ställena. Jag har läst siffran 14,1 i Dagens Industri, jag har hört siffran 14,5 av landstingsdirektören, och sedan har Ilja varit vänlig att räkna och har nu kommit upp i 20,95 miljarder. Det blir mer oklart för varje minut som går, och jag har ännu inte hört dig, Catharina Elmsäter-Svärd, säga ordentligt vad det ska kosta. Du har bara sagt att det ska stå 14,5 i artikeln, men vad ska det kosta?

Anförande nr 27

Landstingsrådet **Batljan (S)**: Jag har begärt replik därför att Helene i sitt inlägg var vänlig nog att berätta att man i dagens artikel avslöjar en felaktig siffra. Den tycker jag att vi måste rätta till. Sjukhuset kostar inte 14,1 miljarder. Det kostar 20,95 miljarder kronor. De uppgifterna finns redovisade. Av dessa 20,95 miljarder är det mellan 5 och 6 miljarder som är ränta, index är 1,5 miljard och en stor del är vinst och risk. Hälften av pengarna är alltså olika påslag i form av ränta, index och vinst. De siffrorna kan alla kolla i sina handlingar. Räntesiffran finns inte i handlingarna, men man kan räkna ut den eftersom landstinget...

Anförande nr 28

Helene Sigfridsson (MP): Det förekommer alltså åtminstone tre olika siffror. Vi som ska fatta beslutet måste veta vilken siffra vi går till beslut på, och det måste också till alla stockholmare som ska få ett nytt sjukhus kommuniceras hur mycket de ska betala för det.

Anförande nr 29

Landstingsrådet **Batljan (S)**: Jag instämmer med Helene. Jag vill bara förtydliga för Helene att jag kan dela upp siffrorna och visa att det kostar exakt 20,95 miljarder, och jag kräver rättelse. Du har rätt att få veta. Det är du som i morgon ska möta väljarna och tala om att du har varit med om att rösta för eller emot beslutet om att bygga ett nytt sjukhus, inte för 14,1 miljarder utan för 20,95 miljarder.

Anförande nr 30

Landstingsrådet **Nyman (KD)**: Ordförande, ledamöter! Jag tänkte börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag. Det är nog inte någon överraskning. Jag gör det med stöd av de uppgifter som finns i tjänsteutlåtandet och alla andra handlingar och som alla ledamöter har haft möjlighet att ta del av sedan ett antal veckor tillbaka.

Jag tolkar oppositionens påståenden som att det hela skulle ha mörkats på något sätt, men de 2 800 sidorna har funnits tillgängliga för alla intresserade. Jag har bläddrat igenom alla pärmarna, även om jag inte har läst varje sida, och den möjligheten har funnits för alla intresserade. Jag står bakom allt detta.

Tack också Ilja för ditt omdöme om FoU-utskottets arbete som du riktade till mig. Jag vill också framför allt rikta ett varmt tack till NKS-förvaltningen som har gjort ett formidabelt jobb. Jag har haft möjlighet att följa detta på närmare håll än andra. Åtminstone inbillar jag mig att det har varit på det sättet. Jag kan intyga att det arbete som har gjorts verkligen har varit formidabelt. Tack ska ni ha!

För mig är detta en glädjens dag, för vi ska fatta ett historiskt beslut. Att det sedan är lite gurgel i debatten är faktiskt inget jag hade väntat mig. Jag hade trott att vi skulle få ett enigt beslut i dag. Då hade det varit delad glädje och dubbel glädje. För elva år sedan skrev Ralph Lédel ett brev till landstingsstyrelsen. Det var det som utlöste detta. Det sattes i gång en utredning som lämnade rapport efter några månader. Sedan har man arbetat vidare med den här frågan.

Jag vill också tacka den förra majoriteten för att den förvaltade det här ämbetet ganska väl, eller faktiskt väldigt bra, under de år man hade ansvar för formgivningstävling och allt annat som har varit viala bidrag till att vi nu har kommit så här långt. Jag kan också gratulera Stockholms läns nuvarande och kommande invånare med att det här sjukhuset kommer att finnas på plats och att vi kommer att ha en sjukvårdsorganisation i kombination med Huddinge, Norrtälje, Södertälje, Capio S:t Göran, Södersjukhuset och all annan sjukvård.

I dag är ingenting färdigt, men vi lägger ut viktiga startblock för att kunna fullfölja loppet. Det har vi, tror jag, en delad vision om. Det kommer att kräva hårt arbete, både av politiker och, framför allt, tjänstemän, de närmaste åren. Med det som har presterats hittills, av NKS förvaltning, landstingsstyrelsens förvaltning och andra involverade, känner jag stor tillförsikt.

Detta ska kompletteras med den rapport från HSN som jag nämnde i ett replikskifte för en stund sedan.

Vi kommer att möta påfrestningar. Vi gör det i dag i den debatt som pågår och i det beslut som ska fattas så småningom, men frågan är av den karaktären att det skulle ha varit angeläget med en större grad av enighet än det nu ser ut att kunna bli. Vår attityd till det här projektet och vår attityd till varandra som politiska block bestämmer vi själva. Vill vi glädjas gemensamt och försöka åstadkomma något bra kan vi välja den vägen.

Slutligen: Vad innebär nu tillkomsten av Nya Karolinska? Jo, det här sjukhuset ska erbjuda en hög tillgänglighet till den bästa och säkraste vård som någon hittills har sett. Det ska attrahera de bäst kvalificerade medicinska och vetenskapliga medarbetarna. Nya Karolinska ska komma i fråga främst när det gäller specialiserad och högspecialiserad vård som stöds av omfattande forskning, utveckling och utvärdering. Och Nya Karolinska ska använda, utveckla, utvärdera och dela med sig av ny medicinsk teknologi och andra rön som kommer patienterna till del.

Jag skulle också vilja se att Nya Karolinska utvecklar de bärande visioner som har lett fram till det beslut som vi ska ta i dag och som vi har haft på många sammanträdesbord de senaste åren. Den verksamhet som ska bedrivas här ska präglas av respekt för patienterna och deras närstående. Det finns klart uttryckt: Patienten först! Det ska vara rubriken under hela tiden framöver, också när sjukhuset är på plats.

Sjukhuset ska också präglas av samarbete lokalt, regionalt, nationellt och internationellt, och det ska ha ett åtagande med bästa vårdkvalitet för ögonen, men det ska samtidigt arbeta innovativt, kostnadseffektivt och framför allt patientsäkert. Det ska också präglas av trohet mot vetenskaplig och professionell integritet till gagn för patienter och medarbetare, och det ska naturligtvis också vara en exponent för det ansvar som landstinget har som ägare till sjukhuset och gentemot den allmänhet som står bakom etableringen.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag och avslag till yrkanden från andra partier!

Anförande nr 31

Landstingsrådet B a t l j a n (S): Stig är en av dem som har hållit i detta längst, och han är förmodligen en av dem som har gått igenom alla de 2 500 sidorna med avtal. Därför tänkte jag ställa konkreta frågor till honom. Om jag påstår att sjukhuset år 2018 har kostat 20 950 000 000 kronor, är det rätt eller fel? Och om jag påstår att landstinget fram till dess

sjukhuset är klart har betalat 10 388 000 000 kronor, det vill säga knappt hälften, är det rätt eller fel?

Anförande nr 32

Landstingsrådet N y m a n (KD): Mitt svar på båda frågorna är att du har fel. Om man läser handlingarna och tar del av underlagen kommer man fram till att ingen kan säga exakt detta. Det kan bli billigare men inte dyrare. Den begränsningen finns i våra handlingar i dag, och det är detta vi ska ta beslut om.

Anförande nr 33

Landstingsrådet B a t l j a n (S): Ordförande, ledamöter! Jag tycker att det som Stig nu har sagt ska skrivas in och delas ut till alla ledamöter och jämföras med det underlag som finns. Tyvärr, vill jag då hävda, har Stig inte fått all information. Jag beklagar det. De siffror som jag har gett är korrekta.

Jag beklagar att du, Stig, och andra inte har haft hela underlaget. Du är fantastiskt engagerad i forskning och så vidare, så jag vill inte fortsätta den diskussionen, men jag beklagar att du inte har haft tillgång till hela underlaget. Det skulle ha varit redovisat i handlingarna.

Till sist tänkte jag fråga: Hur mycket pengar kommer totalt att betalas i avkastning åt aktieägarna under den tid de ska få betalt för sjukhuset?

Anförande nr 34

Landstingsrådet N y m a n (KD): Jag har inte svaret på den sista frågan i kronor, men procentsatsen finns angiven i handlingarna och har redovisats ett antal gånger till de här närvarande, åtminstone till dem som har varit intresserade av att ta del av den informationen.

Du kan beklaga att jag inte har haft allt underlag. Jag påstår helt framt, och det är på den grunden som jag vågar yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag, att utskottet och den majoritet som står bakom landstingsstyrelsens förslag har tillräckligt underlag för att fatta det beslut som jag nyss yrkade bifall till.

Anförande nr 35

T h o m a s M a g n u s s o n (V): Fru ordförande! Käre Stig! Jag säger så, för jag vill inte att du eller någon annan ska tro att jag har något horn i sidan till dig. Jag skulle vilja att du förklarar något som jag inte riktigt har förstått.

Att du anser att man har uppnått förväntad konkurrens med ett enda anbud är väl kristallklart, men hur har du kommit fram till den bedömningen? Vad har du kunnat jämföra med, och hur har du kunnat landa i att den konkurrens som landstingsfullmäktige ville ha faktiskt har uppnått genom ett enda anbud? Det har jag inte förstått.

Anförande nr 36

Landstingsrådet N y m a n (KD): Fru ordförande! Då börjar jag min replik med: Käre Thomas Magnusson! Jag tycker att det är en bra attityd att man skiljer mellan sak och person.

När vi tog beslutet i fullmäktige i juni för två år sedan hade vi nog var och en våra egna förväntningar om vad vi menade med detta. Det enda vi kan stödja oss på och som är formellt korrekt är huruvida vi uppfyller lagen om offentlig upphandling eller inte. Jag påstår att vi gör det med den fortsatta hanteringen av detta ärende. Det räcker för mig att

LOU är uppfylld. Det har varit viktigare än allt annat, för den ligger ovanför fullmäktiges möjligheter att påverka.

Anförande nr 37

Thomas Magnusson (V): Men snälla Stig! Detta med lagen om offentlig upphandling är ju en efterhandskonstruktion. Det var ingen som diskuterade detta när vi hade debatten i landstingsfullmäktige. Tvärtom var det min uppfattning, liksom nog din och allas uppfattning, att ni på allianssidan gärna ser att man får konkurrens genom att många finns med. Inte minst kan man tolka det så efter mötet på Arlanda, där väldigt många var med. Så föll de ifrån, den ena efter den andra, och till slut blev det inte många kvar.

Du har egentligen ingen aning om huruvida vi har uppnått denna konkurrenssituation, utan du tror något. Då tror jag något annat, nämligen att du har fel.

Anförande nr 38

Landstingsrådet Nyman (KD): Fru ordförande! Det vi står inför i dag föregicks ju av en prekvalificeringsperiod, och det var på den grunden som vi beslöt oss för att gå vidare med en anbudsgivare. En anbudsgivare skulle det ha blivit i något skede förr eller senare. Även om det hade varit tre, fyra eller fem skulle vi ganska raskt ha behövt landa på en för att hålla den tidplan vi hade, särskilt som det också är en förhandlad upphandling. Detta känner du väl till från utskottet och andra sammanhang.

Därför känner jag en trygghet. Att du sedan inte vill tro på det jag tror på är en annan sak. I det här sammanhanget utgår jag från de fakta som erbjuds fullmäktige som underlag för besluten. Jag skulle naturligtvis ha önskat att det var en hel hord av företags om ville vara med. Alla hade chansen, men väldigt många valde att avstå.

Anförande nr 39

Landstingsrådet Rydberg (FP): Ordförande, ledamöter! Dagens etapp för att få ett nytt sjukhus är viktig. Vi i Folkpartiet känner glädje över att vi är framme till beslut i dag i den här etappen, även om det återstår flera etapper innan vi kan se effekterna i form av toppforskning och snabbare kunskapsöverföring till annan vård i länet och säkert också i landet och internationellt.

Karolinska Institutet har en hög rankning bland medicinska universitet. Den tätare koppling som det nu blir mellan klinisk verksamhet och forskning kommer naturligtvis att vara bra för Karolinska Institutet, men den är framför allt bra för länets patienter. Det var rätt att ta beslut om ett nytt bygge i stället för att lappa och laga, och det skapar helt andra förutsättningar för sammanhållna vårdprocesser runt patienten i stället för det stuprörstänkande som i dag finns mellan kliniker liksom de stora geografiska avstånd som finns på det nuvarande Karolinska-området.

Det är lätt att säga att vi har skapat förutsättningar, men det återstår att förbereda övergången, så att inte det som sitter i väggarna på gamla Karolinska förs över till det nya. Det ställer krav på tätt samarbete med den nuvarande Karolinska-ledningen för att docka ihop med det nya sjukhuset.

Vi i Folkpartiet valde tidigt att ta ställning för en OPS-lösning. Skälen för oss är flera. Det främsta är att Stockholms läns landsting i dag saknar byggkompetens för ett sådant här stort sjukhusbygge. Det är alltför riskfyllt. Locum har i dag inte den här kompetensen. Vi har inte haft några sjukhusbyggen av den här storleken sedan vi planerade för Huddinge sjukhus. Vi bedömer också att det finns stora risker för fördyringar om man skulle välja en lösning med en samverkansentreprenad. Vi bedömer att riskerna för förseningar är uppenbara. Vi lär få problem med arbetsmiljöfrågor om vi inte får ett nytt bygge inom den tidsplan som nu är aktuell. Slutligen har vi också flera andra stora investeringsobjekt som ska egenfinansieras och som trängs med det här stora sjukhusbygget.

Vi har naturligtvis vägt fördelar mot nackdelar och försökt bedöma om riskpremien är rimlig för åtagandet. Vi har också tagit del av en del av de erfarenheter som finns från Storbritannien, där OPS är vanligt och där det också finns sjukhus som är byggda med OPS-lösningar.

När man bedömer kostnadsökningarna med Nya Karolinska måste man ha i åtanke att det skulle ha blivit dyrt att renovera, och det skulle ändå inte ha blivit funktionellt. Dessa kostnader och den sämre vårdnyttan måste vägas in. Det är kostnader som ingen i dag har velat belysa.

Beslutet om tilldelning är en av flera etapper som vi har framför oss. Nu är de sex programområdena klara, men den stora uppgift som återstår gäller vilka verksamhetsuppdrag övriga sjukhus ska ha. De närmaste ett och ett halvt åren kommer att innebära stora uppdrag om hur vården ska organiseras, vilka uppdrag olika sjukhus ska ha och vilka nivåer som ska sköta vilken vård. Vår bedömning är att vården utanför storsjukhusen liksom husläkarvården måste få expandera kraftigt för att klara de förändringar i befolkningens sammansättning som vi har, liksom befolkningsökningen. Därför är det viktigt att noga fundera vidare över om vissa byggnader på gamla Karolinskaområdet lämpar sig för öppenvård eller viss specialistvård som behövs för att klara det samlade åtagandet.

Uppdraget för Huddingesajten berörs inte i det här ärendet. Vi vill för Folkpartiets del deklarerat att vi tycker att det är viktigt att Huddinge även i fortsättningen får ha spjutspetsforskning på flera områden som gör Huddinge till en del av navet för forskningen och utvecklingen i länet och kanske också i landet och till och med internationellt.

Med detta vill jag för Folkpartiets del yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 40

Landstingsrådet B a t l j a n (S): Jag vill tacka Birgitta för att hon tog upp Huddingesajten. Vi som bor söder om stan är otroligt glada för detta och hoppas att vi får en bred majoritet för det så småningom. Det vore också trevligt att få mer om det i detta ärende, men jag har respekt och hoppas att vi fortsätter jobba med det.

Jag tänkte också ställa samma fråga till dig som jag ställde till Stig. Det är viktigt för mig att ni som gruppledare gör en bedömning av huruvida jag tricksar med siffror och om jag har rätt eller fel. Jag påstår alltså att sjukhuset kostar 20,95 miljarder kronor och inte 14,1 miljarder och att 10 388 000 000 finansieras av landstinget. Dessutom påstår jag att avkastningen till aktieägarna är 7 850 000 000, vilket Stig inte svarade på. Min fråga är: Är mina siffror rätt?

Anförande nr 41

Landstingsrådet R y d b e r g (FP): Stig Nyman har ju redan besvarat den här frågan. Det har även från Catharina Elmsäter-Svärd kommit svar. Vårt svar är att detta är maxkostnader. Sjukhuset kan möjligen få lägre kostnader, men de blir inte dyrare. Det framgår också av de föredragningar som har varit här i dag vad avkastningen till aktieägarna är.

Anförande nr 42

Landstingsrådet B a t l j a n (S): Det är inte maxkostnader, utan det är vad vi betalar för sjukhuset. Maxkostnaden för alltihop landar någonstans mellan 65 och 70 miljarder beroende lite på hur mycket landstinget får betala i ränta för de 10 miljarder som man har lagt in från början.

Anförande nr 43

Anna K e t t n e r (S): Som vice ordförande i Locum måste jag ändå kommentera det Birgitta säger om Locums kompetens. Jag kan hålla med om att vi skulle ha svårt att klara ett så stort byggprojekt, men det Locum har stor kompetens på är att räkna på byggprojekt och byggkostnader. Men vad ni i den borgerliga majoriteten borde känna till är att Locum tidigare har prövat den här typen av upphandling och avbrutit de upphandlingarna eftersom riskkostnaden-- det man tar betalt för att låna ut pengar och göra sådana här projekt – är för hög även i mindre och mindre osäkra projekt. Detta har vi tagit upp flera gånger under den här processen. Locum bedömer att den kostnad som marknaden har för detta är helt osaklig.

Anförande nr 44

Landstingsrådet W i g g (MP): Ordförande, fullmäktige! Tack, Birgitta, för att du tog upp Huddinge.!

Jag har två frågor till dig. Var det när beslutet togs för två år sedan också din bild att det bara skulle komma in ett anbud, alltså att den förväntade konkurrensen innebar bara en anbudsgivare? Och borde inte i det här läget NKS' roll i förhållande till Huddinge vara bättre klarlagd och redovisad? Detta är de två frågor jag har till dig.

Anförande nr 45

Landstingsrådet R y d b e r g (FP): I och med att detta har varit ett sekretessärendet under hela processen och fortfarande är det kan man säga att konkurrens har rätt i och med att vi har haft väldigt många intressenter på de första informationsmötena. Det har ju inte varit känt för anbudsgivarna hur många som är med i spelet, och det är det fortfarande inte.

Huddinge är redan i dag en del av Karolinska Universitetssjukhuset och ska så förbli. Men vi har velat betona att vi i det fortsatta arbetet också funderar noga över Huddinges uppdrag eftersom det råder konkurrens om spetsforskning inte bara mellan Huddinge- och Solnasajten utan också mellan andra universitetssjukhus i Sverige.

Anförande nr 46

Landstingsrådet W i g g (MP): Låt mig då formulera frågan på ett annat sätt. Om du skulle bygga om ditt hus och 100 företag är intresserade och det trots detta kommer in bara ett enda anbud, skulle du då ha gått vidare med det anbudet?

NKS har ändå utmålats som navet, och du säger själv att det finns två delar av navet. Men Huddinge beskrivs ju inte som en del av navet. Är det inte en brist att man har delat navet och utrett bara den ena delen och inte den andra?

Anförande nr 47

Landstingsrådet R y d b e r g (FP): Som jag sade är Huddinge en del av Karolinska Universitetssjukhuset både i dag och i framtiden. I det fortsatta arbetet framför oss fram till utgången av 2011 ska vi specificera hela strukturen, de uppdragsförändringar som behöver ske mellan olika sjukhus och vårdgivare utanför storsjukhusen. Där ser jag det som en självklarhet att man särskilt funderar på uppdraget för Huddinge, så att det även i framtiden har en viktig funktion med forskning och utveckling och inte bara den vardagssjukvård som Danderyd och Södersjukhuset har. Det berörs inte i det här ärendet, men vi kommer att få anledning att återkomma till detta.

Anförande nr 48

Å k e A s k e n s t e n (MP): Ordförande, ledamöter! Det är klart att det hade varit högst önskvärt att vi hade tagit det här beslutet i enighet. Det var också Miljöpartiets målsättning. Men sedan hände det tråkiga att ni i Alliansen tog ett beslut som blev början till att

landstinget nu hamnar på en äventyrsresa där ni nu får vara reseledare. Efter det här beslutet måste kanske några andra vara reseledare, och det vore mycket olyckligt.

Det rådde som sagt total enighet om att vi inte skulle ha OPS, men ni drev i alla fall igenom att det skulle bli det. Det var ni som lämnade överenskommelsen. Då lade ni grunden till ett problem.

Ett annat problem är att ni inte har förstått att det är ganska orimligt att kräva av oss i oppositionen att vi ska hålla med er om att det har varit en tillfredsställande konkurrens när det bara har funnits en enda anbudsgivare. Det är mycket begärt!

Sedan ska jag ta upp vad som står på det röda papperet under punkt 12. Den skulle ju vara klargörande, men jag tycker inte att den är det. Det står så här: "godkänna att de slutliga beloppen avseende årligt vederlag bestäms i samband med" att "financial close" äger rum och så vidare. Men vem ska då bestämma det? Det framgår inte. Har ni tänkt er att det är någon annan än landstingsfullmäktige som ska bestämma detta? Jag vill gärna ha ett besked.

Jag vill också uppmärksamma alla på den kritik som HSN:s förvaltning har riktat mot projektet. De skriver bland annat att för att möta de framtida behoven av hälso- och sjukvård i befolkningen måste NKS kunna hantera den produktion som nu sker vid Karolinska Solna. I praktiken kommer NKS att rendera kostnader utanför NKS i och med att man där kommer att snabbbehandla patienter som sedan sak skickas till andra sjukhus. Notan blir alltså i praktiken ännu större, och det är snabbvård det kommer att handla om. Vi får se hur det blir med kvaliteten.

Det är bra att man har tagit upp Huddinges roll här, men hela sjukvårdssituationen finns inte med i det här ärendet. Vi har alltså en befolkningsökning i länet på ungefär 35 000 personer per år, och det är klart att de kommer att behöva sjukvård. Jag tror att det blir mycket besvärligt.

Sedan ska jag säga något om klimat och miljö. Jag tycker att arkitekterna inte har hängt med här och inte politikerna heller. I internationell stads- och byggnadsplanering spelar grönskan en allt större roll. Det handlar då inte bara om planteringar på marknivå utan också på tak och utefter fasaderna. Mycket av detta har man glömt.

Det kommer också att byggas andra sjukhus i Sverige. De kommer att vara betydligt energieffektivare än vad NKS i det här läget ser ut att bli. Där måste NKS och vi alla hänga med så att vi klarar att bli effektivare. Det räcker inte att hamna i guldklassen hos Boverket. Det är för låg ambitionsnivå.

Bifall till förslaget från S, V och MP!

Anförande nr 49

Landstingsrådet Andersson (C): Herr ordförande! Jag begärde replik med anledning av det i debatten cirkulerande påståendet att det skulle ha rätt total enighet om att det inte skulle bli en OPS-upphandling. Det refereras emellanåt till ett sammanträde där parterna skulle ha kommit överens om det. Vid detta sammanträde var Centerpartiet inte representerat. För vår del fanns det inte någon total överenskommelse.

Jag var inte där, så jag kan bara gå på hörsägen. Men jag tror att inte heller Åke Askensten var närvarande vid det här mötet. Även du måste i det här avseendet gå på hörsägen.

För Centerpartiets del har det i alla fall inte handlat om att bryta någon form av överenskommelse. Jag tycker att det är en del av historieskrivningen som bör framhållas när man påstår att det fanns total enighet.

Anförande nr 50

Åke Askenssten (MP): Jag litar på Miljöpartiets företrädare vid mötet. Det är tydligen Centern som här tar på sig skulden för att vi har hamnat i det mischmasch där vi nu befinner oss. Det var alltså ni som torpederade det hela genom att inte ställa upp på att det inte skulle vara en OPS-lösning.

Anförande nr 51

Landstingsrådet Andersson (C): Om så vore fallet skulle vi ha varit i vår fulla rätt att ha synpunkter. Det var ju en överenskommelse som vi inte var med på. Men det ligger i sakens natur att när företrädare för majoriteten träffar företrädare för oppositionen kan man hålla överläggningar och göra bedömningar som sedan inte håller sträck när samtliga parter lägger samman de olika faktorerna.

Jag kan inte i dagsläget säga hur Centerpartiet skulle ha ställt sig om vi hade varit med på mötet. Men uppenbarligen cirkulerar här uppgifter om vad som sagts och hur man har betett sig där det finns en skiljaktig bild mellan de parter som var med på mötet. Då är det dags att tydliggöra att mötet inte var en överläggning mellan alla gruppledarna i landstinget utan en sondering mellan majoriteten och oppositionen.

Anförande nr 52

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Ordförande! Jag tänkte återkomma till Åke Askensstens fråga om punkt 12 och huruvida den har blivit tydlig eller inte. När man läser vidare i de numrerade punkterna kan man konstatera att det i slutändan blir jag som bemyndigas att skriva under. Eftersom vi vet förutsättningarna, den exakta räntan, först på den dag då papperet skrivs under innebär detta snarast att man ytterligare skulle läsa in det mandat som jag, om fullmäktige så beslutar, kommer att ha med mig. Det är det som är förtydligandet. Man måste alltså läsa alla punkterna, Åke. Då framstår detta som mer tydligt än annars.

Anförande nr 53

Landstingsrådet Larsson (S): Jag tillhör dem som är fan av Nya Karolinska. Jag tror att det kommer att bli en fantastisk anläggning. Det kommer att vara bra för Sverige och Stockholmsregionen att få denna anläggning på plats. Det kommer att kunna utveckla den högspecialiserade sjukvården, och det kommer också att betyda mycket för Stockholmsregionen som en framtidsregion. Ur det perspektivet är varje steg vi tar ett glädjens steg.

Något annat som har varit glädjande är att under mycket lång tid var frågan om detta sjukhus något som avvek från det vanliga mönstret i den här församlingen. Vi krigar ju om i princip allting och alla frågor här i fullmäktige, men ända sedan Ralph Lédels tid – det var en man som jag annars skällde på – har vi ändå samlat oss kring detta projekt. Vi har varit överens om att det var bättre att bygga nytt i stället för att lappa och laga. Det har varit bra för sjukhusen men också för den politiska kulturen i landstinget. Det var därför jag med bestörtning och sorg såg att förhandlingarna mellan partierna bröt samman. Det var inte sonderande förhandlingar utan reella förhandlingar. Enheten sprack för att några krävde att det absolut skulle vara ett OPS-projekt.

För egen del tycker jag att man både kan ha och mista OPS och samverkansentreprenader. Jag har en mycket pragmatisk inställning till sådant. Jag tycker att man ska göra det som är smartast och bäst för medborgarna i regionen. Men det fanns krafter som till varje pris krävde att det skulle vara ett OPS-projekt.

När förhandlingarna bröt samman hade det varit bra om man hade gjort ännu ett försök att hitta varandra ändå. Vår huvudsakliga kritik och oro gällde ju själva finansieringen. Skulle det vara rimligt att ta upp lån på den privata marknaden i stället för att landstinget självt skulle låna upp pengarna? Det var den fråga vi ställde oss.

När jag tittar på vad som står i papperen nu blir jag förskräckt. Jag tycker att det är orimliga räntemarginaler som vi blir tvingade att betala. Jag tycker att det är absurda avkastningskrav som aktieägarna i den här verksamheten har. Det är inte rimligt att Stockholms läns invånare ska betala detta. Detta är ett av skälen till att jag vill yrka bifall till det förslag som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har lagt fram.

Jag har sagt det tidigare: Vi ska förstås se till så att det blir bra sjukvård och bra beslut, men vi är också folkvalda företrädare i landets näst största parlament. Vi har en skyldighet att föra en diskussion med medborgarna i Stockholms län om sjukvården i framtiden. Det här är ett stort ärende där jag inte riktigt förstår vad jag får säga och under vilka villkor. Det är inte rimligt att jag kan råka slinta på tungan och säga saker som jag kan ställas till personligt straffansvar för när jag försöker sköta mitt personliga uppdrag och ha kommunikation med mina väljare i den här frågan. Vad får jag egentligen säga?

Jag har noterat i dag att innan landstingsfullmäktiges beslut är fattat får majoritetsföreträdare gå ut och säga att sjukhuset kostar 14,1 miljarder kronor. Jag trodde i min enfald att detta hur mycket sjukhuset skulle kosta var något man inte fick säga, men tydligen får majoritetens företrädare göra det. Får jag som oppositionsföreträdare säga att jag tror att kostnaden blir 21 miljarder? Får jag göra det?

Får jag uttala mig om att jag tror att det blir orimliga räntemarginaler och orimliga aktieägartillskott? Får jag säga det, eller beläggs jag med munkavle?

När vi lämnar den här församlingen i dag kommer vi att få ett nytt ärende. Det kommer att se ut som en tidning från andra världskriget där den statliga censurmyndigheten har varit framme och dragit svarta streck över alla obehagliga sanningar. Så kommer dokumentet att se ut.

Oavsett vad vi tycker i själva sakfrågan måste vi se till att så mycket som möjligt kan diskuteras offentligt. Det handlar om att värna det demokratiska samtalet. Vi kan tycka olika, men när vi belägger varandra med yttrandeförbud i en av landstingets viktigaste frågor havererar demokratin. Det gör mig jättebekymrad.

Största möjliga öppenhet gäller i det här ärendet, tycker jag, och det borde ni i majoriteten hjälpa till med.

Det landstingsdirektören sade under frågestunden var intressant. Jag ställde frågor om detta med öppenheten, och hon sade i en av kommentarerna att det i slutändan faktiskt är fullmäktige som beslutar om vad som ska vara hemligt och inte. Låt oss diskutera detta öppet med våra medborgare!

Anförande nr 54

Landstingsrådet B a t l j a n (S): Det är väl känt att Dag och jag diskuterar livligt. Det har ni kunnat se på ABC. Jag är lika hård mot Dag som jag är mot mig själv.

Det är fel, Dag. Siffran är inte 21 miljarder utan 20,95 miljarder. Det är inte tyckande utan en exakt siffra. Det var detta som jag ville rätta till.

Anförande nr 55

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Jag var en av dem som var med på den så kallade total kollapsade förhandlingen. Det är rätt intressant att höra hur alla har uppfattat den. Dag nämnde att förhandlingarna har kollapsat därför att några krävde OPS. Min bild var att det var just därför man inte kunde komma längre. Enda chansen att komma längre och bli överens var om vi gick med på att det inte skulle vara OPS. Då blev vi tvungna att gå tillbaka till våra grupper.

Thomas Magnusson var inne på att vi före beslutet hade kunnat återkomma och säga vad vår inställning var. Det gjorde vi inte, och det är väl ett faktum. I min nästa replik på Dag kommer jag att gå in på detta med finansieringen och tvistefrågan i detta.

Anförande nr 56

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Catharina! Jag tycker att du är ett stimulerade inslag i landstingsfullmäktige, och det var kul när du kom hit, för du visade en insikt om att vi behövde förändra den politiska umgängeskulturen och relationerna mellan blocken.

Det är lätt att vara efterklok, men jag tror att diskussionerna skulle ha vunnit på att dras några varv till i de här frågorna. Jag är förvisso ingen OPS-kramare, men min stora kritik handlar om att det här blir dyrare eftersom det är ett dyrare sätt att låna upp pengar på. Där tror jag att det hade varit givande att föra ytterligare diskussion. Nu har vi hamnat i ett läge som är orimligt sett ur medborgarnas synvinkel.

Anförande nr 57

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Ordförande! Något som jag har uppskattat är ändå arbetet i FoU-utskottet, där jag har uppfattat oppositionens vilja att vara konstruktiva och inte motarbeta. Man gillar läget. Men nu är vi framme vid dagens beslut, där majoritetens förslag inte gillas rakt av av oppositionen. Då är vi tillbaka där vi var vid första början.

Min uppfattning är inte att finansieringen är så dålig när man läser ärendet fullt ut.

Dag Larsson avslutade med att det bör vara största möjliga öppenhet. Det kommer det att bli. Man måste också förstå att från och med i dag, när vi fattar tilldelningsbeslut, fram till "financial close" pågår aktiviteter på marknaden. Om vi berättar för mycket kan det påverka det hela negativt för landstinget, och det tror jag inte att vi vill.

Anförande nr 58

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Såvitt jag förstår kommer det inte att bli några nya förhandlingar om exempelvis aktieägaravkastningen. Det är något som är fastslaget. Det är där som själva grundförutsättningarna för räntemarginalerna ligger. Det kan bli en anpassning utifrån ränteförändringar, men själva grundavtalet ligger ju klart. Det är därför jag ställer mig frågan om jag kan gå ut och kritisera det här avtalet för att jag tycker att det är för höga räntemarginaler i förhållande till hur landstinget självt hade kunnat låna upp pengar. Kan jag över huvud taget ta upp den diskussionen? Det vet inte jag, men jag vill gärna veta det.

Anförande nr 59

J a n S t r ö m d a h l (V): Kära hemliga vänner! Politik är inte bara juridik, ekonomi och teknik. Politik är något mycket större och vidare, särskilt i en sådan här fråga som handlar om ett långvarigt, omfattande samarbete – ett förhållande som blir nästan som ett äktenskap med A. Men vi har inte fått se bruden! Hur kan vi gå in i ett äktenskap utan att få se bruden? Jag har försökt många äktenskap, men jag har aldrig varit med om att inte först få se och prova bruden.

För att illustrera detta lite extra ska jag läsa upp lite ur en förlagspresentation av en bok som passande nog heter *En svensk tiger*: *En svensk tiger* handlar om hur byggföretaget A, ett av Sveriges största företag, hänsynslöst slår sig fram i Latinamerikas mest skuldsatta länder genom lukrativa uppdrag för oljeindustrin, samtidigt som beslutsfattare med insyn stillatigande ser på. Den verksamhet som A deltar i – oljeexploatering i naturreservat och på ursprungsmarker – granskas av författarna X och Y genom deras personliga närvaro på Amazonas sargade oljefält.

Genom intervjuer med A, lokala vittnesmål, insamlade uppgifter från människorättsorganisationer och egna observationer visar författarna hur A och dess samarbetspartner systematiskt bryter mot internationella konventioner om mänskliga rättigheter, nationella lagar och ursprungsfolkens rättigheter när de exploaterar olja i Ecuador, Peru och Bolivia. Författarnas syfte är att blottlägga en hänsynslös industri som inte respekterar vare sig människoliv eller miljö. De belyser A:S verksamhet ur etiska perspektiv och konfronterar företaget med dess egen uppförandekod och "gröna" marknadsföring. Ifrågasätts görs även svenska myndigheter, som stillatigande förbiser kritiken av företagens framfart.

Jag vill fråga det ansvariga landstingsrådet: Anser du att det skulle vara ett bra äktenskap om företaget A i den här berättelsen skulle visa sig vara samma som A i ert förslag till beslut?

Anförande nr 60

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Jan Strömdahl säger att politik är så mycket mer än juridik och ekonomi, och det är det. Vi har, framför allt i det här ärendet, verkligen fått balansera mellan behovet av att diskutera, demokratiska politiska processer, och sekretess.

Jan Strömdahl säger att vi inte ens har fått se bruden. Nej, slöjan brukar normalt täckas av vid kyssen, och då står bruden redan framme vid altaret. Men problemet för Jan Strömdahl är inte att han inte har fått se bruden – han vill ju inte gifta sig över huvud taget!

Vänsterpartiet och de andra tycker uppenbarligen att det är bättre att landstinget ensamt tar alla risker, precis tvärt emot det som vi i vårt förslag tycker att vi har fördelat på ett bra sätt i en samverkan med en privat aktör. Den bruden kommer snart att avtäckas.

Anförande nr 61

J a n S t r ö m d a h l (V): Jag förstår inte hur du kan påstå att du vet att jag inte vill gifta mig. Det är helt gripet ur luften, och en hel del annat här verkar också vara gripet ur luften.

Det jag vill ta upp här är att vi inte har haft möjlighet att göra en bedömning och diskutera med, säg, vår familj och våra vänner om vad det egentligen är för en brud vi ska gifta oss med.

Anförande nr 62

Landstingsrådet A n d e r s s o n (C): Herr ordförande! Jag ska börja med att hälsa Ilja Batljan välkommen till landstingsfullmäktige. Jag sade till Ingela Nylund Watz i förra veckan när hon avtackades att det är en viktig roll att leda oppositionen i en demokrati och att kvaliteten på oppositionsarbetet – den intelligens och det skarpsinne med vilket oppositionen bedrivs – också bidrar till kvaliteten på besluten och på majoritetens arbete. Jag har goda förhoppningar om att Ilja Batljan kommer att hedra den stolta tradition som Ingela Nylund Watz har stått för i det avseendet.

Herr ordförande! Många har talat om sjukhusets stora framtida roll. Låt mig bekänna att det som centerpartist normalt inte ligger för mig att se uppförandet av stora byggnader som essensen i politiskt arbete. Jag tror i allmänhet att innehåll och organisation är viktigare än arkitektur. Människan är viktigare än monumenten. Jag tror också att storskaligheten i sjukvårdsstrukturerna alltför ofta har dåliga arbetsvillkor och svag ansvarskultur, vilket får konsekvenser både för patienternas säkerhet och vårdens effektivitet.

Därför var jag inte med särskilt stor entusiasm som jag i inledningen av min period som landstingsråd deltog i diskussionerna om NKS. Jag tänkte att detta blir ytterligare ett stort monument. Men jag har med tiden blivit mer och mer positiv och faktiskt också entusiastisk över detta nya bygge. Nya Karolinska blir inte bara ett monument. Vi har redan ett jättesjukhus. Nu ger vi det en miljö som ger nya förutsättningar för en mänskligare vård.

Herr ordförande! Vårdens kultur behöver moderniseras. Det hierarkiska arbetssättet med svag integrering av olika personalgrupper behöver förnyas. Insynen i vårdens processer behöver öka. Patienternas ställning måste stärkas. Goda arbetssätt behöver spridas på ett mer kvalitetssäkrat sätt. Skräväsändets tid är slut på alla andra områden, och det är dags att vi lämnar det också inom sjukvården.

Ibland sitter kulturen i väggarna. Nya Karolinska är viktigt därför att det ersätter en vårdmiljö där mycket kultur satt i väggarna. Med det här bygget får vi en miljö som stöder en mänskligare och patientsäkrare vård och en bättre grund för klinisk forskning. Arbetssparande arbetssätt understöds i de fysiska miljöerna med mindre spring och mer patienttid.

Effekten blir mycket större än bara att vi byter till nya lokaler för ett av våra största sjukhus. Karolinska är ju Sveriges viktigaste utbildningssjukhus och därmed den viktigaste kulturbäraren i vården i hela Sverige. På det viset är detta en nyckelhändelse.

Låt mig också påpeka att Karolinskas andra sajt i Huddinge redan är en av de modernaste vårdmiljöerna i Stockholms län och även i Sverige, även om den har 40 år på nacken. Visst är det stor skillnad i tid, men man märker skillnaden i kultur mellan Huddinge och Nya Karolinska. Jag tror att de kommer att matcha varandra väl.

Nya Karolinska blir också ett mönstersjukhus när det gäller miljöanpassat byggande och miljöanpassad vård. Det gläder mig som miljöansvarigt landstingsråd. Jag tycker att det delvis var orättvisa frågor som ställdes under frågestunden tidigare i dag. Det finns i materialet finns beskrivet hur starkt det här huset är som miljöbygge, och vid de informationer som landstingsfullmäktige har fått har det funnits möjlighet att ta del av detta starka miljöarbete.

Jag tror att man i det här sammanhanget också behöver slå ett slag för OPS-lösningen. Det är viktigt att minska riskerna i en såpass komplicerad byggprocess. Redan nu har man kunnat konstatera detta genom att man har fått en tydligare prövning av svårigheter med bygget.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 63

Landstingsrådet B a t l j a n (S): Jag ville vara tacka Gustav för de fina orden. Vi får alla hjälpas åt för att bidra till detta. Jag tänker absolut dra mitt strå till stacken. Men i och med att du återkom till detta med att minska riskerna måste jag också ställa frågan till dig. Anser du att min uppgift, att sjukhuset 2018 kommer att ha kostat 20,95 miljarder, varav 10 388 500 000 är finansierade av landstinget, är en riktig uppgift?

Anförande nr 64

Landstingsrådet A n d e r s s o n (C): Precis som föregående talare här har sagt är detta att anse som ett tak för vad det kan kosta. Men man måste också komma ihåg att vi i diskussionen blandar nominella värden med reella värden. Vilket penningvärde är det som beloppen slutgiltigt ska räknas mot?

Låt mig också tillägga att den sifferförbistring som har uppkommit med anledning av den artikel i Dagens Industri som jag och mina kolleger publicerade i morse beror på att man har blandat ihop två siffror med olika indexering i olika års penningvärde. Det är beklagligt, men det är det som är förklaringen

Anförande nr 65

Landstingsrådet **B a t l j a n** (S): För att vi inte ska blanda siffror, Gustav – jag vet att du är en intresserad person – ska jag bara ta upp några. På sidan 99 står Finansieringsbehov totalt: 18 050 miljoner. Därutöver står det på sidorna innan att landstinget har redan innan detta betalat två gånger, en gång 1,5 och en gång 1,4 miljarder. Är det totalt 20 miljarder 950 miljoner, eller läser jag fel?

Anförande nr 66

Landstingsrådet **A n d e r s s o n** (C): Jag har ingen anledning att ifrågasätta din läsförmåga. Jag beklagar i sammanhanget att du inte blev inaugurerad i ämbetet en månad tidigare, för då hade du kunnat vara med på de dragningar som har avhållits för landstingsstyrelsen och för landstingsfullmäktige, där det har funnits goda möjligheter att ställa frågor i detalj på det här området. Jag tycker det är lite beklagligt att frågor av den här karaktären inte kunde ställas med den precisionen vid de sammanträdena.

Du, Ilija Batljan, uttalar dig ju varmt för OPS som verktyg. Jag tror att insikten om de oerhörda riskerna med ett så här stort och komplicerat bygge är en viktig utgångspunkt, och jag tror att vi är beredda att betala en viss försäkringspremie för detta.

Det som blir konsekvensen av att bifalla Ilija Batljans beslutsförslag i dag är att vi skjuter OPS-idén i sank i svensk offentlig miljö för lång tid framåt. I landstingsvärlden tror jag inte någon på många, många år skulle våga ta upp den idén igen.

Anförande nr 67

S v e r r e **L a u n y** (V): Ordförande, ledamöter! Gustav står här och talar om att det är miljömässigt väldigt bra, det man håller på och utvecklar på NKS. Okej, det har vi Gustavs ord för. Men i de handlingar som vi har fått ta del av i fullmäktige framgår inte det. Där framgår inte om man har gjort någon miljökonsekvensbeskrivning eller någonting någonstans. Det är möjligt – det kan inte jag svara på – att det finns i alla de här 2 500 sidorna med handlingar. Men handen på hjärtat, ledamöter, hur många av er här inne har haft tillfälle att läsa igenom 2 500 sidor för att kunna tillgodogöra er den informationen?

Inte speciellt många. Gustav har det, hans kolleger landstingsråd har det och oppositionsråden har det, för de är heltidsanställda politiker och har den möjligheten.

Det hade varit bra om man hade haft åtminstone en sammanfattning av miljökonsekvenserna i de handlingar som kommer ut till alla ledamöter.

För övrigt, ordförande, anser jag att tvångsgifte är förkastligt.

F ö r s t e v i c e o r d f ö r a n d e n: För övrigt ber jag alla talare att respektera de tider som är satta.

Anförande nr 68

Landstingsrådet **A n d e r s s o n** (C): Ja, Sverre, det är ju så att för den som har varit intresserad av de här frågorna har det funnits mångfaldiga tillfällen att ta del av de här uppgifterna. I Centerpartiets landstingsgrupp har vi vid åtminstone två eller tre tillfällen haft dragningar under processens gång kring Nya Karolinska i olika skeden av utvecklingen framåt, och vi har haft det även inför det här beslutet. Det har också ordnats informationsmöten för både landstingsstyrelsen och landstingsfullmäktige där man har redovisat projektets delar. Jag skulle vilja hävda att i alla de sammanhangen har det spontant och på eget initiativ från dem som har föredragit förslagen lyfts fram just miljöarbetet.

Tittar man sedan i handlingarna, är det så att i landstingsstyrelsens förslag till beslut finns det på sidan 7 ett stycke om miljöarbetet som ganska tydligt men ändå övergripande beskriver de här aspekterna.

Det är alltså så att det inte kan finnas något stort informationsunderskott om miljöarbetet för Nya Karolinska för den som verkligen har varit med, som har ställt frågor och som har begagnat sig av möjligheten att få tjänstemännen att göra dragningar för partigrupperna.

Anförande nr 69

S v e r r e L a u n y (V): Ordförande, ledamöter, Gustav! Det är möjligt att ni har haft de här diskussionerna och de här möjligheterna, men vi har inte haft något skriftligt underlag att gå igenom och ställa frågor utifrån. De handlingar som har kommit ut är de vi fick tilldelade i anslutning till informationsmötet i Sollentuna. Med utgångspunkt från dem har jag kunnat läsa igenom och konstatera att någon beskrivning av vilka miljökonsekvenser det här får finns inte.

Jag beklagar, Gustav, men min tid som fritidspolitiker i landstinget räcker faktiskt inte till för att sätta mig in i allt som finns. Däremot, när vi nu har en genomgripande policy när det gäller miljöfrågor, som vi alla är överens om är ganska bra, så vore det väl bra om man i ett så här stort ärende åtminstone redovisade hur detta lever upp till den policy vi har antagit gemensamt? Men det finns inte!

Anförande nr 70

Landstingsrådet A n d e r s s o n (C): Jag tänker inte neka till att jag anser att man bör tydligt ange begreppet miljökonsekvensbeskrivning i alla ärenden i landstinget, och ibland syndas det mot det.

Dock tycker jag att den anmärkningen väger relativt lätt i jämförelse med den oerhörda tyngden av det gedigna arbete som har gjorts i praktiken inom det här projektet och som inte kan vara okänt för någon som har gått på de här informationsmötena eller ställt frågor. Och har man intresse för den här frågan så hade den kunnat lyftas i så fall, till exempel på landstingsfullmäktiges informationsmöte för två veckor sedan.

Jag tycker att den miljöansvarige tjänstemannen inom NKS på ett förträffligt sätt tydliggjorde det sätt man faktiskt har jobbat på, just med utgångspunkt från landstingets miljöprogram, och lyckats klassificera sig väldigt väl enligt de miljöstandarder som finns.

Okej, ett formfel har möjligen begåtts, men i sak har inget reellt politiskt fel begåtts i förhållande till vårt miljöprogram.

Anförande nr 71

Landstingsrådet S e v e f j o r d (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Vi har ju inga åhörare i dag, men vi lyssnar själva med öppna öron på den debatt som förs. Det är en svår men oerhört intressant debatt, tycker jag.

Först vill jag bara säga till dig, Gustav, som menar att man inte kan lyssna på oppositionens kritik och förslag som läggs fram här i dag, därför att då skulle vi sänka OPS för lång tid framöver, att den här debatten gäller inte för eller emot OPS. Debatten gäller väldigt mycket om vi använder skattebetalarnas pengar på bästa möjliga sätt, eller om vi slösar med skattebetalarnas pengar, vilket Ilija har visat i sina kalkyler att vi tycks göra.

Vad som är viktigt för oss i fullmäktige är att veta på vilka grunder vi fattar besluten. Fattar vi våra beslut på korrekta ekonomiska redovisningar? Det är ju det som vi i oppositionen ifrågasätter. Och det är upp till varenda en som sitter i fullmäktige att själv bestämma om man anser att det underlag som man fått är tillräckligt, eller om det är så att oppositionens kritik är så allvarlig att man kanske bör ompröva beslutet.

Handlar det om en kostnad på 14,1 miljarder kronor, eller är det 14,5 miljarder kronor, eller är det 20 miljarder 950 miljoner kronor som Ilija säger? Det här är jätteviktiga frågor, och det är det den här debatten i stor utsträckning ska handla om, inte för eller emot OPS, för där har vi olika åsikter.

Jag tycker att det ändå är bra att vi i dag får diskutera det här ärendet i den här församlingen. Det är för att vi i Vänsterpartiet drev igenom att så skulle ske. Ursprungligen var det faktiskt beslutat att beslut skulle fattas i landstingsstyrelsen. Jag är glad att Alliansen ansåg att det var viktigt att vi hade debatten här i fullmäktige, och jag är tacksam för att ni bytte fot i den frågan.

Men eftersom den nu hamnar här, är det faktiskt upp till var och en av oss att ta ett eget personligt ansvar. Vi kan inte gömma oss bakom den politiska ledningen och säga att bara därför att Catharina Elmsäter säger så ska vi alla andra rösta så, utan vi har alla ett ansvar.

Här är det så svajigt ekonomiskt, så jag förstår inte hur man bara kan liksom vifta bort det och tycka att det inte är en viktig fråga.

En annan fråga som är viktig i sammanhanget är: Vad är sekretess? Vad omfattas vi av, egentligen? Det har varit svajigt i hela diskussionen också i FoUU-utskottet, men där har vi ändå försökt – det tror jag Stig kan intyga – jobba öppet och samarbeta för att vi alla strävar efter samma mål, att få ett bra nytt sjukhus. Det har vi sagt flera gånger när vi har suttit i våra diskussioner.

Det är fortfarande oklart om till exempel punkt 12 i det beslutsförslag som majoriteten har lagt ska vara sekretessbelagt eller inte. Vi vet alltså fortfarande inte ens nu, när vi sitter här och ska fatta beslut, i vilken utsträckning vi ska ha sekretess på ärendet eller inte. Det här tycker jag är jätteproblematiskt, faktiskt.

Man kan väl också säga att vi alla politiker som har varit involverade, även vi som jobbar på heltid, egentligen jobbar under orimliga arbetsvillkor, därför att det här är så svåra frågor. Jag är inte ekonom, jag är inte jurist, och jag har inte heller haft möjlighet att konsultera med jurister och ekonomer eftersom det har rätt absolut sekretess i ärendet. Jag kan lova att jag många gånger har varit extremt frustrerad över att jag inte har haft möjlighet att diskutera de frågor som har dykt upp i FoUU-utskottet med andra utanför utskottet. Det gör man ju normalt i alla andra ärenden. Det kanske är därför vi befinner oss i den här ganska prekära situationen som vi har i dag, där majoritet och opposition faktiskt står emot varandra.

Avslutningsvis vill jag bara säga detta. Jag har just läst debattartikeln i Dagens Industri som fyra representanter för Alliansen har undertecknat. Där skriver man så här: Vad Alliansen i Stockholm nu gör är att gå i främsta ledet för moderna investeringar. Men det är ju precis det vi ifrågasätter! Är det här verkligen moderna investeringar, när det verkar som att vi slösar med skattebetalarnas pengar i en omfattning på mellan 5 och 9 miljarder kronor? Ingen i Alliansen har egentligen lyckats tillbakavisa de påståendena.

Ni skriver vidare: Vi riskerar aldrig att hamna i en situation där vi måste avkräva skattebetalarna mer pengar för att betala kostnadsökningar eller försäkringar. Det stämmer. Men vet ni här i salen hur mycket pengar det är som skattebetalarna måste sätta in i projektet? 69 miljarder kronor säger vi. Vad säger ni?

Anförande nr 72

Landstingsrådet Andersson (C): Herr ordförande! Jag begärde replik med anledning av inledningen på Birgitta Sevefjords anförande, där hon menade på att frågan här inte kan handla om framtiden för OPS, alltså offentlig–privat samverkan, som arbetsmodell i Sverige eller inte.

Det är självklart att det handlar om mycket mer än det, men det är ju också så att till skillnad från Centerpartiet och mig och Alliansen, och även Ilija Batljan, är inte Birgitta Sevefjord mig veterligt en anhängare av OPS. Du har en större tilltro till det offentliga förmåga att exakt, precist och med perfekt effektivitet genomföra projekt eller annan verksamhet. Den tilltron har inte jag i samma utsträckning, den har inte de andra allianspartierna eller Centerpartiet, och uppenbarligen har inte heller Ilija Batljan den synpunkten, eftersom han upprepade gånger uttryckt sig entusiastiskt om OPS.

Anförande nr 73

Landstingsrådet *Sevefjord* (V): Varför jag nämnde OPS i min inledning var för att du precis sade i ditt anförande att om vi ändrar det här så kan vi skjuta OPS i sank för lång tid framöver.

I övrigt tycker jag att hela debatten om OPS egentligen är ett sidospår, för vi har redan fattat beslut om det. Det är känt vad vi tycker om OPS, vi har olika åsikter. Folkpartiet är verkligen kramare av OPS, och vi är jättekritiska. Men det är inte det den här debatten handlar om, utan nu handlar det om ekonomin.

Är det så att det vi från oppositionen nu påstår och som framförs av Ilija Batljan stämmer, eller stämmer det inte? Stämmer det, kan vi ju rimligen inte fatta beslut i dag.

Anförande nr 74

Landstingsrådet *Andersson* (C): Nej, men det är ändå en viktig fråga. Hela diskussionen här handlar egentligen om var vi ska ta risken och vad vi ska betala för risken.

Du har ju – och det är inte okänt därför att det ligger i ditt partis historiska tradition – en stor tilltro till samhällets och politikens möjligheter att styra processer, genomföra projekt och till och med styra hela ekonomier.

Vi från Alliansens sida och från Centerpartiets sida har inte den tron. Vi tycker att erfarenheten visar att det är svårt att vara säkra på att det offentliga ens kan klara av att genomföra ett mycket komplicerat byggprojekt. Det finns mångtaliga exempel på mycket stora budgetöverskridanden för den typen av projekt, och det är det bland annat som är utgångspunkten för att vi har valt lösningen OPS.

För Ilija Batljan är det här också ett problem, för han ser ju också att det offentliga har svårt att genomföra den här typen av projekt. Annars skulle han inte vara anhängare av OPS-lösningar, och han är uppenbarligen en entusiastisk sådan.

Anförande nr 75

Landstingsrådet *Sevefjord* (V): Jag vet inte om jag är väldigt otydlig, men för mig är det nya som har dykt upp i debatten inte för eller emot OPS utan för eller emot finansieringen och hur stor finansieringen ska vara. Är det så att vi kanske slösar bort 5–9 miljarder av skattebetalarnas pengar genom att ha gjort dåliga upphandlingar och dåliga ekonomiska analyser? Det är ju det vi i oppositionen säger i dag. Ni är inte villiga att föra den diskussionen, utan i stället diskuterar du någonting helt annat, som inte är aktuellt.

Det är inte för eller emot OPS, utan frågan är: Stämmer den här finansieringen? Vet vi vad vi går till beslut om? Vet du hur mycket pengar du beslutar om, som gäller skattebetalarnas pengar, när du i dag kommer att rösta ja för majoritetens förslag? Det är det som det handlar om. Är det 5–9 miljarder kronor för mycket? Kan man göra det billigare än det förslag som finns?

Anförande nr 76

Landstingsrådet Elmäter - Svärd (M): Herr ordförande! Till Birgitta Sevefjord, men även till samtliga här inne som har handlingarna framför sig, skulle jag verkligen rekommendera att man börjar läsa från sidan 40 och framåt, därför att där finns det en redovisning av kostnaderna för vederlagen, och det beskrivs också vad som är kostnader för byggnationen och i vilka värden, så att vi åtminstone använder oss av samma underlag. Till Birgitta Sevefjord vill jag också säga att när vi inledningsvis skulle ha en transparens med anbudsgivaren, hade vi i FoUU-utskottet lite funderingar på om de verkligen skulle gå med på det, men vi har ändå krävt det. Det innebär att vi i största förtroende har fått ta del av projektbolagets kostnader som de har med sina finansiärer, typ hur procentsatserna ligger i avtalen med bankerna. Det har vi fått för att kunna göra en förtroendefull bedömning av huruvida det här är rimligt eller inte. Det är ett förtroende som vi har fått.

Det är vederlaget som vi fattar beslut om.

Anförande nr 77

Landstingsrådet Sevefjord (V): Jag hör vad du säger. Men för mig som landstingspolitiker har min svårighet varit att bedöma det underlag vi har fått, eftersom jag inte har kunnat mäta den information jag har fått eller ställa den mot annan information. I FoUU-utskottet har vi hela tiden fått höra att förhandlingarna går jättebra, vi har pressat priserna, räntan har gått ned, vi ligger jättebra till internationellt – vi har bara fått höra det positiva, men jag har aldrig haft någon möjlighet att fråga andra människor om det stämmer. Det är det jag upplever som ett problem som politiker, att jag har varit så kringskuren i mina möjligheter att skapa en egen bild av vad som har varit bra och dåligt.

Anförande nr 78

Landstingsrådet Elmäter - Svärd (M): Ordförande! I det har naturligtvis Birgitta Sevefjord helt rätt, eftersom sådant i den här typen av uppgörelser är sekretessbelagt.

Det som jag skulle vilja ytterligare informera fullmäktige om – det står också i handlingarna – är att när vi tar hänsyn till dels byggkostnaderna som har varit uppe, dels de engångsinbetalningar som landstinget har gjort eller kommer att göra, så blir det grunden för det vederlag som vi har velat ha som en fast summa varje år. I det underlaget är det ett takpris. Det finns inte hänsyn tagen i vederlaget till att vi har möjlighet att avyttra, sälja, Östra Karolinska som ett sätt för landstinget att finansiera till exempel delar av våra engångsinbetalningar. Det är heller inte framräknat i vederlaget – det är därför det är ett tak – att när väl huset står på plats så kan vi omförhandla lånen, vilket också påverkar vederlaget.

Det ska man också ha med sig. Det underlag som är viktigt att veta för fullmäktige är att det som står på sidorna 40 och framåt är att betrakta som ett tak. Det kan bara bli lägre.

Anförande nr 79

Anders Lönnberg (S): Ordförande, kära medförare! För i dag kommer vi bara att ha förare i den här salen. Jag ska strax komma tillbaka till varför det är på det sättet.

Jag får väl också börja med ett slags bekännelse, eftersom en mängd bekännelseologer är uppe. Jag tror också på OPS, men jag tror inte på att OPS är en monoteistisk religion, det vill säga att det bara finns en enda tolkning av vad OPS innebär.

Vad OPS betyder är att man i samarbete mellan privat och offentligt ska ta till vara varandras fördelar och använda dem så effektivt som möjligt, till bätnad för skattebetalare och patienter. Det gör att OPS i många olika länder har många olika utföranden.

I det här fallet verkar det som om OPS i England och Englands räntenivåer har tagits som ett slags facit och man bara har överfört detta till svenska förhållanden. Det tycker jag är synd, och alla som har läst revisorernas rapporter har också kunnat se att finansiering alltid är något som ska komma sist på dagordningen. Först gör man sin upphandling, beskriver vad man vill ha, och därefter ser man vad som är den bästa finansieringen för detta.

Som sagt, det är alltså helt förenligt med att ha en OPS-upphandling, men där också landstinget går in som långgivare. Eller, för att göra det kanske mer tilltalande, varför inte låta landstinget lägga ett finansieringsbud gentemot det här projektet, som bankerna får lägga sina bud? Då kanske vi skulle få fram en helt annan kostnad. Har man bara en anbudsgivare, måste man plocka fram en alternativkostnad för att få klart för sig hur alternativet ser ut. Eftersom detta inte är gjort och eftersom ingen av er – inte jag heller egentligen – har haft möjlighet att sätta av så mycket tid på att analysera alla kalkyler, tror jag ingen av oss vet vad det här bygget totalt kommer att kosta.

Den här dagens artikel finns det några andra felaktigheter i. Det står så här: Landstinget kommer att betala ett fast pris i form av hyra för sjukhuset under avtalsperioden. Det stämmer med den OPS-bild som här har speglats upp från början. Men det stämmer inte! Landstinget kommer att äga det här sjukhuset hela tiden – visserligen av momsskäl och annat. Redan där har vi en avvikelse från OPS:et så som ni själva har beskrivit att OPS:et ska utformas.

Skulle det vara så att det här lilla företaget A inte under byggnadstiden skulle klara av sina åtaganden, så sitter vi fortfarande fast i att vi äger själva sjukhuset från början. Det gör att vi kommer i en juridisk oklarhet. Vem tar ansvar för vad, om detta skulle inträffa?

Det är någonting som skulle vara mycket lättare att hantera, om vi samtidigt var långgivare och kunde sätta press på utföraren från bägge håll, både som kund och som långgivare.

Det här kommer att utveckla sig till ett slagsmål mellan finansieringsfariséer som jag själv och modellmasochister som ni, som tror att det finns en monoteistisk OPS-religion som här ska tillämpas.

Som sagt, OPS är bra. Vad vi borde ha fått här i dag är att få de båda kalkylerna lagda bredvid varandra, så att alla vi som enskilt kommer att ha ansvar för beslutet faktiskt kunde bilda oss en egen uppfattning: Vems kalkyl stämmer bäst med verkligheten? Det vore faktiskt rimligt, att var och en av oss fick två kolumner där vi kunde se hur finansieringskalkylen ser ut.

Det är därför vi alla kommer att vara förlorare. För den jämförelsen kommer att göras – men den kommer att göras av marknaden, av journalister och av väljare. Och de kommer dessutom att ha en annan debatt: Är det någon mening med att ha ett landsting där de inte verkar fatta vad det är de beslutar om, och är det demokratiskt riktigt att gå ut med felaktiga uppgifter i en debattartikel och sedan får i övrigt ingen debatt förekomma i ärendet? Vi är sannerligen förlorare! Man kan få en viss föraning om det redan av att när en finansiell debatt om det största åtagande som Stockholms läns landsting har gått in i på många, många år inleds med en hänvisning till Ralph Lédel, då osäkrar varje seriös finansieringsfarisé sin revolver och vet att det är någonting klurigt med finansieringsfrågan.

Som sagt, jag tycker det är ett totalt misslyckande för landstinget att vi inte har kunnat komma överens i den största fråga som Stockholms läns landsting har haft på årtionden. Jag hoppas och tror att marknaden och medierna kommer att avslöja vilken finansieringskalkyl som är rätt. Om ni inte är helt säkra på det, skulle jag nog rekommendera er att vänta.

Anförande nr 80

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Herr ordförande! Det kommer nog att skrivas många böcker, och många ekonomer kommer att lägga ut sina teorier både nu och senare, om vem som egentligen hade rätt. När ska man då göra bedömningen?

Jag håller helt och fullt med Anders Lönnberg om att det som verkligen är grunden i offentlig–privat samverkan är just att låta den som kan saker och ting bäst göra det, och så hittar man en vinna-vinna-situation.

I den förhandlade upphandling som det har varit har vi kommit fram till att landstinget också är med och gör sina engångsinbetalningar. Det har varit ett sätt att få ned kostnaden för finansieringen, som i sin tur tillbaka till oss har påverkat vederlaget.

Att vi nu är tillbaks till detta att landstinget äger fastigheten från dag ett har det varit en öppenhet i för alla som har velat vara med, att själva avgöra hur de vill ha det. I dagsläget är vi alla överens om att det är bra att landstinget äger fastigheten från dag ett, inklusive anbudsgivaren.

Anförande nr 81

A n d e r s L ö n n b e r g (S): Catharina ställer mig frågan: När ska man fatta de här besluten? Mitt svar är: Nu! Det är när man fattar besluten om att bygga en sak som man också måste fatta ett finansieringsbeslut, om hur detta ska finansieras. Ert försvar är att vi kan fatta ett nytt finansieringsbeslut sedan, vilket jag tycker är ett mycket, mycket svagt och tveksamt svar. Det är ju i stort sett att erkänna att det här finansieringsförslaget inte är särskilt bra – men vi kan göra ett bättre så småningom.

Det är inte acceptabelt. Vi vet redan i dag att vi har en fördel. Landstinget lånade i september för 0,45 procents ränta, och nu ska vi i årtionden betala mellan 2,25 och 3 procents ränta! I dag kan vi säkert låna för 0,70 eller något sådant. Varför ska skattebetalarna i Stockholm betala fyra gånger så mycket som nödvändigt för att få samma sjukhus?

Anförande nr 82

L a n d s t i n g s r å d e t E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Herr ordförande! Jag tror att vi är tillbaka där vi en gång från början befann oss. Om landstinget skulle fatta beslutet i dag att stå för hela upplåningen själv – där vi mycket riktigt skulle kunna låna till bra villkor – så tar vi också hela den medföljande risk det innebär att verkligen få huset på plats i tid så att vi klarar hela vår övriga sjukvårdsstrukturomvandling, och att vi får en byggnad som håller måttet hela vägen ut. Det är därför vi har valt att göra den här samverkan.

Projektbolaget hittar sin finansiering, antingen via aktiekapital eller skuldkapital. I dag är det så att obligationer inte är möjligt – det har testats av. Över 40 olika finansiella parter har varit inblandade, och nu är man nere på sju åtta banker, förutom svenska även utländska banker, tillsammans med EIB och NIB.

Det fina tycker jag är, eftersom varken Anders Lönnberg eller jag har en aning om hur den finansiella situationen ser ut om tio år, att vi har möjligheten att ompröva den med ett säkert hus.

Anförande nr 83

A n d e r s L ö n n b e r g (S): Vad vi vet är att ränteläget för landstinget de närmsta tio åren med stor sannolikhet kommer att vara lägre än för företaget A.

Varje låntagare som har beskattningsrätt kommer per definition alltid att ha en lägre räntekostnad, oavsett vilket läge räntan ligger på. Jag skulle kunna åta mig i dag att gå ut och låna 10 miljarder, om jag fick använda landstingets kredit, mycket billigare än så här. Det kan vi göra.

Sedan måste det finnas någon missuppfattning i grunden. Landstinget får alltid betala hela kostnaden för det här. Det är inte så att vi blir av med någon kostnad för att det är någon annan som lånar, utan vi får förutom hela kostnaden betala ränta, vinst och index på detta.

Sammantaget blir, enligt min bedömning, riskpremien 15 procent eller ungefär 9 miljarder kronor. De pengarna kan både skattebetalarna och patienterna ha mycket roligare för!

Anförande nr 84

I n g e r R o s (S): Ordförande, fullmäktige! Jag ska uppehålla mig en liten stund kring den delen som handlar om verksamhetsinnehållet. Det är naturligtvis väldigt spännande att ha förmånen att få vara med i processen att planera ett nytt sjukhus, kanske den största investeringen under flera decennier, och att vi ska få ett nytt sjukhus. Det är också väldigt spännande att få möjligheten till ett nytänkande i sjukvården, som faktiskt ett nytt sjukhus ger.

Stig Nyman, du sade för en liten stund sedan att du hade hoppats på att det här skulle vara en glädjens dag. Jag tror att vi är många som hade hoppats på det. Jag blev i alla fall rätt förvånad när jag redan i går kväll förstod att ni hade en debattartikel där det verkade som om beslutet redan var fattat. Det tycker jag inte är att hoppas på en glädjens dag där vi ska försöka hitta kompromisser till en bra lösning, för att vi ska få detta fantastiska sjukhus!

Jag skulle också vilja lyfta fram bara några synpunkter om den politiska processen. När vi började det här arbetet var vi några stycken som tidigt föreslog, för att vi skulle få eniga och långsiktiga beslut för vårdens skull, en parlamentarisk grupp mellan FoUU-utskottet, landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden. Vi såg tidigt att det inte gick att isolera NKS-arbetet i den framtida sjukvårdsstrukturen. Tyvärr fick vi inte gehör för det.

Men Stig, jag vill ändå ge dig lite kredit för att du även om det skedde efter ett viss motstånd ändå påbörjade ett arbete efter årsskiftet med blocköverskridande politiska överläggningar om NKS, och några resultat av det ser vi också i dagens ärende.

Men jag blir rätt bekymrad när, jämsides med det arbetet, viktiga politiska beslut och stora investeringsbeslut tas i produktionsutskottet, som jag menar är beslut som påverkar helheten av verksamheten. För mig har det hela tiden varit tydligt att det inte går att fullt ut diskutera NKS verksamhetsinnehåll utan att också ha den övergripande diskussionen om hur övrig vård ska organiseras och fördelas i vårt län.

Jag menar att det grundläggande felet ligger i själva organisationen kring NKS-projektet, där vi har en NKS-förvaltning som mycket riktigt påpekar att de bara har i uppdrag att formulera verksamhetsinnehållet och se till att sjukhusbyggnaden uppförs. Samtidigt sitter en annan förvaltning, som ansvarar för sjukvårdsutbudet, som inte har något egentligt mandat att påverka utformningen av NKS och dess roll i det övriga sjukvårdssystemet. Jag tycker att FoUU-utskottets mandat är väldigt oklart. Jag hoppas verkligen att man här ska ta sig till vara, för jag tror att den här strukturen riskerar att försämma resultatet av det nya sjukhuset och i förlängningen också landstingets möjligheter att erbjuda en optimal vård till våra invånare.

Avslutningsvis vill jag också säga någonting från oss socialdemokrater som tidigare har varit uppe i diskussionen, att det är angeläget att Huddinge får en integrerad del av universitetssjukhuset tillsammans med det sjukhus som nu planeras till Solna. Vi har ett universitetssjukhus, det finns det politiskt beslut på, med två sajter där den ena ska få en ny byggnad. Det är viktigt att verksamhetsinnehållet också omfattar Huddingedelen.

Jag har kunnat skönja att du, Stig Nyman, tycker att det här är viktigt. Jag har också förstått på Birgitta Rydberg under debatten i dag att hon tycker det är viktigt. Men jag är väldigt fundersam över var Moderaterna står i den delen, om att se att vi har ett universitetssjukhus med två sajter.

Trots att det finns en del tveksamheter hoppas jag i alla fall för min del att vi ska kunna fortsätta och nu verkligen på allvar ha övergripande diskussioner om den framtida sjukvårdsstrukturen. Och trots de brister jag nu har tagit upp i den politiska processen har vi i dag inte funnit någon anledning att göra annat än att bli överens om den delen som

handlar om det övergripande verksamhetsinnehållet. Däremot lägger vi ett särskilt uttalande, där de här synpunkterna tas upp, och jag hoppas att den borgerliga majoriteten anammar våra synpunkter i den fortsatta processen.

Anförande nr 85

Landstingsrådet N y m a n (KD): Herr ordförande! Jag har noterat det särskilda uttalandet när det delades ut för en stund sedan. Det är precis det arbetet som har inletts och som ska pågå nu ett och ett halvt år framåt. Det intensifieras väl vilken vecka som helst, om det ska gå att få någon fart på det där under sommaren.

Huddinge återkommer i debatten rätt ofta som om det vore ett jätteproblem. Det är ju inte det – inte i dag i varje fall. Det var det i samband med fusionen, men sedan fusionsarbetet så småningom kom i gång att göra något av det man hade avsett har det visat sig vara framgångsrikt. Vi har inte invänt mot det från Alliansen, vi har inte tagit några initiativ till att bryta upp det, och så vidare.

Huddinge ingår som alla andra sjukhus och alla andra delar av sjukvården naturligtvis i det framtidsscenario för vilket vi nu måste, med hjälp av HSN-uppdraget till sin förvaltning, bli bättre på att identifiera och beskriva framtidens vårdbehov och allt det andra som måste till för att vi ska få välgrundade beslut så småningom i de här frågorna.

Anförande nr 86

I n g e r R o s (S): Ordförande, fullmäktige och Stig! Det är bra om du säger att det arbetet precis har inletts. Jag hoppas att du och också de övriga partierna – Moderaterna med flera – tar till er att det här arbetet måste breddas. FoUU-utskottet har inte mandat att jobba med det övriga sjukvårdsutbudet, och då måste vi få till stånd en dialog mellan hälso- och sjukvårdsnämnden och FoUU-utskottet för att vi ska kunna jobba på ett bra sätt med långsiktiga lösningar för sjukvårdens framtida struktur.

Anförande nr 87

Landstingsrådet N y m a n (KD): Men jag tycker vi har klarlagt flera gånger hur uppdragen är fördelade och bör vara fördelade. Det uppdrag som vi utövar i FoUU-utskottet och som produktionsutskottet utöver är ju uppdrag härifrån fullmäktige till landstingsstyrelsen, och sedan väljer vi olika vägar för att ta oss framåt. Vi behöver säkert ändra i detta.

Jag ser fram mot en fördjupad dialog och samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden till exempel, som inte står för utbudet utan som ska vara bäst på att beskriva vilket vårdbehov som ska tillgodoses. Sedan får vi andra organ bestämma hur utbudet ska se ut för att på ett optimalt sätt möta de behov som vi är överens om ska mötas.

Det kan bli en utomordentligt fruktbar diskussion, som vi egentligen har inletts men som vi behöver så att säga blåsa liv i ytterligare och få ytterligare tempo i framöver. Nu är jag rädd för att de närmaste månaderna efter midsommar kan bli utvecklingshämmande i det avseendet, för då tänker vi mer på partiernas välfärd än folkets.

Anförande nr 88

Landstingsrådet B a t l j a n (S): Jag har tidigare gått igenom det extra påslag som vi tvingas att betala i relation till företaget innebär. Det är alldeles riktigt att vi använder det här företaget, det är de som betalar fyra gånger högre marginaler men skickar kostnaden till oss. Den extra skatt som det motsvarar är 3,2 miljarder, mer exakt 3 240 miljoner.

Men det finns också en extra skatt som beror på den höga avkastningen. Det är faktiskt på det sättet att Tredje AP-fonden köpte Hemsö, ett bolag som förvaltats under Kungsleden – det är öppen information som finns att hitta på nätet – till en avkastningsnivå på 6,3 procent. När stora institutioner lägger in ägarkapital för att köpa kommersiella

fastigheter vill de ha en ränta på 9 procent. Men det kan ändå verka fjuttigt för dem som gör affärer med Stockholms läns landsting, utan då kan man vara extra snäll. Vi behöver inte fokusera på 6,3 procent, vilket skulle betyda en extra skatt på 4,2 miljarder, utan låt oss säga 9 procent. Från 9 procent till 13,85 är det ändå cirka 2,7 miljarder i extra skatt. De 3,2 miljarder som jag har nämnt tidigare i extra marginal och ränta, plus 2,7 i skatt för extra avkastning är totalt knappt 6 miljarder.

Då har jag inte sagt någonting om tjänster, och jag ska inte göra det därför att ni inte har sett den informationen. Jag beklagar att det är på det sättet. Jag tycker faktiskt att ni skulle ha haft den informationen. Tjänsterna är indexerade med 3,6 procent. Hela marknaden kommer att skratta åt detta. Alla som någon gång har slutit ett avtal kommer att skratta åt det. Hur mycket är inflationsantagandet på en uppskrivning över 30 år med ett index på 3,6 procent? Värdet på den skillnaden från 3,6 till vanliga inflationstal på 2 procent är 1,6 miljarder.

Den totala extra skatten landar, beroende på om man har gjort något räknepel på någon miljon, någonstans mellan 5 och 9 miljarder. Och då har jag ändå inte diskuterat hur mycket sjukhuset kommer att kosta. Jag har frågat tre gruppledare och kommer så småningom att fråga också finanslandstingsrådet hur mycket sjukhuset kommer att kosta. Då hoppas jag att hon har lagt på också den siffra som landstinget kommer att betala i ränta på de lån som man tar innan sjukhuset är klart.

Anförande nr 89

Landstingsrådet **E l m s ä t e r - S v ä r d (M)**: Herr ordförande! Jag tycker att om man, som Ilija Batljan gör här, nämner Tredje AP-fonden som köpte Hemsö, så ska man också vara medveten om att det var ett färdigt hus. Det här är inte ett färdigt hus. Det är ett av Europas, nästan världens, största byggprojekt, med många kvadratmeter, som ska fungera. Det ska fungera ihop med tid och allting annat som sker på det här området. Det går inte att jämföra rakt av, det är viktigt att komma ihåg.

Tjänsterna behöver du inte fråga om, för dem har vi inte fått underlaget till säger Ilija Batljan. Jo, det finns med i det som vi ska besluta om, nämligen vederlaget. Läs där också att tjänsterna kommer att marknadstestas vart femte år, då det finns möjlighet att prissförhandla, vilket påverkar vederlaget.

Jag skulle faktiskt avslutningsvis vilja fråga Ilija Batljan: Om dagens beslut blir i enlighet med majoritetens förslag, kommer då efteråt ni i den samlade oppositionen med dig i spetsen att gå ut och signalera att ni tänker riva upp det här beslutet utifall ni skulle vinna?

Anförande nr 90

Landstingsrådet **B a t l j a n (S)**: Catharina Elmsäter-Svärd svarar inte på mina frågor, utan hon återkommer. Det är därför som jag beklagar att det är så dåligt underlag till landstingsfullmäktige.

Det som jag diskuterar, mellan 5 och 9 miljarder, har inget att göra med bygget av sjukhuset. Det är bara de extra pengar som man betalar för en extra risk därför att någon annan lånar i stället för oss. Vi har mycket större och bättre kompetens här i huset, så man behöver inte gå till Tredje AP-fonden eller Ilija Batljan, det finns kompetens i huset som har gjort bättre jobb tidigare.

Sjukhuset kostar, nämnde jag tidigare, 20 miljarder 950 miljoner. Men då har jag inte räknat att landstinget kommer att behöva betala räntan för först 1,5 miljarder, sedan 1,4 miljarder, sedan 4,6 miljarder innan sjukhuset är klart. När jag har räknat ut den räntan kommer jag med det totala beloppet – men det skulle vi ha haft i handlingen!

Anförande nr 91

Landstingsrådet **E l m s ä t e r - S v ä r d** (M): Herr ordförande! Som jag hänvisade till tidigare tycker jag att det är ganska utmärkt beskrivet på sidan 40 och framåt vad det kommer att kosta.

Men när Ilija Batljan säger att jag inte har tagit hänsyn till och räntekostnaderna som landstinget kommer att ha för de engångsinbetalningar som vi gör i tre etapper, sammanlagt 7,5 miljarder, ska man vara medveten om att det i handlingarna också står att vi i vederlaget inte heller har tagit hänsyn till den mark som vi har för avsikt att sälja, som också kan användas som en del. Vi behöver inte alltid nödvändigtvis ta lån för att göra engångsinbetalningen. Det bör Ilija Batljan också ta med i sina beräkningar som han sitter och gör på nätterna.

Jag tror att det skulle vara viktigt för den här församlingen, framför allt när det gäller det som kommer att hända efter detta, med tanke på marknaden och med tanke på att det till slut ska skrivas ett låst kontrakt, att veta vad signalen blir från Ilija Batljan. Kommer ni, eller kommer ni inte, att signalera att ni river upp det här? Tror ni på det här och vågar hålla ihop det?

Anförande nr 92

Landstingsrådet **B a t l j a n** (S): Jag hade helst sluppit jobba på nätterna. Det är därför som jag gång på gång återkommer till att det hade varit mycket bättre om vi hade haft ett bättre underlag.

Men i och med att jag nu har jobbat på nätterna kan jag berätta att sjukhuset kommer att kosta: 21 miljarder 390 miljoner, inklusive räntan på de 2,9 miljarderna. Om man också lägger på att du kommer att behöva betala ett års ränta på de 4,6 miljarderna kanske vi landar på – beroende på hur duktiga våra upplånare är, som är mycket duktigare än projektbolaget, men om de är lika duktiga som vanligt – att sjukhuset kostar 21 miljarder 500 miljoner.

Det vore väldigt bra om du, som redan har förhandlat, hade informerat landstingsfullmäktige om hur mycket marken kostar. Då kan vi minska det beloppet.

Vi måste veta hur mycket det kostar.

Anförande nr 93

H e l e n e S i g f r i d s s o n (MP): Jag noterar med viss förvåning att ordet transparens återkommer i den här debatten. Det här är det minst transparenta ärende som jag någonsin har varit med om att behandla!

När vi frågar efter svar från Alliansen, får vi höra: Vi försöker inte mörka någonting, allting står i handlingarna. Man vill gärna säga hur många sidor handlingarna är på också – kanske vill man inge en känsla av att vi inte har läst alla sidorna. Men även om man har läst alla sidorna, och även om man har suttit uppe på nätterna och räknat, så är det fortfarande en del som är oklart för oss som sitter här inne. Allting står inte svart på vitt i handlingarna. En del går att räkna ut. En hel del vet vi ingenting om.

Och det är ju det som gäller för oss som är här. Det sitter nu ett stort antal stockholmare på sina arbeten runt om i länet och tror att de ska få ett sjukhus för 14,1 miljarder, eller hur? De har inte ens tillgång till att titta på de drygt 2 000 sidorna underlag som finns i handlingarna. De har läst en artikel där det står att det ska kosta 14,1 miljarder, men det kommer inte att kosta den summan. Stig Nyman har bekräftat att det kommer att kosta mer. Birgitta Rydberg har bekräftat att det kommer att kosta mer. Vi vet fortfarande inte exakt hur mycket, men åtminstone någonstans i runda slängar 20–21 miljarder.

Jag skulle inte vilja vara den politiker som måste gå tillbaka till väljarna och säga: Det kostade mer. I samma debattartikel och i den debatt som pågår här får vi ju höra att risken ligger någon annanstans, det här är ett ärende där vi har spritt riskerna, det här är ett ärende där det inte ska avkrävas mer pengar från skattebetalarna, vi ska slippa kostnadsökningar. Men de facto kommer väljarna att behöva betala mer än de 14,1 miljarderna. Det måste vi ha i åtanke när vi går till beslut.

Vi måste kunna försvara beslutet när vi går ut härifrån i dag, när sekretessen upphävs. Det är väldigt viktigt att vi har det med oss i beslutsfattandet.

Det här är det minst transparenta ärende som jag har varit med om, och riskspridningen är inte alls särskilt stor, och det som kommer att hända är att vi måste gå tillbaka till väljarna och be om mer pengar än vad de i dag tror att de ska betala för sjukhuset.

Anförande nr 94

Landstingsrådet W i g g (MP): Fullmäktige, presidium och de tjänstemän som lyssnar! Ilija sade nästan exakt vad jag hade tänkt säga. Här cirkulerar uppgifter mellan 14,1 och 21,5 miljarder. Jag kan inte bedöma var slutkostnaden landar.

Vad som slår mig ännu mer är att det kommer inga andra uppgifter heller från majoriteten om att detta inte stämmer, utan man nickar och säger ja, någonstans åt det hållet är det. Även den redovisning vi har fått innan av tjänstemännen säger att man inte vet exakt i vilket härad det landar, men siffrorna som tas upp bekräftas.

Då ställer jag mig frågan: Kan verkligen fullmäktiges ledamöter fatta ett beslut utan att veta vilka de ekonomiska konsekvenserna för länets skattebetalare blir? Och det handlar inte om några småpengar utan flera miljarder kronor. Kan vi bara säga: Vi visste inte det, men vi var tvungna att fatta ett beslut under dagen. Vi visste inte, men vi körde ändå – av någon orsak, oklart vilken. Man kan sluta ett avtal om själva byggandet, det är vi inte överens om.

Den andra frågan är: Vad är det jag och ni får gå ut och säga efter det här mötets slut? Redan den debattartikel som publicerades i morse bröt ju mot den sekretess som vi har blivit förelagda innan. Vad är det som kommer att gälla när vi går ut ur Landstingshuset och när protokollet är justerat? Får vi då säga att det är 14,1 eller 21,5, får vi säga att det är en avkastning på 13,85, eller är det fortsatt hemligt?

Och vilkas intressen är det vi ska tjäna? Är det projektbolagets intressen, som att det är någon förment affärshemlighet som de inte vill att vi ska avslöja? Eller har vi en skyldighet mot våra skattebetalare, mot våra väljare, att ändå öppet diskutera det här?

Vi kommer ju att få en intensiv belysning av de här frågorna, från allt från ekonomer till journalister till olika politiska bedömare, om vad detta handlar om.

Jag vill ha ett klart besked om vad det är vi ska fatta beslut om och vad jag kan säga när jag går ut härifrån!

Anförande nr 95

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Ordförande! I den delen om vad som kan sägas eller inte kan sägas har vi redan inledningsvis i dag sagt att när det kommer ett underlag från juridiken och vi får en genomgång av det så kommer det att tydliggöras, samt att fullmäktige också har möjligheten att avgöra vad som ska vara sekretessbelagt eller inte. Det trodde jag vi redan hade kommit överens om inledningsvis. Det har alltså inte kommit än, men sammanträdet är inte slut.

När det gäller summan cirka 14,1 miljarder är det utifrån det beslut fullmäktige fattade 2008, i oktober 2007 års penningvärde. Observera att det stod "cirka" och plus minus 10 procent. Den siffran har vi med, den står på sidan 41 i handlingarna. Där finns också en förklaring till vad 14,5 är för någonting om man inte vet det.

Jag rekommenderar återigen sidorna 40 och 41!

Anförande nr 96

Landstingsrådet **W i g g (MP)**: Då var det alltså, som vi har sagt flera gånger och som du kanske nu har erkänt, Catharina, fel siffra i debattartikeln som ni publicerade i morse.

Frågan var också: Var inte det ett brott mot den sekretess som vi själva har blivit pålagda, till exempel vid mötet i Sollentuna där man inte fick säga den summan? Ni har själva brutit mot det. Vad är det som gäller?

Sedan cirkulerar det ju fler siffror, inte bara 14,1 eller 14,5 utan även högre belopp, och du har inte dementerat dem. Du har inte sagt att de siffrorna inte stämmer. Jag skulle vilja veta – är det så att det verkligen är 14,5 som gäller, eller är det 21,5, eller någonting där emellan?

Anförande nr 97

Landstingsrådet **D a h l b e r g (S)**: Ordförande, fullmäktige! Vi var ju några stycken som efter valet 2002 fick ta över ett ekonomiskt moras här i landstinget och under ungefär två års tid slet hårt med att få ordning på ekonomin, få balans, dämpa kostnadsutvecklingen och så vidare. I alla de debatter som jag var ute i fanns det en återkommande fråga: Hur tänkte Ralph Lédel egentligen när han gjorde på det här sättet, räknade bort skatteutjämnningen och lät ekonomin gå i botten?

Jag vet inte än i dag hur Ralph Lédel tänkte egentligen, men en sak ska man ändå säga till Ralph Lédel's försvar, och det är att de där pengarna gick till hälso- och sjukvård. Det var ju inte så att pengarna kastades i sjön. De ackumulerade 10 miljarder i underskott som vi fick ta över hösten 2002 var ändå pengar som hade investerats i hälso- och sjukvården, även om landstinget då inte hade balans i sin ekonomi. Det är en viktig skillnad mot det ärende som vi behandlar här i dag.

Den brist i finansiering som Ilija med flera har pekat på handlar om ett belopp som är nästan i samma storleksordning, men det här är pengar som inte kommer hälso- och sjukvården till del i någon mening. Det här är pengar som går rakt i fickorna på dem som samarbetar med företaget A i det här anbudet.

Det är det som nästan gör att man skulle kunna utropa: Ralph Lédel, kom tillbaka – allt är förlåtet!

Problemet är, tycker jag, att vi är på väg in i ett beslut som faktiskt innebär att nästan 10 miljarder – och det kan förmodligen vara mer pengar om man finräknar – kommer att försvinna ur landstingets ekonomi utan att vi får någonting tillbaka. Det är faktiskt så.

Då vill jag gärna också hänvisa till den här veckans två morgonmöten jag har haft hittills tillsammans med min kollega Christer G Wennerholm. Vi satt i går morse och i dag på morgonen och diskuterade en upphandling inom SL, och vi var rörande eniga om en sak i den upphandlingen: SL ska inte göra dåliga affärer. Det var lätt att enas om det. Vi kunde konstatera att om upphandlingen fullföljs på det sätt som det såg ut nu så kommer det att innebära en väldigt dålig affär för SL. Jag vill vädja till dig, Christer: Tänk igenom det här! Landstinget ska inte heller göra dåliga affärer!

Anförande nr 98

Björn Sigurdsson (MP): Jag är inte en varm anhängare av OPS. För mig är det egentligen, att vara varm eller kall. Jag ser det som ett intressant möjligt sätt att sätta fart på en seg byggbransch som är ineffektiv och resursslösande och som har en låg innovations-, effektivitets- och produktionshöjande attityd och förmåga. Huruvida sjukhuset blir dyrare eller senare byggt tycker jag ligger mer på byggbranschen än huruvida landstinget offentligt kan beställa uppdraget på ett bra sätt.

Jag har, liksom oppositionen samlat, hävdat från början att det här inte lämpade sig för en OPS-lösning därför att det var för långt gånget i planeringen. I dag kan vi utvärdera att den bedömningen står sig. Vi hade rätt, det här skulle aldrig ha gjorts som en OPS-lösning – oavsett vad vi tycker om det praktiskt eller ideologiskt.

Men det var ett ideologiskt beslut. Det skulle fram OPS-lösningar.

I den politiska retoriken har det sagts att OPS är ett slags Kinderegg, det blir både billigare och bättre och i tid – och så en överraskning också! Den överraskningen har vi hört talas om i dag: den kostar 20, 21 eller 22 miljarder kronor.

Det är viktigt med funktionen, säger Catharina. Innovation säger retoriken att OPS innebär, när ett OPS-bolag får börja planera. Jag har inte sett de innovationerna. De två som pekas ut är att det inte blir ett parkeringsgarage under sjukhuset utan i en egen byggnad ovanför mark, och att man tar in lastbilarna inte från Solnavägen utan bakvägen i stället. Det var det om funktionen. Billigare blir det ju inte, har vi pratat om.

När jag tittar på finansieringen blir jag också förbryllad. Här ska det ju vara näringslivet, och jag föreställer mig då att det är ett finansbolag som är med och som har en finansiering på 18 miljarder. Nej, de går ut och handlar upp det här på marknaden! Det kan väl vi göra själva?

Och dessutom, när det är en sådan här marknadslösning, vad består hälften av finansieringen av? Jo, offentliga institutioner! Europeiska Investeringsbanken, Nordiska Investeringsbanken och Svensk Exportkredit, som ska stödja svensk export! Vad gör de här? Det är ju bara en omväg för att få in några mellanhänder, ett finansbolag som tydligen inte är ett finansbolag utan någon typ av upphandlare.

Sedan ska vi då kunna refinansiera det här. Då ska vi dela vinsten med finansbolaget med 90 procent till oss och 10 procent till finansbolaget. Därmed betalar vi en gång till, förutom att vi betalar 220 miljoner kronor i provision till finansbolaget. Det var en massa vägar som skulle finansieras med OPS också här i Stockholm, men staten är klokare än vad vi är. Det är ointressant, sa de, vi lånar ju upp billigare. De gick emot Stockholmsöverenskommelsen där OPS var inskrivet att gälla för Förbifarten bland annat, för det var inte intressant. Det var den före detta moderaten som nu är ordförande för Riksgälden som säger det.

Jag tycker att chokladen i Kinderägget börjar smaka ganska bittert, och därför stöder jag förslaget att vi ska göra om det här. Det får inte bli till vilket pris som helst. Om man nu är en varm anhängare av OPS och anser att landstinget, som Gustav Andersson säger, är fullständigt inkapabelt att göra någonting, så bör vi ju inte riskera hela OPS-marknaden framöver genom att riskera det här projektet. Ta ett annat projekt för OPS som är mer lämpligt för det hela. Jag tror att vi kan göra bättre än så här.

Ordföranden: Innan vi går till nästa talare har jag lite information till er och ett förslag. Informationen är att vi nu har ett papper från juristerna som handlar om sekretessfrågan.

Mitt förslag är att vi genomför överläggningen i övriga delar och avslutar den. Sedan gör vi en ajournering då vi delar ut papperet om sekretess och därefter har vi en diskussion och eventuella yrkanden när det gäller sekretessen. Det går då också att ställa frågor angående sekretessen. Kan vi hantera det hela på detta sätt så kommer vi vidare.

Anförande nr 99

Urban Ryadal (S): Ordförande, ledamöter! I dag har vi inte haft någon frågestund som vi brukar ha på landstingsfullmäktiges sammanträden. Däremot har vi haft en överläggning sedan kl. 9.30 i morse, och den har präglats av frågor och frågor. Till skillnad från våra frågestunder så har vi alltså fått väldigt få svar från dem som lagt fram förslagen och som är de som ju ytterst kommer att bli politiskt ansvariga för det som händer med det här sjukhuset.

Jag tycker att det är märkligt att man börjar diskutera de här frågorna också med utgångspunkt från en artikel som är skriven i Dagens Industri. Jag förstår inte varför vi vanliga ledamöter har varit bombarderade i flera veckor med informationen att vi inte får säga någonting och att det inte får vara någon offentlig debatt och så vidare. Sedan tar sig Gustav Andersson friheten att gå ut i Dagens Industri och skriva en artikel om det här. Dessutom försöker han slå i läsarna, det skulle vara väljarna inför höstens val, att det här sjukhuset kommer att kosta 14,1 miljarder. I debatten här har det ju visat sig att kostnaden har ökat med ungefär 7 miljarder under de här timmarna.

Ibland är det så att journalister, för att få reda på svaren, frågar massor med människor. De frågar inte bara våra majoritetslandstingsråd och oppositionslandstingsråd utan de frågar även vanliga ledamöter. Därför undrar jag, när vi har fattat beslut här i dag och journalisterna kommer och frågar. Vad jag kan svara när de frågar hur det kan komma sig att vi fattar ett beslut när prislappen ökar från 14 till 21 miljarder under fyra timmar? Vad ska jag säga? Vad får jag säga?

Ordförande, det är nästan så att jag börjar få lust att ställa en ordningsfråga. Vad är det jag som ledamot och representant för Socialdemokraterna får säga efter den här debatten? Och vad är det ni på majoritetssidan kommer att ge er friheten att säga?

Anförande nr 100

Landstingsrådet Nyman (KD): Fru ordförande! I den här artikeln i Dagens Industri står det att det är en kostnadsram på 14,1 miljarder. Det är en offentlig uppgift som är två år gammal och det ska väl inte precis ses som något radikalt avslöjande av en hemlighet. Det var ju en av förutsättningarna i den här upphandlingen. I övrigt kan inte artikelförfattaren beskyllas för att låta artikeln innehålla någonting som är sekretessbelagt eller som har varit det.

Det som gäller sekretessen i övrigt kommer ju att klarläggas lite senare, och det kommer att ges tillfälle att ställa frågor så att vi klarlägger den delen. Men uppgiften om 14,1 miljarder återfinns i samband med kostnadsramen för detta, och den har varit väl känd i två år nu.

Anförande nr 101

Urban Ryadal (S): Stig Nyman, du är ju en man av heder, och jag betvivlar inte alls att du är helt övertygad om att prislappen sedan två år tillbaka har varit 14,1 miljarder. Den var väl det i oktober för två år sedan.

Men det är konstigt att man går ut i Dagens Industri i dag, flera år senare, och använder sig av den siffran när det visar sig att bygget i själva verket blir betydligt dyrare. Det tycker jag är det moraliskt tvivelaktiga i det här, Stig, men du har säkert ett svar på det också.

Anförande nr 102

Landstingsrådet Nyman (KD): Det ska du räkna med, Urban Ryadal, att jag har svar på tal. Kostnadsramen är den den är, och det var alltså cirka 14,1 miljarder, och det var plus/minus 10 procent. Det är ett ofrånkomligt faktum och det är offentliga uppgifter. Det är inget konstigt med det. Den kostnadsramen gäller, och den är också apostroferad i dagens handlingar på ett väldigt tydligt sätt. I tjänsteutlåtandet framgår ju att vi har hållit oss inom den kostnadsramen för det som skulle rymmas i den kostnadsramen.

Sedan har det lagts fram ett antal antaganden i dag. Det är inte fakta som har serverats om de högre beloppen, det är antaganden under vissa förutsättningar. Det är som om fakta står mot fakta, eller fakta mot påstådda fakta i tjänsteutlåtandet, men antaganden är det ju fullt ut och ingenting annat. Det är antaganden och beräkningar.

Man kan ha respekt för det, man kan ta till sig det som om det vore en sanning, och det vi står emellan i dag när vi ska fatta beslutet.

Som sagt, artikeln innehåller ingenting som är sekretessbelagt. Det är mitt besked.

Anförande nr 103

Urban Rydahl (S): Låt oss gå med på det där om antaganden, men om hälften är sant så är det skrämmande ändå. Det är verkligen besvärligt.

Birgitta Sevefjord har också anfört att det har varit svårt att riktigt kollationera vad man har pratat om, och det har man inte fått göra. Hon kanske gick fel väg. Hon skulle naturligtvis ha frågat experterna på Dagens Industri så hade hon kanske fått svar, men då hade hon naturligtvis blivit utskälld av er.

Anförande nr 104

Jan Liliemark (FP): Ordförande, ledamöter! En fördel med den här OPS-lösningen som Birgitta Rydberg tidigare nämnde är ju det att landstinget inte behöver vara byggherre, vilket jag tycker är en väldigt viktig del i att vi har fattat det tidigare beslutet och det beslut som vi är på väg att fatta i dag. Vi har som sagt var inte byggt ett sådant här storsjukhus på fyrtio år, och att då bygga upp en organisation för att klara av byggherreansvaret och sedan montera ned den – för vi kommer sannolikt inte att bygga ett så här stort sjukhus inom fyrtio år – vore ju ganska oklokt när det finns aktörer på marknaden som kan klara av det här på ett professionellt sätt.

I dag har det varit väldigt många siffror i svang. Vi har talat om sjukhus som kostar 14,1 och 14,5 miljarder. Vi har talat om 13 miljarder om man räknar tillbaka till 2007 års kostnader. Man kan lägga till finansieringskostnader under byggtiden, då kommer man upp i 19 miljarder och så vidare. Så här kan man hålla på och bolla siffror fram och tillbaka. Egentligen är det inte så intressant vad prislappen är, vilket är den är det, hur stor den är. Det som är det intressanta för landstinget är det här vederlagets storlek och hur det är framräknat och förhandlat.

Senaste året i FoUU-utskottet har vi vid i princip varje möte fått föredragningar om projektet och hur förhandlingarna har fortlöpt. Vi har fått de här siffrorna serverade i olika kombinationer. Vi har fått tillfälle att ställa frågor, vi har diskuterat detta.

Nu kommer Ilija Batljan här fem i tolv och ifrågasätter rätt mycket av det förhandlingsjobb som är gjort under det senaste året. Det hade varit väldigt bra om du hade varit med i de här diskussionerna under året. Jag tror att det hade tillfört mycket och varit värdefullt för utskottet. Nu har det tyvärr inte varit fallet. Det enda som kan bli resultatet av att i dag fatta beslut om att bryta upphandlingen och börja om, att inleda en ny upphandling är ju att man ytterligare fördyrar det här projektet.

Till skillnad från oppositionen så har jag ganska stort förtroende för de tjänstemän och de väldigt välrenommerade konsulter som det senaste året har utarbetat det här förslaget till upphandlingsavtal och deras förmåga att bedöma marknaden. Man har, sagt att var, inte uppnått den förväntade konkurrensen i upphandlingen som var en förutsättning i beslutet i juni 2008, men man kan undra vilken form av konkurrens som man då förväntar sig mitt under brinnande finanskris. Jag måste säga att jag personligen var glad över att det fanns någon som ville ge ett anbud, hade möjlighet att göra det i den här situationen. Det är klart

att vi hade en förhoppning om att det skulle vara fler som skulle komma in med anbud, men så var det inte på grund av de omständigheter som vi alla känner till.

Vederlaget som är framförhandlat sannolikt helt marknadsmässigt, med räntenivåer som också är marknadsmässiga och som bygger på att landstinget köper sig fri från en risk, ett slags försäkring. Man kan vara utan försäkring och chansa på att det går bra, men annars får man betala en försäkringskostnad. Det är det som vi gör i form av en högre räntemarginal. Som sagt, det här är också inräknat i vederlaget, ett vederlag som gör att vi kommer att ha väldigt god kontroll över vilken kostnad det här nya sjukhuset kommer att innebära under de närmaste åren.

Anförande 105

Landstingsrådet **B a t l j a n** (S): Också jag skulle kunna understryka väldigt mycket av det som du sade.

En viktig fråga som du också tog upp är frågan om vederlaget. Jag vet inte om du vet exakt hur mycket som vi kommer att betala i vederlag. Jag jobbar på nätterna och jag har räknat ihop att vi kommer att betala exakt 52 585 miljoner i vederlag över perioden. Därutöver har vi från början betalat 10 388 miljoner. Om vi så ska betala någon ränta så räknade jag med sjuttimarginalen, eftersom landstinget är så duktigt på att låna. Det ger ytterligare 11 825 miljoner. Det totala beloppet landar alltså på 74 799 miljoner. Det är det som ni skriver under i dag – bara så att ni vet.

När ni vet det så kan ni bara bekräfta att ni vet detta. Jag hoppas att utskriften finns så att alla kommer att kunna kontrollera detta. Jag kan ha räknat fel på något, men det är mellan 70 och 75 miljarder varav tjänster utgör 13,5 miljarder.

Anförande nr 106

J a n L i l i e m a r k (FP): Om man räknar ihop vederlaget under de 25 år som avtalet löper på så är det ju klart att det blir väldigt stora summor sammantaget, men det handlar inte bara om finansieringskostnader utan även om de tjänstekostnader som ingår i vederlaget. Sedan räknar du dessutom på räntemarginalen. Den finansieringen ingår redan i vederlaget, så jag förstår inte riktigt hur du får ihop det med den ökade räntemarginalen men det kan du få tillfälle att förklara.

Anförande nr 107

Landstingsrådet **B a t l j a n** (S): Det är exakt detta som jag beklagar hela tiden. Varken du eller någon annan har haft tid att fördjupa sig i detta. Det står att landstingets kostnader för de 10,4 miljarderna inte ingår i vederlaget. Om den kostnaden finns någonstans i dokumenten så får du gärna visa mig det. Jag har inte hittat den uppgiften, och jag tror att du också har svårt att hitta den.

När det gäller tjänsterna så är siffran 70 till 75 miljarder. 5 miljarder hit eller dit spelar ingen roll. Det är 13 950 miljoner som avser tjänster.

Anförande nr 108

B j ö r n S i g u r d s s o n (MP): Oppositionen har inget förtroende för tjänstemännen, säger Jan Liliemark. Vi har ett mycket högt förtroende för dem, de har ju dessutom gjort ett helt eget parallellt förslag som står mot bolagets.

Vi ser det som att tjänstemännen naturligtvis är lästa av det politiska beslutet. De kan inte göra någonting annat. De markerade också tidigt att de stod med ett nytt sjukhus färdigplanerat och skulle så finna en OPS-lösning på det projektet. Då skrevs det styrd OPS eller störd OPS eller något liknande i handlingarna i början, för att tjänstemännen skulle markera att det faktiskt inte var någon OPS-lösning så som det var tänkt.

Konkurrens. Vi ska tacka katten för att vi fick anbud trots finanskrisen, sägs det. Vi borde i stället ha omprövat beslutet när det kommit omständigheter som ledde till att vi bara fick en enda anbudsgivare.

Vi har aldrig hävdat att samverkansentreprenad innebär att vi har en byggherre och att landstinget inte är byggherre.

Anförande nr 109

Jan Olov Sundström (M): Fru ordförande! Vi som har varit med hela tiden och inte bara arbetat på nätterna har ju faktiskt kunnat ta del av en initialt pedagogiskt väl genomförd beskrivning av hur OPS ser ut. Jag tyckte att Jan Liliemark berörde det på ett alldeles förträffligt sätt.

Då ska man komma ihåg att bakom OPS, liksom en del andra fenomen som finns på den här typen av marknader, ligger det faktum att det är det offentliga som har utarbetat den här typen av modeller utifrån sina egna behov. I England skedde detta på sin tid på grund av att det rådde brist på eget kapital. Ibland handlar det om att man har dålig egen beställarkompetens, vilket vi har berört i dag vad gäller vårt eget sjukhus. Det finns en rad olika skäl för det. OPS är, som sagt, inte något elakartat påfund från den kapitalistiska marknaden utan är från början ett instrument satt i händerna på aktörer av i vårt eget landsting, i Sverige och på andra ställen.

Man kan bara undra lite grand över den debatt som vi har i dag. Det är möjligt att jag blir anklagad för att vara en odemokratisk person, men man kan verkligen fundera över om den här typen av debatt eller om den här typen av frågor är värda att hanteras på riktigt det sätt som har blivit fallet här i dag, då det inte bara fem i tolv utan snarare fem över tolv kastas in ett antal nya påstått seriösa beräkningar av det förslag som nu föreligger. Jag har väldigt svårt att acceptera det synsättet och det sättet att arbeta, framför allt som den här frågan under väldigt lång tid i vårt landsting, via FoUU och via andra organ, har beretts på ett extremt seriöst sätt.

Jag tror att det dessutom är väldigt sällan, för att inte säga aldrig, som vi har ett projekt – även om det nu råkar handla om ett så extremt stort projekt som vi sällan har – som är så väl genomarbetat och så väl genomtänkt i alla dess delar och så väl redovisat dessutom som detta har varit vid ett antal tillfällen med detsamma innan landstingsstyrelsen och fullmäktige nu fattar sina beslut.

Jag tycker att de som har arbetat med det här ska ha all heder av hur det här faktiskt har gått till.

Vad det här väldigt mycket handlar om, och som väl egentligen alla trots allt har varit inne på, är bedömning av risker av olika slag. Här är det ändå så att vi i landstinget som en stor aktör som ska genomföra det här gigantiska projektet på samma sätt som andra mer eller mindre framgångsrika projekt i vårt land naturligtvis tar en risk, och sedan gäller det att hantera detta på ett klokt sätt.

Vi från allianssidan har tyckt att det här är ett klokt sätt, och vi går in i det här med öppna ögon, även öron kanske, och vi har försökt att analysera det här och presentera det på ett professionellt och bra sätt. Så tycker jag också att det faktiskt har blivit. Det här är väldigt professionellt skött.

Sedan kan man tycka illa om OPS av olika skäl, ideologiska eller andra, och jag har full respekt för det. Det var dessutom inte självklart när vi fattade det här beslutet från allra första början att det skulle bli OPS. Vi på allianssidan stod också i valet och kvalet, faktiskt, vid det tillfället, men till slut valde vi ändå den modell som vi nu arbetar med och som vi i dag kommer att fatta beslut om.

Någon sade att ingen vet vad det här kommer att kosta. Men det är precis det som det handlar om: vi vet vad det här kommer att kosta – kanske inte exakt den byggnad som vi talar om och den prestation som är gjord i form av x miljarder kronor som det kommer att kosta, det bror helt på vad man inbegriper i den kostnaden. Om man inte tar med finansiella kostnader, byggherrekostnader eller markkostnader eller vad det än är, så pratar man om äpplen och päron. Den debatten är rimligen lite svår att föra i den här församlingen.

Avslutningsvis. En av de få som yrkat bifall till förslaget är Stig Nyman och jag instämmer i det yrkandet!

Anförande nr 110

Thomas Magnusson (V): Fru ordförande, fullmäktige! Debatten har pågått i drygt tre timmar och det känns nu som om vi kanske närmar oss slutet på debatten. Det kanske är fel att säga så, för då kanske det händer något.

Några frågor finns ändå kvar och dem behöver vi reda ut innan det är dags att gå till beslut, tycker jag. För det första: Är det rimliga ekonomiska redovisningar som vi har fått? Helt uppenbart är det för mig på det sättet att när Ilija Batljan här ifrågasätter de redovisningarna så får han egentligen inget ordentligt svar. Det verkar som att majoriteten redan har bestämt sig för vad de vill ha och de tål inte att få ett ifrågasättande på hur redovisningen ska se ut.

Ännu märkligare blir det ju, för vi får ofta höra från allianssidan är att man noga granskar vart varje skattekrona ska gå, och här känns det som om det är några skattekronor som ramlar i väg utan att vi egentligen vet vad som händer.

Den andra frågan som vi heller inte har fått svar på är den som handlar om ifall vi har uppnått förväntad konkurrens. Åter en traditionsfråga för alliansen, som vill att fler aktörer ska vara med och vi faktiskt inte vet vad vi har uppnått genom att vi bara har fått ett anbud. I stället ägnar majoriteten sig åt efterhandskonstruktioner och säger att vi uppfyller kraven i LOU, men det var ju inte det som landstingsfullmäktige fattade beslut om. Landstingsfullmäktige gjorde sin tolkning av hur det skulle se ut, nämligen att man ville ha konkurrens, en konkurrens som var utöver det som lagstiftningen kräver.

För det tredje diskuterades omfattningen av sekretessen i Sollentuna, den diskuterades här på en frågestund, och det är fortfarande oklart mitt under sammanträdet vad det är som gäller, hur det ska se ut och vem som får säga vad.

Ärligt talat, så kan vi inte ha det. Vi måste veta innan vi går till beslut, vilken sekretess som gäller, vad vi får gå ut och säga och vad vi inte får säga. Jag tycker att det är en orimlig ordning.

Sammantaget leder detta mig fram till att det som vi ser just nu är en allians som har oerhört bråttom. Man kan fundera över den här brådskan, om det är så att alla kort ligger på bordet och om vi har en ordentlig grund att stå på. Nej, jag tror snarare att brådskan handlar om att det är viktigt att få till stånd det här beslutet under den här mandatperioden just därför att det är viktigt om man ska få igenom sina tankegångar att man fattar beslut under den här mandatperioden.

Det är uppenbart att vi i oppositionen kan ha en annan bild av vad som ska ske och då kommer vi kanske också att se ett bättre underlag innan vi fattar ett så viktigt beslut.

Ordföranden: Alla kanske inte var inne i salen när jag föreslog hur vi skulle hantera sekretessfrågan. Därför upprepar jag att vi blev överens om att vi avslutar överläggningarna i den här allmänna delen. Sedan gör vi en ajournering och delar ut det papper som nu utarbetats och kopierats och som handlar om sekretessfrågan. Sedan behandlar vi sekretessfrågan med de frågor och yrkanden som detta papper föranleder. Om vi nu kunde avstå från sekretessfrågan när vi får ordet så vore det bra.

Anförande nr 111

Lars-Erik Salminen (M): Fru ordförande, fullmäktige! Jag hade inte tänkt tala om siffror. Det tycker jag att så många andra har gjort. Man kan bli lätt förvirrad av alla. Jag har ännu inte hört någon tala om framtiden. Vissa säger att det är bra med ett nytt sjukhus, men ibland undrar jag.

Jag tänkte tala lite om framtiden och vad vi står inför om vi nu inte fattar ett bra beslut i dag utan skjuter upp det här mot en oviss framtid.

Jag är glad i dag, vissa är det inte. Jag är glad över att kunna fatta ett historiskt beslut, mina vänner, ett historiskt beslut som ingen har varit med om att fatta tidigare, om detta härliga nya stora NKS med högspecialiserad vård för oss alla för framtiden. Jag tycker att vi måste ta oss lite i kragen nu och tänka efter. Politiken i sin prydno håller vi nästan på med nu, och det här är ju faktiskt en del av kommande valrörelse – ni får säga vad ni vill, det är så, det är det som vi håller på med.

Den här framtidens Nya Karolinska kommer att vara motorn, en riktig motor. Jag kanske inte får säga turbomotor i den här tiden, men om ni vet hurdana de var så vet ni ju att det var en oerhört fin motor som drog på ordentligt. Nya Karolinska kommer att vara motorn till norra Europas – nu kanske jag var blyg, en del säger att jag inte är det – till Europas mest tilldragande, attraktiva medicinska kluster. Vi ska också komma ihåg att det här ska vara det medicinska kluster med koppling till alla de planer som också ligger i Karolinska Institutets korg för framtida förstklassiga medicinska forskning.

Ett av stegen tar vi nu, den 17 maj tror jag, då vi inviger nya Karolinska Science Park i Solna där många av världens främsta forskare också kommer att vara med och titta på detta. Också världens främsta, mest förstklassiga doktorer, världens främsta specialister av alla de sorter kommer på besök och vill titta på detta och slå sig ned och vara med i vår framtid. Vi kanske till och med kan forma en svensk Nobelpristagare i medicin, vem vet.

Jag är rädd att framtiden skjuts på framtiden när vi nu håller på att diskutera detta. Det är klart att siffrorna ska vara i sin ordning, men jag har också stor respekt och full tillit till forskningsutskottet, där jag har ingått hela mandatperioden, och någon hets, Thomas Magnusson, har det väl knappast varit under den period då vi har suttit där. Det har gått lugnt och stilla till och vi har fått gå igenom allt som vi velat.

Det här är framtiden för vårt land, för hela den norra regionen i Europa. Jag kan inte säga att jag dagligen blir uppvaktad av läkemedelsbolag eller medicinföretag men ofta blir jag det av dem som vill komma hit. De vill också komma till klustret. När vi nu bygger Vetenskapsstaden tillsammans med Stockholm, Norra Stationsområdet, så vill folk komma till klustret. Det är här man vill vara. Det är en bra miljö att få framtida forskning, för att få framtida aktning för hur vi ska klara sjukvården. Om vi nu med den politiska agendan börjar bromsa detta och skjuta frågan på en mycket oviss framtid är jag rädd för att min framtid inte finns längre. Då får vi gå på magnecyl och andra piller i stället för att komma in till en högspecialiserad läkare som fixar till vår krämpa över dagen och så blir vi friskare, lever längre och mår mycket bättre.

Anförande nr 112

Thomas Magnusson (V): Ordförande, fullmäktige och Lars Erik! Jag vill också gärna vara positiv, och om du hade lyssnat ordentlig på mitt inledningsanförande så hade du hört att jag var positiv till att vi ska fatta ett beslut, att vi ska bygga ett nytt sjukhus och att vi inte ska lappa och laga på det gamla.

Ditt bekymmer, Lars-Erik, är ju att du inte klarar av när någon har synpunkter på ett beslutsunderlag utan riktar kritiska synpunkter på det. Det är ju tongångar som vi känner igen från vårt eget fullmäktige i Solna där inte alla beslut är helt i ordning. Därför tycker jag att det är viktigt att man måste klara av att ta en sådan här debatt och våga möta de kritiska synpunkter som finns och bemöta dem i stället för att göra som gör, ifrågasätta motiven till dem. Jag tycker att det är viktigt att vi kan föra en öppen debatt, och det hade jag hoppats att även du skulle tycka var viktigt.

Anförande nr 113

Landstingsrådet Sevefjord (V): Jag fastnade för en sak som Lars Erik Salminen sade. Han sade så här: Siffrorna ska vara i ordning. Det är ju det som hela den här debatten har handlat om. I stället för att diskutera framtid och vad Nya Karolinska kan betyda för utvecklingen av hälso- och sjukvården, forskning och så vidare i Stockholms läns landsting, så har vi tvingats att diskutera ekonomi, för siffrorna är uppenbarligen inte i ordning. Alliansen har inte lyckats övertyga mig om att vi i oppositionen har fel. Därför vill jag avslutningsvis bara säga så här.

Är det så att aktörerna eller aktören får för mycket betalt av oss? Det är ju det det handlar om. Betalar vi för bra? Använder vi medborgarnas skattepengar slösaktigt i det här beslutet?

Jag skulle vilja veta av ansvarigt landstingsråd vad sjukhusbygget kostar och vad den totala kostnaden är så att jag, när jag går ut och möter väljare av olika slag, kan tala om för dem att vi fattade ett beslut, ett historiskt beslut i Stockholms läns landsting om att vi nu ska bygga ett nytt Karolinska sjukhus, ett högspecialiserat sjukhus som kostar x miljarder kronor. Men ni har inte lyckats tala om för mig hur mycket det här kostar. Det är ju en oerhört viktig fråga, för vi är överens om att sjukhuset ska byggas. Vi är överens om sjukhusets funktion. Om detta har vi ju inte stridit.

Vad vi har diskuterat, tvingats diskutera, i timmar är kostnaderna. Hur mycket av skattebetalarnas pengar beslutar vi om i dag när vi fattar beslut om att bygga sjukhuset eller avbryta den här upphandlingen? Jag tycker att ansvarigt finanslandstingsråd är oss skyldiga alla i den här salen att tala om vad kostnaderna är. Har Ilija Batljan fel när han hävdar att kostnaderna är extremt höga, att vi skulle kunna bygga billigare och spara på skattebetalarnas pengar?

Avslutningsvis vill jag bara säga att det särskilda uttalandet undertecknat av Socialdemokraterna som har delats ut har också Vänsterpartiet som undertecknare. Vi står också bakom det uttalandet.

Anförande nr 114

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Ordförande! I det nedförhandlade budet från anbudsgivaren är byggkostnaden i nominella tal under byggtiden 14,5 miljarder. Det ska jämföras, även om det blir som att jämföra äpplen och päron, med det uppdrag som fullmäktige gav för två år sedan om att bygga för cirka 14,1 miljarder i 2007 års penningvärde. Sedan tillkommer, eftersom vi under förhandlingen i finansieringen har erbjudit oss att göra engångsinbetalningar vid tre olika tillfällen, sammanlagt 7,5 miljarder. Därefter har vi vederlagen, som också är intressanta, efter 2018 då byggnaden står på plats. Då kan man lägga ihop det, och det finns i tabellen.

Det som däremot är viktigt om man jämför med det som Ilija också har nämnt – och då kan man fundera på om vi pratar samma språk – och det är om vederlaget som ligger redovisat är ett "takpris". Vi har möjligheter att refinansiera, och det bygger på de räntor som vi har fått ta del av. Birgitta Sevefjord, skulle allt annat lika, vara att vi tar det här som att det är det som gäller fram till 2040 så betalar vi för mycket. Men avsikten och kravet från oss är att göra en refinansiering som direkt påverkar detta när huset är på plats och risken faktiskt är borta.

Anförande nr 115

Landstingsrådet Sevefjord (V): Jag är ju inte ekonom, och det har jag sagt tidigare. Jag tycker att det här med siffror är mycket besvärligt. Samtidigt är jag naturligtvis rädd om skattebetalarnas pengar. Om jag tolkade dig rätt så är ju det som Ilija Batljan säger korrekt. Han har ju redovisat exakt för oss vilka kostnaderna är. Det gör inte ni. Så fattade jag det hela när du redovisade för mig, men jag kan ha missförstått dig.

Jag har förstätt att vi i oppositionen faktiskt redovisar mer korrekta kostnader än vad ni har gjort när ni har talat om 14,1 miljarder.

Anförande nr 116

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Ordförande! Det jag redovisar är det som också står på de sidor som jag tidigare har hänvisat till.

Det är klart att om man ska göra det enkelt för sig och slå ihop 7,5 miljarder som är engångs-inbetalningar med byggkostnaden på 14,5 så närmar vi oss 22 miljarder. Men att sedan fara iväg och tala om vad totalkostnaden kommer att bli utan att, som jag tycker görs från oppositionens sida, ta hänsyn till allt det som finns med i underlaget då blir det äpplen och päron. Det handlar om att ta hänsyn till att detta är ett tak, att länen kan omförhandlas, att det kan tas nya lån och att vi har möjlighet att försälja östra Karolinska. Vi har haft redovisningar och föredragningar om detta i strategiska utskottet och i FoUU-utskottet, och Locum arbetar nu med att ta reda på vad marknadsvärdet kan vara i och med den detaljplanering som också genomförs.

Det som måste kännas tryggt för framtiden är förutsägbarheten i kostnaden, och det här underlaget ger vid handen ett tak och, inte minst, så får vi det klart i tid.

Anförande nr 117

Landstingsrådet Sevefjord (V): Jag är ju mest intresserad av att veta hur mycket skattebetalarna tvingas betala för det här sjukhuset. Då säger du att siffran 22 miljarder stämmer. Det är väl en siffra som inte tidigare cirkulerat, så det är en viktig siffra att framhålla.

Just nu ser det ut som om kostnaden är cirka 22 miljarder och sedan kan man diskutera hur det kommer att vara totalt, om det är 70–75 miljarder, som Ilija Batljan säger, eller om det är en lägre siffra. Cirka 22 miljarder är väl snarast den siffra som vi kommer att ha fattat beslut om i dag.

Anförande nr 118

Curt Hansson (S): Fru ordförande! Efter den här sista ordväxlingen blir jag än mer bekymrad. Vad kostar kalaset? Nu har vi ju plötsligt enat oss, Birgitta och finanslandstingsrådet. Det kostar uppenbarligen 22 miljarder, som Ilija säger. Men ändå står ni fortfarande fast vid att det kostar 14, eller hur?

Det här är förvirrande och då ska man i alla fall helt plötsligt gå vidare och fatta ett beslut och inte ta hänsyn till försiktighetsprincip eller bekymmer om skattebetalarnas pengar eller något sådant. Nu har ni enat er om siffrorna i alla fall. Ilija har ju rätt. Det stämmer att det kostar 22 miljarder. Det gör mig än mer förvirrad.

Den största förloraren i dag är språkvårdaren Fredrik Lindström, känd från TV-programmen På spåret och Värsta språket. Han brukar ibland säga att man kan säga lite vad man vill om bara folk förstår vad man vill säga. Ordet konkurrens har i dag fått en helt ny innebörd. En enda anbudsgivare räcker för konkurrens. Det är ungefär som om Djurgårdens IF skulle spela solo på Råsunda. Jag garanterar att de skulle vinna Allsvenskan det året.

Man måste vara försiktig när man pratar, och vi ska dessutom tvingas besluta om att vi håller med i den här språkförändringen av innebörden av ordet konkurrens. Man häpnar lite!

Den andra delen är dessutom att vi ska acceptera PEAB, NCC och andra byggbolags räkning. Vi ska i efterhand konstatera att de inte fick vara med för vi ändrade spelreglerna när de hade klivit av. Då ändrade vi spelreglerna. Det är ungefär som att släppa in en cykeldomare när Djurgården ska spela den där fotbollsmatchen ensam på Råsunda. De kanske till och med kommer att förlora då.

Var och en har ett personligt ansvar just nu, och jag tror att många av er som ska vara med om att fatta det här beslutet – för vi kommer nämligen att vilja fatta ett annat beslut – kommer att bli uppringda av intresserade journalister. Då gäller det att ni har läst på de 2 500 sidorna, för journalisterna kan ju ställa frågor på ungefär samma sätt som Jan Josefsson gör i Uppdrag granskning. Det är ni som har det personliga ansvaret för de 7 miljarderna som fattades någonstans, men som vi nu tydligen ändå har enat oss om. Det gör mig än mer häpen.

Jag tror att det var i maj eller juni 2008 som jag sade här i talarstolen att jag inte heller var emot OPS-lösning, men att jag tyckte att vi skulle pröva det på någonting annat än norra Europas största bygge första gången vi skulle införa det. Jag sade också att jag var lite bekymrad över att man kanske till och med spelade poker med skattebetalarnas pengar. Jag hoppades då att det inte skulle bli fråga om bluffstopp eller någonting annat.

Besinning och försiktighetsprincip när det handlar om att vara rädd om skattebetalarnas pengar, det är min uppmaning. Jag yrkar bifall till det förslag som Socialdemokraterna har framlagt!

Anförande nr 119

Landstingsrådet Nyman (KD): Fru ordförande! Nu ska jag ta en stor risk. Jag ska ge mig in i diskussionen om språk och idrottsregler.

Det var ju så att turneringen var öppen för alla intresserade. Alla utom en lämnar *walk over*. Vem vinner? Håller den bilden? Jag hoppas det.

Det finns egentligen bara en aspekt på den här frågan om konkurrensen, det har jag sagt i tidigare inlägg, och det är om det vi beslutar att gå vidare med uppfyller de krav som lagen om offentlig upphandling ställer. Svaret är ja på den frågan, och därför gick vi vidare. Vi har alltså inte alls ändrat reglerna. Vi har hållit ord och vi har hållit lag, och det borde räcka ganska långt.

Anförande nr 120

Curt Hansson (S): Stig Nyman kommer efter det att han har fattat det här beslutet, möjligen redan i morgon eller i övermorgon, att få kanske tre fyra andra företag jagande efter sig i hosorna för att han har ändrat spelreglerna efter det att han bestämde vem som skulle få spela i Allsvenskan.

Det var bara en, har du bestämt. De kanske inte kunde ställa upp med just de regler som du då hade, men du har ju ändrat reglerna under resans gång. Det kan man inte heller göra hur som helst om man ska spela i Allsvenskan.

Anförande nr 121

Landstingsrådet N y m a n (KD): Jag misslyckades tydligen. Det är så att vi inte har ändrat några regler vid något tillfälle under den här processen. Det påståendet saknar belägg, och sådana inlägg i fullmäktige bör vi betacka oss för. Vi har inte ändrat reglerna.

Den som har följt den här processen någorlunda nära – man behöver inte ha varit särskilt djupt inne i den, man har inte behövt läsa 2 800 sidor eller så – ser att vi har följt lagen om offentlig upphandling. Det är det som är regelboken, ingenting annat.

Var försiktig med den där typen av påståenden. Det skulle i och för sig vara intressant om det kom tre fyra byggbolag och ville vara med och tävla, och vi har ett antal investeringar framöver, men det är inte dags att debattera dem i dag.

Anförande nr 122

C u r t H a n s s o n (S): Vi får se framöver vem som har rätt, Stig Nyman. Jag är ganska övertygad om att jag kommer att ha rätt i hela den frågan. Om du nämligen utesluter ett antal aktörer redan innan man får vara med och pröva sina vingar riktigt ordentligt så har du också ändrat på det svenska ordet konkurrens till att det numera omfattar att bara en får vara med och tävla.

Anförande nr 123

Landstingsrådet N y m a n (KD): Fru ordförande! Jag var frestad att ge mig in i replikskiftet igen, för jag vet inte vilka belägg det finns för att jag skulle ha uteslutit någon aktör. Jag borde vara medveten om det. Jag påstår att jag inte har gjort det och att ingen annan heller har gjort det.

Jag tänkte att det här skulle bli mitt avslutande inlägg i debatten, lite beroende på vilken fortsättning det blir i debatten, naturligtvis. Jag vill påstå att vi vet vad som står i avtalstexterna, vi vet vilka de finansiella villkoren är och vi vet vilka möjligheter som finns till refinansiering och omprövning av serviceavtalen och så vidare. Vi har alltså ett beslutsunderlag. Som jag och andra företrädare för alliansen har sagt tidigare i debatten så tycker vi att det här är tillräckligt underlag för att i dag fatta ett välgrundat beslut till gagn för länets befolkning och skattebetalare.

Det sades någon gång tidigare i debatten, jag tror det var Thomas Magnusson som sade det, att vi skulle ha gjort en efterhandskonstruktion när det gäller det här med konkurrenssituationen. Det gjorde vi definitivt inte. Villkoret för att över huvud taget upphandla för en myndighet av landstingets karaktär är att följa lagen om offentlig upphandling. Det är ingen efterhandskonstruktion att det var så här. Hela syftet var ju att en skulle vinna, och då är det villkoren i den här lagen som gäller.

Det tycks vara en allians som har bråttom, sade någon. Jag vet inte om det har funnits någon majoritet i det här landstinget som inte har varit angelägen om att genomföra det som man helst vill genomföra under mandatperioden. Så är det ju. Det intressanta med det här påståendet är emellertid att vi inte har haft särskilt bråttom i förhållandet till någonting annat. Vi har enats om en tidsplan, och det gjorde vi väldigt tidigt, och hör och häpna, den tidsplanen har vi hållit. Det är därför vi är här i dag med det ärende som ligger på bordet.

Det har varit en viktig aspekt i detta arbete att gentemot skattebetalarna, för oss alla som ska fatta det här beslutet, för medarbetarna som har skött allt beredningsarbete och för de kommande medarbetarna på sjukhuset och i sjukvården i Stockholm att vi har varit mycket angelägna om att hålla den här tidsplanen. Det skapar nämligen respekt för varje moment som leder fram till dels sjukhuset, dels de förestående besluten som gäller sjukvården i övrigt.

Anförande nr 124

Thomas Magnusson (V): Fru ordförande, fullmäktige! När jag säger att det är en efterhandskonstruktion, Stig, så handlar inte det om att man inte skulle följa lagen. Du beskriver på ett korrekt sätt vad som står i LOU. Det är bara det att det inte är det som står i landstingsfullmäktiges beslut.

Landstingsfullmäktiges beslut handlar om att man ska göra upphandlingen om förväntad konkurrens kan uppnås. Det är det diskussionen handlar om.

Du kan möjligtvis hävda i dag att du har fått ett bra anbud. Problemet var att den dag då vi sade att vi bara har fått ett anbud och borde avbryta processen då hade du faktiskt lika lite möjlighet som jag att hävda att vi hade fått ett bra anbud. Det är det som är själva poängen, och då borde nu ha avbrutit processen. Eftersom vi inte fick igenom det vid den tidpunkten så tar vi upp den frågan nu igen och säger: Vi visste inte då att vi fick ett bra anbud och vi kan i dag inte bedöma värdet på anbudet.

Anförande nr 125

Landstingsrådet Nyman (KD): Fru ordförande! Då påstår jag motsatsen. Vi kan mäta det här anbudets kvalitet i alla avseenden. Vi har kunnat mäta det mot det egna exemplet, det som utgick från Forum Karolinska som var vinnaren i formgivningstävlingen.

Jag vågar stå här och påstå att vi har ett tillräckligt beslutsunderlag. Det har varit mycket diskussioner om hurdan konkurrensen var. Det har förekommit konkurrens genom hela kedjan till dess att det fanns en intressent kvar. Vi undrade naturligtvis inför beslutet om att gå vidare med vederbörande företag om vi kunde göra det med stöd av lagen om offentlig upphandling. Svaret var ja, alltså gick vi vidare.

Vi hade också så småningom kunskap om vilket företag det är, och sedan har det förhandlats rätt så mycket. Jag tror att till och med en och annan natt har gått åt under resan fram till dagens datum.

Därför känner jag mig trygg med det beslutsunderlag som fullmäktige föreläggs i dag. Att alla inte gör det har jag respekt för. Naturligtvis är det så, men jag hävdar att vi har tillräckligt beslutsunderlag och att jag är trygg med den förvissningen, och det är på den grunden vi lägger fram det här förslaget.

Anförande nr 126

Thomas Magnusson (V): Jag är glad att du är trygg, Stig. Problemet är att vi är rätt många här inne som är rätt så otrygga, och jag tycker att det räcker med att lyssna en liten stund på vad Ilija säger om de ekonomiska förutsättningarna för att därmed förstå att allt inte är svart eller vitt. Det finns faktiskt en del saker som man borde ha tittat närmare på.

Jag tycker att det är tragiskt att du som en av de mest insatta politikerna ändå inte vågar erkänna att det finns ett annat sätt att se på saken. Det kanske kunde finnas ett annat sätt att räkna på det. Du redovisar ju en tro som handlar om huruvida det här är ett bra anbud eller inte och som du inte kan belägga, för vi kan inte mäta det, vi kan inte jämföra det med någonting annat. Det är det som är ditt bekymmer.

Anförande nr 127

Landstingsrådet Nyman (KD): Fru ordförande! Jag är inte säker på att mitt bekymmer är större än oppositionens samlade bekymmer eller enskilda, fördelade.

Det har i debatten påståtts att de antaganden som jag har påstått att Ilija Batljan gör är exakta siffror till skillnad från de väl belagda och väl bearbetade och framförhandlade underlag som har serverats från alliansen. Vad i all världen hämtar man då kunskap om det allra senaste dygnet? Om jag har förstätt saken rätt så är det exakta uppgifter ställda mot

någonting annat. Det Ilija och andra har ställt sig bakom är antaganden till skillnad från framförhandlade siffror som är redovisade i ärendet fullt ut, vill jag påstå, i alla fall tillräckligt för att fatta det beslut vi har för avsikt att fatta här i dag. Det är bakgrunden.

Det är ingen tro jag har, jag konstaterar fakta. Jag kan inte hålla med om att de siffror som vi har hört som antaganden i dag är fakta i målet.

Anförande nr 128

Lena - Maj Anding (MP): Ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till det rödgröna förslaget till beslut som faktiskt innebär att vi avbryter upphandlingen och vill börja med att genomföra en ny upphandlingsomgång!

Jag ber också att vi får lägga ett särskilt uttalande till protokollet från Miljöpartiet. Det handlar om verksamhetsinnehållet i huvudsak. Vi ifrågasätter hur man kan arbeta med dimensioneringen av annan hälso- och sjukvård i landstinget när vi inte riktigt känner till innehållet i Nya Karolinska Solna i dag. Det handlar också om hur dimensioneringen mellan andra sjukhus och närsjukvården kommer att bli. Samverkan mellan kommuner och landsting är också en väldigt viktig fråga i sammanhanget där vi måste ta upp befolkningens behov för att se vilka resurser som måste sättas in i de delarna.

Huddinge sjukhus roll, statusen som universitetssjukhus i det här länet är jätte viktig. Verksamhetsinnehållet och hela strukturen kring hälso- och sjukvården måste tas i en öppen diskussion i landstingsfullmäktige, menar vi, och inte stanna som ett beslut i landstingsstyrelsen. Framtidens hälso- och sjukvård är viktigare än så och ska debatteras här. Vi menar också att det saknas väsentliga delar i det här förslaget. Man måste utifrån den forskning som faktiskt finns i dag framhäva det hälsofrämjande. Också hanteringen av mat och naturens roll i ett sammanhang kring Nya Karolinska Sjukhuset och annan hälso- och sjukvård i kommande upphandlingar tycker vi är oerhört viktigt, och det lägger vi också ett särskilt uttalande om som vi har bett ska delas ut här i dag så att ni får det på era bord.

Anförande nr 129

Björn Sigurdsson (MP): Vi har nu fått besked från Catharina Elmsäter-Svärd om att sjukhuset kommer att kosta ungefär 22 miljarder kronor. Då är det inte så hederligt att stoltsera med 14 miljarder i debattartikeln.

Det är inte heller särskilt hederligt att skriva att sjukhuset kommer att stå klart i slutet av 2015. Sjukhuset kommer att stå klart i augusti 2017, enligt de handlingar som vi har fått ut.

Sjukhuset kommer att byggas i två delar, varav den första står färdig i april 2016 och den andra i augusti 2017. Det har man förhandlat sig till. För att landstinget ska kunna säga att sjukhuset kan börja användas i december 2015 har projektbolaget gått med på att vi ska få lov att använda någon liten del av den första sjukhusdelen innan den står färdig i april 2016. Det är inte något hederligt förfarande att insistera på att hävda att sjukhuset kommer att stå färdigt i december år 2015.

Många har berömt det fina papperet som vi har fått som underlag. Vi har ju allt eftersom fått en klarare bild, bland annat att sjukhuset står klart den 1 augusti 2017 var en uppgift som kom fram i februari mars i år.

Jag vill kommentera en sak. Både Gustav Andersson och Catharina Elmsäter-Svärd talade om det goda miljöinitiativet som sjukhuset står för och att man uppfyller Miljösteg 5 som sträcker sig fram till 2011. Men sedan får vi Miljösteg 6 som sträcker sig fram 2016 då sjukhusets första del invigs. När hela sjukhuset är klart är vi inne i Miljösteg 7, 2017–2021. Jag undrar: Möter vi kraven med sjukhuset när det står färdigt och är i gång? Jag tror inte det, för det gör vi inte i dag vad gäller energi.

Det totala energibehovet sägs ligga på ungefär 240 kilowattimmar per kvadratmeter och det skulle då vara lägre förbrukning än andra sjukhusbyggnader. Energimyndigheten gjorde 2007 en stor undersökning på vårdbyggnader och sjukhus specifikt och kom då fram till att man igenomsnitt ligger på 220 kilowattimmar per kvadratmeter. Om vi nu ska vara spetsen och jobba framåt och vara världsbest och om folk ska kunna vallfärda hit, då räcker det inte att ligga vid dagens genomsnitt.

Jag blir ännu mer bekymrad över ambitionerna när vi vet att ett direktiv är på väg fram från EU som säger att byggnader ska vara nollenergihus år 2020, och offentliga sektorn ska gå före och redan år 2018 ha nollenergihus.

Anförande nr 130

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Det är naturligtvis så att ett universitetssjukhus har energibehov som inte rakt av kan jämföras med ett närsjukhus eller litet sjukhus i Fagersta eller i Köping eller liknande, för att ta exempel från trakter som jag känner till i någon utsträckning.

Det är ju så att det totala energibehovet är 242 kilowattimmar per kvadratmeter och år. Det är det som gäller för jämförbara svenska universitetssjukhus, och de ligger på en förbrukning på mellan 260 och 280 kilowattimmar per år. Vidare är det så att man genom att ha egna energianläggningar, bergvärme med mera, åstadkommer att behovet av köpt energi bara blir 160 kilowattimmar per kvadratmeter och år.

Jag kan inte se att det är en realistisk vision att alla offentliga sektorns hus år 2018 eller ens de som byggs då, skulle vara totalt utan behov av energitillförsel.

Anförande nr 131

B j ö r n S i g u r d s s o n (MP): Energimyndighetens studier omfattar både enklare vårdbyggnader och andra krävande sjukhus i Sverige, med liknande omständigheter som vi har här. De har gått igenom vad som drar el. 65 procent av all el i drift och verksamhet avser belysning och ventilation. Hur många magnetröntgenkameror man har och om man har produktionskök eller inte påverkar mer på marginalen.

Vi kan alltså jämföra med andra sjukhus när vi bygger Nya Karolinska Solna. Det intressanta är inte om det är jämbördigt med köpt energi eller inte, utan det är hur stora behov vi har. Och behoven måste ner, för att vi ska kunna få folk att vallfärda till det här sjukhuset som ett intressant energistudieobjekt.

Sedan ska det naturligtvis bli nollenergihus genom olika lösningar – bergvärme men även mer solenergi, solceller och andra lösningar – och det gäller också att få ner behovet.

Anförande nr 132

Landstingsrådet **A n d e r s s o n (C)**: Jag konstaterar att Miljöpartiet är emot att vi ska ha en samordnad energiförsörjning här i landet. Jag kan inte se att det är någon skam att ett sjukhus köper en del av sin energi från en välfungerande energiproduktionsapparat som bygger på förnybara eller klimatneutrala energikällor, där vi arbetar i riktning mot att få hela energiförsörjningsapparaten så bra ur miljösynpunkt som möjligt.

Det är naturligtvis bra att ha energieffektiva byggnader. Det är naturligtvis bra att satsa på bergvärme och sådant som gör att vi kostnadseffektivt kan sänka behovet av köpt energi. Det är rätt steg att ta. Men det finns ingen som helst anledning att avskära alla former av offentlig sektors byggnader från det allmänna energiproduktionsnätet, utan det kommer att leda till stor ineffektivitet och kommer inte att gagna miljön.

Anförande nr 133

Björn Sigurdsson (MP): Gustav Andersson som vanligt tar ut svängarna i tredje repliken och tillskriver Miljöpartiet uppfattningar som jag inte vet varifrån du får.

EU-direktiv är på väg fram. Det gäller nollenergihus 2018. Det är en spännande utmaning för landstinget, som säger sig vara världsbäst på miljö, att möta redan vid planeringen av det här sjukhuset.

Anförande nr 134

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande, ledamöter! Jag hade inte tänkt gå upp i debatten i dag, men jag kunde inte avhålla mig från att begära ordet när Catharina Elmsäter-Svärd var uppe och pratade om just de pengar som jag har mer frågor kring än jag haft tidigare i dag. Ilija Batljan redovisade siffror tydligt i morse, och Helene Sigfridsson har också ställt frågor kring vad det kommer att kosta.

Det som vi från den här sidan hela tiden har tagit upp som exempel är debatten i Dagens Industri, där ni fyra partikamrater från den blå sidan går ut och tydligt skriver att sjukhuset "ska byggas för 14,1 miljarder" – så står det på första raden. Det står också tydligt i slutet att ni "är överens om att sjukhuset ska byggas till en kostnadsram på 14,1 miljarder" – varken mer eller mindre. Sedan har det i debatten sagts att det är fråga om en cirkaram och att det handlar om plus minus 10 procent. Det hänvisas till att det står i handlingarna, men det står inte ett ord om det i debattartikeln.

Lars-Erik Salminen var uppe och sade att valrörelsen har börjat. Ja, Lars-Erik Salminen, det har du helt rätt i. Men det är ju ni själva som försvarar det ni själva har sagt, och under dagens lopp har det visat sig att det faktiskt inte stämmer.

För det första stämmer inte siffran 14,1 miljarder, för det är 14,5 som är anbudet.

Sedan säger Catharina Elmsäter-Svärd, när hon var uppe förra gången, att det tillkommer tre engångsinbetalningar om sammanlagt 7,5 miljarder kronor.

Vi vet också allihop utifrån dagens debatt att sjukhusets totala byggkostnad ligger på ungefär lika mycket pengar. Varför ska vi då i hela fridens namn betala in lika mycket till, utöver allt det andra som faktiskt tillkommer?

Det har pratats mycket om riskförflyttning. Men jag har fortfarande inte fått svar på att den risken skulle kunna vara så stor att den motsvarar dubbelt så mycket som bygget kostar i grunden. Är det så fruktansvärt dålig kreditvärdighet för Stockholms läns landsting? Det tror jag inte. Inte heller något som sagts i debatten i dag har fått mig att ändra uppfattning om det.

Jag har väldigt svårt att se att det skulle finnas tillräckliga underlag för välgrundade beslut, som Stig Nyman sade, när det efter ett antal timmars debatt som har präglats av frågor från den här sidan, faktiskt kommer fram: Jo, så är det – det kommer att drygt 22 miljarder. Varför?

Anförande nr 135

Landstingsrådet Batljan (S): Jag har inte en enda gång gjort några antaganden. De siffror som jag har redovisat finns redovisade i handlingarna, både siffran 18,05 miljarder och inbetalningarna på 1,4 och 1,5 miljarder. Alla de siffrorna finns i handlingarna.

Utifrån det är min bedömning att sjukhuset kostar 21,5–21,6 miljarder, och det är 67 000, nästan 68 000 kronor per kvadratmeter exklusive moms. Jag har inte ifrågasatt det beloppet. Jag har bara redovisat. Jag tycker det är bra att ni vet vad ni beslutar.

Däremot har jag ifrågasatt överbeskattningen av våra invånare motsvarande 5–9 miljarder på grund av högre ränta.

Anförande nr 136

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Fru ordförande! Jag kan på sidan 37 i NKS-förvaltningens tjänsteutlåtande läsa:

”Landstinget kommer att betala projektbolaget ett årligt vederlag som ersättning för att projektbolaget tillhandahåller en driftssatt och väl fungerande sjukhusanläggning under avtalad driftsperiod. Vederlaget betalas månadsvis med 1/12 av det årliga vederlaget och det är bestämt i nominella kronor under hela avtalsperioden. Vederlaget utgör projektbolagets ersättning för att projektera, bygga, finansiera och ansvara för driften av sjukhusanläggningen och inkluderar alltså också en ersättning för tekniska förvaltningstjänster, servicetjänster och reinvesteringar under avtalets löptid. Avtalet löper fram till år 2040 med en möjlighet för landstinget att förlänga det i ytterligare 15 år.”

Vänder man på bladet och kommer till nästa sida, sidan 38, finner man en tabell över det vederlag i nominellt värde som landstinget har att betala till projektbolaget. Slår man ihop samtliga åren under hela avtalsperioden fram till år 2040 blir det 52 miljarder fram till 2040. Då ska man vara medveten om att hänsyn inte är tagen till att vi har möjlighet att försälja mark och att vi kan omförhandla, förnya och förändra länen, vilket också påverkar vederlagets storlek.

Därtill har vi i den förhandling som har varit uttalat att vi kan betala in 7,5 miljarder i engångsinbetalningar vid tre tillfällen. Det har varit ett sätt att få ner finansieringskostnaden och därmed påverka vederlaget, det vi ska betala.

Byggkostnaden, som i det nedförhandlade resultatet ligger på 14,5 miljarder, är projektbolagets kostnader. Dem betalar inte vi. De är redan medräknade i grunden för det vi ska betala i vederlag, så man kan inte plussa på och plussa på alla siffror som finns i omlopp, för då leder det fel.

Det uppdrag vi hade från fullmäktige var att utifrån en ram på 14,1 miljarder plus minus 10 procent eller med en maximal yta på 335 000 kvadratmeter hitta någon som kunde göra detta. Det lever det här förslaget upp till, med de vederlag som finns redovisade, där vi har kostnaden som en takkostnad.

Anförande nr 137

Landstingsrådet B a t l j a n (S): Tack, Catharina, nu har vi i slutet på debatten börjat närma oss de 70 miljarder som jag har pratat om. I och med att jag inte kunde sätta på min telefon kan jag ha missat på någon miljard.

Du har kommit till 52 miljarder, men det finns lite till. Du glömde de 7,5 miljarder som du lägger in utanför vederlaget, och sedan glömde du räntan på dem. Det är inte jag som har plussat på.

Du kan kolla upp om det stämmer och svara igen, för jag tycker att det är otroligt viktigt att vi alla, när vi går härifrån, har dina siffror och inte mina. Vi tar de 52,5 miljarderna plus 7,5 plus ränta.

Anförande nr 138

Landstingsrådet E l m s ä t e r - S v ä r d (M): Fru ordförande! Jag tyckte att jag var tydlig när jag sade att sammanslagningen av vederlagen blir 52 miljarder kronor i nominellt värde, som det står i tabellen, och att vi dessutom – det innebär plus i min värld – har åtagit oss att betala in 7,5 miljarder vid tre olika tillfällen.

Men beträffande räntan: Är den antagen utifrån i dag och ingenting annat händer, då är vi tillbaka i den diskussion som vi hade tidigare. Då blir det för mycket. Det är därför vi har med i avtalet att kunna omförhandla och ta nya lån eller, om vi vill, till och med göra en total engångsinbetalning och säga upp hela avtalet. Den möjligheten har vi.

Fru ordförande! Jag skulle vilja avsluta med att återigen ställa en fråga som jag inte har fått svar på: Om nu majoritetens förslag de facto vinner, även om vi reder ut vad som ska vara sekretessbelagt och inte, kommer ett antal olika att ha pressträff i dag. Min fråga till oppositionen och framför allt Ilija Batljan är: Kommer ni att signalera att ni kommer att riva upp detta om det är så att ni vinner valet?

Anförande nr 139

Landstingsrådet B a t l j a n (S): Tack, Catharina, då har vi 52,5 plus 7,5 miljarder. Det är 60 miljarder, plus räntan under säg 23 år. Säg också att vi har landstingets ränta och inte den ockerränta som vi tvingas betala, utan säg att vi betalar knappt 5. Då är det ytterligare 7,5 eller 8 miljarder, och då är vi uppe i 68 miljarder och närmar oss 70 miljarder.

I och med detta vill jag inte dividera längre utan accepterar din siffra på 68 miljarder. Jag behöver inte komma upp i 75.

I övrigt: Vi har yrkat avslag beträffande upphandlingen men också lagt ett kompromissförslag som ger dig möjlighet att låta upphandlingen leva men utreda finansieringen – det är vårt andrahandsyrkande.

Ordföranden: Då är överläggningen i den här delen avslutad. Nu kommer det papper som handlar om sekretessfrågan att delas ut i salen. Vi ajournerar oss en stund.

(Ajournering)

Ordföranden: Ni har nu allesammans kunnat ta del av chefsjurist Anne Rundquists dokument, som är dagtecknat i dag och handlar om sekretess av vissa uppgifter med anledning av upphandlingen av Nya Karolinska Solna universitetssjukhus. Det ger förhoppningsvis svar på de frågor som vi har ställt.

Anförande nr 140

Landstingsrådet N y m a n (KD): Fru ordförande! Jag utgår från att alla har hunnit läsa det aktuella papperet – det är inte så mycket text. Det konstaterades tidigare i dag att fullmäktige är den församling som kan och ska besluta om vad som ska sekretessbeläggas med anledning av det ärende som vi har hanterat och strax ska fatta beslut om.

Jag yrkar att fullmäktige ställer sig bakom den slutsats som finns under punkt 2, Uppgift om räntemarginal, där det står "De aktuella uppgifterna är därför sådana uppgifter som SLL skall belägga med sekretess enligt såväl 19 kap. ...", det vill säga det som står längs ned på sidan 1, och också ställer sig bakom slutsatsen under punkt 3, sista stycket, där det står: "Uppgiften om avkastningskrav har ingen direkt koppling till 'financial close'. Eftersom ett offentliggörande av dessa uppgifter kan antas leda till ekonomisk skada för anbudsgivaren skall aktuella uppgifter beläggas med sekretess ...".

Sedan har ni själva kunnat läsa de tre sista raderna om konsekvenserna av om man bryter mot den lag som har åberopats.

När beslutet är fattat och vi lämnar lokalen får var och en av ledamöterna – gruppledarna har redan fått det – ett dokument som är vitt till färgen där vissa avsnitt är överstruken med tydlig svart markering. Under de svarta markeringarna döljer sig sekretessbelagda uppgifter. Det som i övrigt står läsbart i det dokumentet är icke sekretessbelagt.

Anförande nr 141

Landstingsrådet **B a t l j a n** (S): Ordförande, ledamöter! Detta är mycket mer utvidgat än det vi har diskuterat tidigare. Det är mycket beklagligt. Vi kommer förstås att använda olika juridiska medel och pröva det som finns. Jag uppfattade i morse att finanslandstingsrådet var beredd att ha en öppen och förutsättningslös diskussion om detta. Vi har fullt ut accepterat det som står under nuvarande punkt 12, att det gäller sekretess för de slutliga beloppen och vederlagen – de 68 miljarderna eller däromkring. Men att lägga sekretess på räntemarginaler och avkastningskrav kommer att skada OPS för all framtid i Sverige. Alla kommer att veta hur mycket det är, och alla kommer att skratta åt oss.

Jag vill inte bidra till det. Därför tycker jag att man ska ha öppenhet och behålla den formulering som fanns under punkt 12 och därmed avslå förslaget att uppgift om räntemarginal och uppgift om avkastningskrav ska sekretessbeläggas.

Dessutom saknas det i handlingen en definition av "financial close". Kommer man i samband med "financial close" att omförhandla räntemarginaler? Det kommer man inte att göra. Kommer man att omförhandla avkastningskrav? Det kommer man inte att göra.

Detta är ett mycket bristfälligt dokument.

Anförande nr 142

Landstingsrådet **W i g g** (MP): Ordförande, fullmäktige och senare tillkommande lyssnare, som kommer att höra detta i efterhand! Vi instämmer i den bedömning som socialdemokraterna gör. Vi tycker inte att dessa uppgifter ska lyda under sekretess. Siffrorna kommer att vara allmänt kända av alla sedan vi har lämnat detta sammanträde och beslutet blir tillkännagivet. Då kommer man att kunna räkna ut detta utan vidare.

Då är vi – de folkvalda politikerna i den här församlingen, vi som har fattat beslutet – de enda i samhället som inte kommer att få delta i debatten! Vi ska stå med ett papper med svärtade rutor som liknar hur det var i det forna Sovjetunionen och säga: Jag får inte säga någonting. Tänk på det!

Ni på den borgerliga sidan brukar värna om öppenhet och transparens och tala om demokrati och inflytande. Hur kommer detta att se ut? Hur kommer vi att kunna besvara de berättigade frågor som både allmänhet och andra kommer att ställa till oss?

Anförande nr 143

Landstingsrådet **L a r s s o n** (S): Som landstingsdirektören sade tidigare i morse är det fullmäktige som beslutar om vilka sekretessregler som gäller. Men jag kan konstatera att uppgifterna om räntemarginaler och avkastningskrav redan förekommer i media. De står redan där. Jag vet inte vem som har släppt ut dem, och jag tycker att det är beklagligt. Men de finns redan ute i media.

Situationen blir lätt absurd om vi ska bli belagda med yttrandeförbud när resten av samhället pratar om detta, som redan står i svenska medier.

Jag skulle till nöds kunna diskutera sekretess för räntemarginal fram till "financial close", även om jag inte riktigt begriper varför det ska vara sekretess, i synnerhet som uppgifterna redan står i media. Men jag kan konstatera att förslaget innebär att det är meningen att uppgiften om avkastningen för aktieägarna ska hemligstämplas för evig tid. Det är helt sanslöst.

Jag yrkar avslag på detta förslag i fråga om sekretess.

Anförande nr 144

Landstingsrådet Sevefjord (V): Vi i Vänsterpartiet yrkar också avslag i enlighet med vad Dag Larsson från Socialdemokraterna sade.

Jag tycker att vi försätter oss i en sits som är fullständigt orimlig. Folkvalda ledamöter i Stockholms läns landsting läggs det munkavle på på ett sätt som man inte gör beträffande någon annan. Ska vi inte kunna svara på frågor när alla andra kan diskutera detta? Är det verkligen så att vi inte får säga något när alla andra får säga något? Är det konsekvensen av detta beslut?

Att bara få sådana här papper i sin hand tycker jag är förskräckligt. Vad kräver ni av oss? Vem är det som ska styra oss? Är det affärsjuridiken eller demokratin? Jag är inte representant för ett affärsbolag eller ett bolag av något annat slag. Jag representerar medborgarna i Stockholms läns landsting. Då ger ni mig ett sådant här papper med stora svarta rutor. Snacka om Sovjetunionen!

Anförande nr 145

Landstingsrådet Nyman (KD): Fru ordförande! Jag lyssnar till inläggen och skulle vilja säga: Även folkvalda bör kunna ta ansvar för demokratiskt tillkomna beslut. Jag tycker att det är ett rimligt anspråk att resa. Vi resonerade ju tidigare om vad fullmäktige har rätt att göra i sekretesshänseende.

Nu har det lagts ett förslag, och det är förankrat i majoriteten. Det kommer alltså att gå igenom.

Birgitta Sevefjord säger: Alla andra kan diskutera detta men inte vi. Vem har försett alla andra med uppgifter som i varje fall jag har skrivit på en sekretessförbindelse om att icke yppa för någon? Det har jag hållit. Om andra har släppt ut uppgifter som nu publiceras i media eller diskuteras av alla andra må den eller de som har släppt ut den informationen stå för.

Om alla andra har tillgång till uppgifterna och vi inte får tala med dem om det är det alldeles uppenbart att någon måste ha informerat alla andra om dessa uppgifter. Tills vidare kommer jag i kommentarer till detta att säga: Jag kommenterar inte spekulationer i massmedia. Det är inget ovanligt svar i och för sig i sådana här sammanhang, men det svaret måste jag ge för att kunna leva upp till den sekretessförbindelse som jag har skrivit på.

Sekretessförbindelser av den här arten och förslag av den här arten har ingenting med Sovjetunionen att göra. Där hade man andra metoder för att hålla folk tysta. Vi går in i frivilliga åtaganden genom att skriva på en sekretessförbindelse med hänvisning till svensk lagstiftning. Är det för mycket begärt av förtroendevalda personer i Sveriges näst största parlament, som vi brukar säga när vi är högtidliga? Jag tycker inte det. Det äger all rimlighet.

En del uppgifter kommer efter hand att kunna bli offentliga. Men då sker det naturligtvis i överenskommelse mellan två avtalsslutande partier, precis som det går till när man tecknar avtal enligt svensk avtalslag eller vad man nu ska hänvisa till. Respekt för ingångna avtal och respekt för i demokratisk ordning tillkomna beslut ska vi kunna avkräva varandra, och vi ska kunna hysa respekt för varandra efter det att beslutet är fattat.

Folkvalda åläggs ingen munkavle, Birgitta Sevefjord, utan fullmäktige bestämmer vad som ska vara offentligt och vad som ska vara sekretessbelagt. Det kan väl ingen i världen kalla munkavle, om man vill agera seriöst.

Anförande nr 146

Landstingsrådet **Sevefjord (V)**: Om uppgifterna redan är ute i media, som flera har sagt, så har jag ingen aning om vem som har släppt den informationen. Jag vet bara att jag inte har gjort det.

Jag tycker tvärtom att vi i den här fullmäktigeförsamlingen har visat att vi kan respektera sekretessen. Det trodde ni från början inte skulle gå. Men det har faktiskt visat sig att flera hundra politiker har kunnat klara av att respektera sekretessen, även om vi inte har gillat den, och det kommer jag att fortsätta att göra. Men jag tycker intensivt illa om det beslut som vi nu ska fatta.

Anförande nr 147

Landstingsrådet **Batljan (S)**: Jag instämmer helt med Stig i att vi ska ha respekt för fattade beslut. Men jag ställer frågor.

Jag har frågat om en definition av "financial close". Jag hävdar att det som står i papperet är felaktigt. Catharina kommer inte att förhandla om räntemarginaler i samband med "financial close". Det enda som påverkas – och det påverkas av vad som händer på marknaden – är det som kallas "antagen basränta".

Jag beklagar de felaktigheter som fortsätter att läggas in i handläggningen.

Jag vill ställa en fråga till. Jag har förstått att beslutet redan är fattat i praktiken. Ni har majoritet för det. Jag undrar om företaget A känner till detta. Det finns inget som journalister och andra tycker så bra om som att ta fram hemliga uppgifter.

Bara för företagets egen skull undrar jag om ni har frågat dem om de ställer sig bakom beslutet att avkastningskravet ska regleras på detta sätt. Det är bara en fråga om omtanke om varandra och en fundering. Jag respekterar fullt ut den väg som ni har valt.

Anförande nr 148

Landstingsrådet **Elmsäter-Svärd (M)**: Fru ordförande! Jag vill inte på något sätt krängla till det hela. Men när vi pratar om räntesatserna och avkastningskravet från aktieägarna handlar det inte om förhandlingar mellan oss och projektbolaget, utan det är projektbolagets egna diskussioner som vi i förtroende har fått ta del av, för att vi ska kunna se om bolaget i underlagen för sina kostnader ligger på nivåer som verkar rimliga, eftersom det påverkar vårt vederlag.

Bolaget, anbudsgivaren, ägarna som finns är de i projektbolaget som förhandlar med finansiärerna, bankerna. Det är klart att de vet vad det handlar om. Det är därför vi ber om affärsmässighet beträffande uppgifter som vi har fått i förtroende och också handhar i förtroende så att vi visar vilken affärsmässighet vi kan ha i just den här typen av avtal.

(Ajournering efter beslutsfattandet)

Ordföranden: Då ger jag ordet till Stig Nyman, som talar om vem tilldelningsbeslutet gäller.

Anförande nr 149

Landstingsrådet **Nyman (KD)**: Fru ordförande! Jag formulerar mig som det kommer att stå i ett pressmeddelande som är på väg ut:

Stockholms läns landstingsfullmäktige beslutade i dag att det blir ett konsortium bestående av svenska Skanska och brittiska Innisfree som ska uppföra det nya Karolinska Universitetssjukhuset i Solna (NKS). Samarbetspartner för servicetjänster är Coor Service Management.

Byggnaden är utformad av Tengbom arkitekter och är en utveckling av en grunddesign som formgavs av White arkitekter, kallad Forum Karolinska.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Landstingsrådet Batljan (S) 4:1, 3, 5, 7, 9, 11, 27, 29, 31, 33, 40, 42, 54, 63, 65, 88, 90, 92, 105, 107, 135, 137, 139, 141, 147
Boström Mona (-), 4:2
Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M) 4:4, 6, 8, 10, 20, 22, 25, 52, 55, 57, 60, 76, 78, 80, 82, 89, 91, 95, 114, 116, 136, 138, 148
Magnusson Thomas (V) 4:12, 14, 16, 35, 37, 110, 112, 124, 126
Landstingsrådet Nyman (KD) 4:13, 15, 18, 30, 32, 34, 36, 38, 85, 87, 100, 102, 119, 121, 123, 125, 127, 140, 145, 149
Landstingsrådet Wigg (MP) 4:17, 19, 21, 23, 44, 46, 94, 96, 142
Sigfridsson Helene (MP) 4:24, 26, 28, 93
Landstingsrådet Rydberg (FP) 4:39, 41, 45, 47
Kettner Anna (S) 4:43
Askensten Åke (MP) 4:48, 50
Landstingsrådet Andersson (C) 4:49, 51, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 130, 132
Landstingsrådet Larsson (S) 4:53, 56, 58, 143
Strömdahl Jan (V) 4:59, 61
Launy Sverre (V) 4:67, 69
Landstingsrådet Sevefjord (V) 4:71, 73, 75, 77, 113, 115, 117, 144, 146
Lönnberg Anders (S) 4:79, 81, 83
Ros Inger (S) 4:84, 86
Landstingsrådet Dahlberg (S) 4:97
Sigurdsson Björn (MP) 4:98, 108, 129, 131, 133
Ryadal Urban (S) 4:99, 101, 103
Liliemark Jan (FP) 4:104, 106
Sundström Jan Olov (M) 4:109
Salminen Lars-Erik (M) 4:111
Hansson Curt (S) 4:118, 120, 122
Anding Lena-Maj (MP) 4:128
Blombäck Yvonne (MP) 4:134